Pla d'Acció per al desenvolupament de Comunitats Energètiques en forma cooperativa a Catalunya

COOPCAT Confederació de Cooperatives de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

REVES

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION

Comisión Europea

Els punts de vista i opinions expressats en aquest document són exclusivament els de l'autor o autors i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o EISMEA. Ni la Unió Europea ni EISMEA poden ser considerades responsables d'aquests.

Índex

1. Context 2

2. Marc actual 4

3. Metodologia del Pla d'Acció 6

4. Contingut 7

5. Recomanacions europees 28

6. Implementació del Pla d'Acció 29

7. Agraïments 33

8. Bibliografia 35

Annex 36

1. Context

La **crisi climàtica** és una realitat que planteja reptes ecològics, socials i econòmics a nivell global. Davant d'aquesta situació, és fonamental caminar cap a una transició energètica basada en energies renovables que sigui justa i democràtica.

Respondre a aquests reptes multidimensionals requereix un **canvi de paradigma** i un nou model que posi la ciutadania i els criteris mediambientals al centre. La transició energètica no pot anar desvinculada de la societat ans al contrari, s'ha de construir en diàleg amb els territoris per garantir que s'adequa a les necessitats limitant els impactes negatius sobre el teixit productiu i social.

En la recerca de solucions, les **Comunitats Energètiques** representen una opció amb gran potencial per convertir-se en un instrument clau per a impulsar la transició energètica a nivell local, cobrint les necessitats energètiques de manera descentralitzada en el territori, fomentant la producció i el consum d'energia renovable, empoderant la ciutadania per col·lectivitzar la propietat i la presa de decisions i involucrant a les entitats municipals en aquesta transformació.

Cada dia, prop de 3 milions d'organitzacions de l'Economia Social i Solidària (ESS) a Europa ofereixen solucions concretes i innovadores als reptes clau als quals ens enfrontem. La creació d'alternatives econòmiques està sent capaç de generar iniciatives que integren els criteris per a una transició verda i justa. La visió comunitària de l'ESS representa una oportunitat i un element clau per construir un nou model energètic sostenible, democràtic i socialment just.

Les Comunitats Energètiques van començar a desenvolupar-se a Europa fa més d'una dècada. Aquesta forma de cooperació en la generació d'energia neta s'ha anat expandint i ha anat acumulant diferents casos d'èxit.

La Unió Europea va reconèixer i definir aquesta figura al 2018 i 2019 a través de dues directives que defineixen dues tipologies de Comunitats Energètiques:

Comunitat Ciutadana d'Energia, CCE	Comunitat d'Energia Renovable, CER
Directiva UE 2019/944, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat, Art. 16	Directiva UE 2018/2001, foment ús d'energia procedent de fonts renovables, Art. 22

Una **Comunitat Energètica** es defineix com un conjunt de persones, llars, empreses o organitzacions que s'uneixen voluntàriament per a compartir la producció i el consum d'energia. Aquesta col·laboració es realitza a través de la creació d'una estructura legal i organitzativa que permet la participació de les persones membres en la presa de decisions i la gestió de la producció i distribució d'energia renovable.

Les principals diferències entre les dues figures reconegudes en la legislació europea (CCE i CER) són que els projectes de CER han de ser estrictament d'energia renovable i tenen una limitació territorial local i les CCE no tenen aquestes limitacions i poden tenir més activitats com l'agregació, serveis de recàrrega o explotació/gestió de xarxes de distribució.

Les Comunitats Energètiques impulsades des de l'ESS aposten per un **model energètic renovable, inclusiu, democràtic i de propietat col·lectiva**, que posa per davant la transició ecosocial i la organització participativa per enfortir i empoderar les comunitats als guanys econòmics.

Tanmateix, no existeix un concepte unificat de Comunitat Energètica, sinó que hi ha diversos tipus amb nomenclatures diverses, algunes de les quals són també figures jurídiques.

Si ens situem a Espanya, encara no s'ha dut a terme una transposició total d'aquestes directives a la legislació espanyola. El desenvolupament d'aquest nou model energètic s'està duent a terme de manera desestructurada en un marc legal encara en construcció que desestabilitza les opcions de consolidació i genera confusió sobre què és i què no és una Comunitat Energètica i els criteris que cal seguir. En aquest context, la **coordinació i intercooperació d'agents** és essencial per compartir coneixement, afavorir la rèplica d'iniciatives, consolidar el model i escalar-lo, treballant per la seva sostenibilitat. En l'ecosistema de les Comunitats Energètiques, les administracions públiques a diferents nivells (municipals, autonòmiques i nacional) poden tenir un paper rellevant en el foment d'aquesta coordinació i estructuració. No només a nivell local, sinó que el rumb de les Comunitats Energètiques està marcat també a partir dels compromisos signats i les accions desenvolupades en l'ecosistema europeu.

D'aquí neix el **projecte europeu Respondet** (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition) que té com a objectiu millorar la capacitació dels responsables polítics locals i regionals, l'administració pública, l'economia social i la societat civil per desenvolupar conjuntament iniciatives de polítiques públiques que enforteixin la gestió comunitària dels recursos impulsada per l'economia social. En el projecte Respondet participen també regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia. A Catalunya lideren el projecte la Generalitat, conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

Aquest projecte conclou amb el **Pla d'Acció per al desenvolupament de Comunitats Energètiques en forma cooperativa a Catalunya** que es recull en aquest document elaborat entre l'abril i el juny de 2023. Un pla que té com a objectiu general l'estructuració d'un marc per al foment d'accions en matèria de legislació, finançament, capacitació i mobilització que condueixi a la promoció i consolidació del model de Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària com a resposta als reptes de sostenibilitat que enfrontem com a societat.

2. Marc actual

Les Comunitats Energètiques sorgeixen en un moment clau per la **necessitat de transitar cap a un model energètic més sostenible, descentralitzat**, fent partícips a tots els actors des d'una gestió democràtica dels recursos que afavoreixi la transformació social. Diversos marcs normatius i estratègies a nivell europeu, espanyol i català promouen l'establiment i el creixement d'aquestes comunitats.

El Pla d'Acció Regional de Comunitats Energètiques ha de tenir en compte les potencialitats i els límits del marcs normatius i estratègics que han anat prenent forma els darrers anys per assegurar el seu èxit. L'alineació del pla amb les polítiques energètiques i els objectius de transició energètica és clau per poder enfortir el model de Comunitats Energètiques a nivell regional.

A continuació, s'exposen sintèticament els trets principals d'aquest marc normatiu i estratègic que afecten al desenvolupament de les Comunitats Energètiques:

Marc estratègic

A nivell europeu:

El 2015, tots els Estats Membres de les Nacions Unides van aprovar 17 Objectius com a part de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, on s'estableix un pla per assolir els Objectius en 15 anys. Entre ells, l'Objectiu 7 pretén garantir l'accés a una energia assequible, fiable, sostenible i moderna per a tots; l'objectiu 11 planteja aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles i l'objectiu 12 pretén garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

Més concretament, l'Estratègia Europea d'Energia Solar i la iniciativa European Solar Rooftop busquen promoure l'energia solar i crear comunitats d'energies renovables en tots els municipis amb més de 10.000 habitants per a l'any 2025. Es pretén eliminar barreres administratives, la flexibilització de les ajudes estatals, la creació de finestres úniques integrades o el foment d'associacions entre gestors d'habitatges socials, autoritats locals i Comunitats Energètiques per abordar la pobresa energètica.

A nivell espanyol:

El Pla de Recuperació, Transició i Resiliència (PRTR), finançat per la Unió Europea a través dels fons Next Generation, inclou un programa de suport a les Oficines de Transformació Comunitària per a la promoció i dinamització de Comunitats Energètiques (OTCs) i el programa CE Implementa per dotar de capacitat econòmica a les Comunitats Energètiques per construir i posar en marxa instal·lacions elèctriques.

A nivell català:

D'una banda, hi ha el Pacte Nacional per a la Transició Energètica que busca fomentar la participació en el mercat elèctric i promoure l'autoconsum col·lectiu d'energia, així com reforçar la cogeneració i les energies renovables a petita i mitjana escala. D'altra banda, la Prospectiva Energètica de Catalunya (PROENCAT 2050) que estableix les visions de futur del sistema energètic de Catalunya, destacant l'apoderament de la ciutadania i empreses, la transformació social i el disseny d'un nou sistema elèctric.

Marcs normatius

A nivell europeu:

La Directiva (UE) 2018/2001 sobre l'ús d'energia procedent de fonts renovables té un paper clau en el foment de les Comunitats Energètiques. Aquesta directiva estableix els drets de les Comunitats Energètiques per produir, consumir, emmagatzemar i vendre energies renovables, així com l'accés no discriminatori als mercats de l'energia. També subratlla la necessitat que els Estats membres han establir un marc adequat per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques. D'altra banda, la Directiva (UE) 2019/944 sobre el mercat interior de l'electricitat destaca la importància de l'agregació per a les comunitats ciutadanes d'energia, permetent-los accedir als mercats organitzats i actuar com a prestadores de serveis d'agregació en condicions justes. A més, aquesta directiva fomenta l'autoconsum d'energia renovable per part de les Comunitats Energètiques.

A nivell espanyol:

La legislació ha avançat poc en la transposició d'aquestes directrius europees. El Reial Decret Llei 23/2020 reconeix les Comunitats d'Energies Renovables (CER) com a subjectes oficials del sector elèctric, donant-los una entitat pròpia i rellevant per al seu desenvolupament. També s'ha establert el Reial Decret 244/2019, que regula les condicions de l'autoconsum d'energia elèctrica i fomenta la participació de les Comunitats Energètiques en el mercat elèctric i la seva integració en el sistema elèctric com a autoconsum col·lectiu.

A nivell català:

La Llei 16/2017 de canvi climàtic promou les Comunitats Energètiques (CE) i les Comunitats d'Energies Renovables (CER), considerant-les com a agents clau per assolir l'objectiu del 30% d'energia elèctrica renovable. A més, les lleis de base del règim local (LBRL i TRLMRLC) i el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals (ROAS) reconeixen la iniciativa pública en el desenvolupament d'activitats econòmiques, fet que té una gran potencialitat en la creació de Comunitats Energètiques i l'establiment de convenis de col·laboració. Aquest marc normatiu català es complementa amb el Decret Llei 16/2019, que introdueix mesures per conèixer la figura de les Comunitats Ciutadanes d'Energia.

3. Metodologia del Pla d'Acció

L'elaboració del Pla d'Acció ha comptat amb un procés de creació col·laboratiu on s'han incorporat les visions de diversos agents vinculats a l'ecosistema de Comunitats Energètiques a nivell català. Al llarg del procés s'ha implicat a persones vinculades a l'administració pública i al món educatiu, organitzacions del sector energètic, persones expertes en l'àmbit de la intervenció comunitària, legal, i financer, totes elles vinculades al món de l'Economia Social i cooperativa.

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants en el projecte Respondet - Torí, Cracòvia, Namur i Catalunya- per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les Comunitats Energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, es van elaborar diagnosis que identificaven la situació actual de Catalunya en matèria de Comunitats Energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis van ser el punt de partida de les sessions de treball telemàtiques realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. Es van realitzar quatre sessions amb un total de 56 persones assistents.

A partir del treball fet en les quatre sessions temàtiques, s'elabora un esborrany del Pla d'Acció amb els objectius estratègics i accions recollides. Aquest document es matisa i concreta en una sessió de treball telemàtica on participen de nou agents claus de diversos àmbits que influeixen en el desenvolupament de Comunitats Energètiques. El resultat del treball fet abans, durant i després de les sessions de co-creació temàtiques es va compartir en la Universitat d'Estiu del Cooperativisme en una sessió oberta al sector de les cooperatives per tal de donar-lo a conèixer i acabar d'enriquir-lo. El resultat de tot el procés és el document que es presenta a continuació.

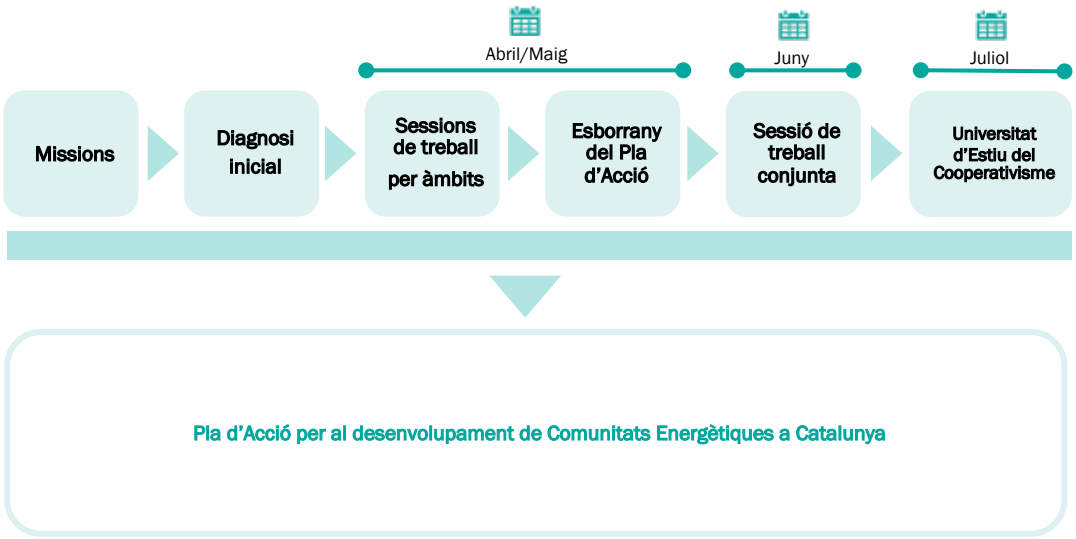

4. Contingut

Estructura del Pla

El document s'ha estructurat en 5 grans àmbits d'actuació, 10 objectius estratègics i 31 accions. A continuació es presenten els grans àmbits i objectius estratègics de cadascun:

Articulació i posicionament de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques

- **1.** Posicionar a nivell polític i estratègic el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària
- **2.** Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de Comunitats Energètiques

Legislació de les Comunitats Energètiques i el sector elèctric

- **3.** Elaborar un marc normatiu favorable per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques
- 4. Adequar la regulació i les infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics

Sostenibilitat i finances

- **5.** Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques
- **6.** Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques

Capacitació i recerca

- **7.** Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les Comunitats Energètiques
- **8.** Generar coneixement sobre els models de Comunitats Energètiques

Enfortiment i creixement del model

- **9.** Enfortir i diversificar la base social de les Comunitats Energètiques generant models accessibles i inclusius
- **10.** Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors

Seguidament es detallen les accions corresponents a cada objectiu estratègic:

Objectiu estratègic	Accions
1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària	1.1. Articulació d'un lobby des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu
	1.2. Elaboració d'un acord polític transversal per promoure el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària
	1.3. Promoure el compromís de l'administració pública per esdevenir impulsora de l'activació i desenvolupament de les Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària
2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de Comunitats Energètiques	2.1. Definició dels models de relació i comunicació entre els agents de l'ecosistema
	2.2. Foment d'espais d'interrelació entre Comunitats Energètiques
	2.3. Promoció de nous operadors de mercat dedicats a les Comunitats Energètiques
	2.4. Creació d'un directori oficial de Comunitats Energètiques a nivell català
3. Elaborar un marc normatiu favorable per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques	3.1. Generació d'un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques
	3.2. Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i superar les barreres per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques
	3.3. Revisió dels marcs normatius vinculats per alinear les diferents regulacions
	3.4. Promoció d'una cultura normativa flexible i àgil que faciliti el desenvolupament de Comunitats Energètiques
	3.5. Promoure el reconeixement normatiu de les Comunitats Energètiques com una activitat d'interès general
4. Adequar la regulació i les infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics	4.1. Promoció de millores a la xarxa de distribució elèctrica local per implementar un model de generació d'energia descentralitzat
	4.2. Adequació de la regulació per optimitzar els projectes de Comunitats Energètiques

5. Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques	5.1. Disseny de models d'activitat sostenibles econòmicament i financerament
	5.2. Generació d'economies d'escala per reduir els costos de les estructures de les Comunitats Energètiques
6. Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques	6.1. Adequació de les subvencions existents a les necessitats de les Comunitats Energètiques
	6.2. Creació de noves subvencions adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques
	6.3. Ajust de les eines de finançament privat a les necessitats de les Comunitats Energètiques
7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les Comunitats Energètiques	7.1. Creació d'opcions de formació per a persones participants en les Comunitats Energètiques sobre la posada en marxa, funcionament i la gestió de les Comunitats Energètiques
	7.2. Desenvolupament d'eines digitals per afavorir la professionalització de les Comunitats Energètiques
	7.3. Desenvolupament de metodologia pràctica per posar en marxa una Comunitat Energètica
	7.4. Desenvolupament d'opcions formatives per incrementar la disponibilitat de perfils dedicats al sector
8. Generar coneixement sobre els models de Comunitats Energètiques	8.1. Generació de coneixement a través de la intercooperació d'agents claus
	8.2. Generació de coneixement de referència per afavorir la rèplica de models de Comunitats Energètiques en forma cooperativa
9. Enfortir i diversificar la base social de les Comunitats Energètiques generant models accessibles i inclusius	9.1. Sensibilització sobre el model de Comunitats Energètiques de l'economia social per generar confiança i adhesió
	9.2. Augment del sentiment de pertinença a les Comunitats Energètiques
	9.3. Creació de models de Comunitats Energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania
	9.4. Generació de models de Comunitats Energètiques inclusius i accessibles
10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors	10.1. Desenvolupament de projectes transformadors basats en la innovació oberta
	10.2. Definició de models de Comunitats Energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge.

Detall del Pla

1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària

Actualment, s'identifica que hi ha una infrarepresentació de l'economia social i solidària en espais de construcció de polítiques públiques que donin suport a les Comunitats Energètiques impulsades des de l'economia social i solidària. En aquest context, es considera necessari articular espais d'incidència aglutinadors de l'ecosistema, generar aliances i acords polítics transversals així com arribar a acords i convenis de col·laboració entre els actors públics i privats per donar suport al desenvolupament del model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària.

1.1. Articulació de lobbys des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu

Context de l'acció:

La incidència en els actors amb capacitat de decisió sobre polítiques públiques és clau per poder desenvolupar un marc normatiu i eines de suport necessàries per al desenvolupament de Comunitats Energètiques des de la mirada de l'economia social i solidària. Tenint en compte que els espais legislatius on es prenen aquestes decisions són múltiples, es creu necessari configurar grups de pressió a nivell català, espanyol i europeu.

Elements clau:

La posada en marxa d'aquests espais requereix:

- Definir la seva composició
- Definir el model de relació entre agents
- Definir les prioritats estratègiques d'incidència
- Establir un pla d'incidència amb els actors polítics
- Comunicar els resultats de la incidència

A nivell català:

- Es fa una identificació prèvia d'alguns actors a implicar: Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (Coopsconsum), Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC), Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) Confederació de Cooperatives de Catalunya, Xarxa d'Economia Social (XES), Xarxa per la sobirania energètica (XSE)
- Es suggereix articular a través de l'Associació de Municipis per l'Energia Pública (AMEP). Tot i que no tenen les Comunitats Energètiques com a línia de treball, podria ser un nou espai des d'on sumar.

- Aconseguir incloure l'economia social i solidària com a agent socioeconòmic en els espais de decisió de diàleg social. Estudiar una interpretació més àmplia i no restrictiva de Decret Llei 9/2020, de 24 de març, pel qual es regula la participació institucional, el diàleg social permanent i la concertació social de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives a Catalunya així com la Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives.

A nivell espanyol:

- Continuar dialogant per tal que s'aprovi la proposta de Real Decret que ja ha superat el tràmit d'audiència pública

A nivell europeu:

- Cal sumar i reforçar els grups de pressió existents a la Unió Europea, amb REScoop.eu que és l'organització de referència

1.2. Elaboració d'un acord polític transversal a nivell català per promoure el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària

Context de l'acció:

Situar les Comunitats Energètiques com una eina de referència per aconseguir una transició energètica justa i democràtica requereix aglutinar suports públics del màxim d'agents socials, polítics i econòmics del país. En aquest sentit, es pretén elaborar un gran acord polític per visibilitzar i promoure el model de les Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària.

Elements clau:

- Interpel·lar a una gran diversitat de perfils i públics posant en valor els beneficis compartits del model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària.
- Unificar el missatge de què es vol impulsar.
- Definir el que considerem Comunitat Energètica per diferenciar-ho d'altres accions de transició energètica com l'autoconsum compartit.
- Integrar la dimensió de la pobresa energètica.
- Incidir en els diversos departaments estratègics de la Generalitat (Presidència, Acció Climàtica, Economia i Empresa) per facilitar un l'acord transversal.

.

1.3. Compromís de l'administració pública catalana per esdevenir impulsora de l'activació i desenvolupament de les Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària

Context de l'acció:

Tal i com plantegen les directives europees sobre Comunitats Energètiques, és fonamental que les diverses administracions públiques d'àmbit local, autonòmic i estatal es comprometin a oferir incentius i facilitar el desenvolupament de les Comunitats Energètiques.

Elements clau:

Aquest suport fonamentat en l'interès general ha de:

- Tenir visió global (en aspectes legals, de finançament, tècnic, formació i difusió) i transversal al llarg de tot el cicle de vida de les iniciatives.
- Plasmar-se a través de diversos instruments: compromisos públics, espais de treball compartits, acords per desenvolupar projectes o facilitació de tràmits burocràtics.
- Incidir en la sensibilització del cos de funcionariat i alts càrrecs per donar a conèixer el model de Comunitats Energètiques sota fórmules de l'Economia social, i especialment de les cooperatives, donat que aquests càrrecs tenen capacitat d'incidència per definir la política pública.

.

2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de Comunitats Energètiques de l'ESS

En l'actual fase embrionaria de desenvolupament de les Comunitats Energètiques de l'ESS, s'estan generant múltiples iniciatives de forma dispersa i desigual territorialment que han d'afrontar problemàtiques similars i compartides. La coordinació i estructuració de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques té un gran potencial per generar sinergies i resoldre conjuntament aquestes problemàtiques. L'articulació de les diverses organitzacions requereix comptar amb tots els actors de l'ecosistema, generar espais de coneixement i treball compartit, així com organitzar canals de relació i comunicació formals.

2.1. Articulació de lobbys des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu

Context de l'acció:

Per crear i desenvolupar de forma efectiva les Comunitats Energètiques es considera necessari definir clarament el rol dels diversos agents implicats i, especialment, la relació amb l'administració pública així com articular espais de comunicació i coordinació de l'activitat que realitza cada un.

Elements clau:

- Assegurar la representativitat en els diferents espais de relació de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques.
- Promoure una bona relació amb els responsables polítics.
- Disposar de canals d'interlocució directes i fluids amb l'administració pública.

2.2. Foment d'espais d'interrelació entre Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

Malgrat el nombre creixent d'agents vinculats a les Comunitats Energètiques, encara hi ha un cert desconeixement entre els diversos actors implicats degut a la manca d'espais de trobada. Per afrontar aquestes mancances, s'han generat alguns espais d'intercanvi informals com el Cafè Cooperatiu i els diferents grups de treball promoguts per la Confederació de Cooperatives de Catalunya o les trobades de treball de la Xarxa de Comunitats Energètiques. La generació d'espais de trobada presencials entre comunitats permet generar vincles i compartir coneixements.

Elements clau:

Per reforçar aquestes qüestions, es proposa:

- Fomentar espais de trobada entre comunitats en diversos estats de desenvolupament, tipologia d'agents que la conformen, servei energètic desplegat i àmbit territorial.
- Impulsar fòrums territorials temàtics periòdics amb la presència d'expertes per abordar reptes i contrastar-los amb la pràctica i la realitat de les Comunitats Energètiques...

2.3. Promoció de nous operadors de mercat dedicats a les Comunitats Energètiques amb mirada de l'ESS

Context de l'acció:

Hi ha una manca d'empreses i una manca de coneixement sobre Comunitats Energètiques en les empreses que intervenen al llarg de la cadena de valor de les Comunitats Energètiques i que treballin per impulsar i enfortir el model de Comunitat Energètica en l'ESS. Això suposa un obstacle per aconseguir el salt d'escala del model de comunitats i caminar cap a la transició energètica.

Elements clau:

Per fer front a aquesta situació, cal:

- Fomentar la creació, creixement i consolidació d'empreses en el sector energètic que ofereixin serveis a les comunitats.
- Formar els agents que intervenen perquè puguin veure com els seus serveis encaixen amb les necessitats de les Comunitats Energètiques però tenint una visió integral de les necessitats d'aquestes

.

- Articular els agents proveïdors perquè puguin fer arribar la seva cartera de serveis a les Comunitats Energètiques adequant-la a les seves necessitats.
- Desenvolupar nous serveis per part dels agents existents o nous entenent les necessitats actuals i futures de les Comunitats Energètiques.

2.4. Creació d'un directori oficial de Comunitats Energètiques de l'ESS a nivell català

Context de l'acció:

Degut al gran nombre d'iniciatives amb característiques diferents que s'emmarquen sota el paraigües de Comunitats Energètiques de l'ESS, existeix una complexitat quan s'han de fer tràmits públics garantistes on s'interpel·la a aquests agents per tal de discernir uns paràmetres clars i únics per identificar-los.

Elements clau:

Per resoldre aquesta situació, es proposa:

- Crear un registre únic de Comunitats Energètiques impulsat per la Generalitat de Catalunya com autoritat pública de referència que permeti certificar i sistematitzar les Comunitats Energètiques sota uns requisits homogenis i transparents.

.

3. Elaborar un marc normatiu favorable pel desenvolupament de les Comunitats Energètiques de l'ESS

En els darrers anys s'ha generat un marc normatiu favorable i flexible a nivell europeu per incentivar la transició energètica i la creació de Comunitats Energètiques de base ciutadana. Tanmateix, en el procés de transposició d'aquest marc a nivell estatal hi ha hagut una dispersió normativa, dificultats per aclarir qüestions jurídiques rellevants i manca d'incentius envers les formes cooperatives. En aquest context, és necessari adequar el marc legal català existent tenint en compte la singularitat del model de Comunitats Energètiques cooperatiu a través de canvis concrets que permetin superar les barreres actuals, com ja s'està fent a altres comunitats autònomes.

3.1. Foment i facilitació de les formes cooperatives i associacions com a figures jurídiques pròpies de les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

En el marc legislatiu estatal actual fruit de la transposició de la normativa europea no hi ha un reconeixement específic de les Comunitats Energètiques de forma cooperativa. Tanmateix, sí que hi ha exemples com el model legislatiu grec que contempla aquesta possibilitat.

Elements clau:

Per facilitar l'impuls del model es proposa:

- Promoure un canvi normatiu per fomentar la reserva de les formes jurídiques cooperatives per a desenvolupar Comunitats Energètiques.
- Garantir que aquest marc normatiu contempli diversos tipus de cooperatives: consum, serveis, agràries...
- Promoure l'associació com a forma complementària o en una fase latent d'una futura cooperativa per projectes únicament dedicats a l'autoconsum col·lectiu, donat que és una forma societària més senzilla a nivell administratiu i comunitari que la cooperativa.
- Exprimir el marc competencial per així afavorir aquestes iniciatives amb avantatges reals. Es prenen de referència els casos de Navarra i l'Aragó.

3.2. Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i per superar les barreres pel desenvolupament de les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

L'existència de diversos textos jurídics que regulen les Comunitats Energètiques, així com les barreres tècniques que contemplen, suposen un greuge, una gran complexitat i una llarga tramitació per desenvolupar el model i fer les instal·lacions fotovoltaiques que requereix. Clarificar el marc legal per part de les diverses administracions implicades servirà per dotar de seguretat i confiança al model davant la ciutadania.

Elements clau:

S'identifiquen diversos aspectes en què cal incidir per assegurar avantatges i simplificacions administratives:

- Flexibilitzar els requisits de les subvencions econòmiques
- Revisar els coeficients dinàmics, les distàncies més grans de projectes d'autoconsum compartit, tramitar un parc fotovoltaic petit...
- Facilitar la cessió de recursos per part de l'administració pública.
- Afegir un precepte legal que clarifiqui la viabilitat de cessió de teulades de forma directa (com s'ha fet a Aragó i Navarra) en el cas de la cessió de teulades per part d'ens local, més enllà de l'opció d'aplicar la Llei de Bases de Règim Local que depèn de la interpretació del secretari municipal.
- Valorar establir un principi de tramitació preferent per a projectes de Comunitats Energètiques on l'òrgan substantiu sigui la Generalitat o un ens local, similar al que aplica actualment l'ICAEN segons el tipus d'instal·lació on es valora l'impacte d'aquestes en l'entorn mediambiental.
- Valorar incloure com una bona pràctica a estendre al conjunt de subvencions, la possibilitat d'establir com a criteri interpretatiu que les entitats sense ànim de lucre puguin demanar una bestreta sense haver de constituir la garantia prèviament durant el tràmit.

3.3. Revisió dels marcs normatius vinculats per alinear les diferents regulacions

Context de l'acció:

La falta d'una regulació adequada provoca que no s'apliquin criteris coherents de l'administració competent quan es valoren projectes d'una Comunitat Energètica de base cooperativa. Així doncs, es considera necessari fer una revisió i alineació del marc normatiu que interseccioni amb la regulació específica de les Comunitats Energètiques i la promoció del model cooperatiu.

Elements clau:

Davant d'aquesta situació, cal fer:

- Evitar la proliferació de fórmules legals defectuoses.
- Incorporar les especificitats del model cooperatiu davant les societats mercantils en la revisió de les diferents regulacions.

3.4. Promoció d'una cultura normativa flexible i àgil que faciliti el desenvolupament de Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

En el procés de tramitació a nivell local de projectes d'autoconsum compartits promoguts per Comunitats Energètiques s'estan donant casos de paràlisi en el moment de firmar informes favorables al·legant la manca de consolidació i desenvolupament de la normativa.

Elements clau:

Per fer front a aquesta problemàtica, cal:

- Promoure cultura normativa entre responsables jurídics de l'administració pública, càrrecs tècnics i polítics per autoritzar i agilitzar aquests processos.
- Per argumentar-ho cal posar al centre l'interès general en un context d'emergència climàtica i la jurisprudència existent que implica l'aplicació directa de les directives quan no s'han transposat en un determinat termini.

3.5. Promoure el reconeixement normatiu de les Comunitats Energètiques com una activitat d'interès general

Context de l'acció:

Donat que els tractats constitutius de la Unió Europea es basen en la defensa de l'economia de mercat i el principi de la competència, es generen dificultats per donar suport públic a les Comunitats Energètiques sota formes jurídiques cooperatives. Una de les principals vies legals que estableix la normativa per facilitar el suport dels poders públics és fomentar la declaració com activitat d'interès.

econòmic general. Aquest reconeixement implicaria, la possibilitat de concessions directes de teulades sense necessitat de tramitar lliures concurrències i reduint els entrebancs de secretaria i intervenció en els Ajuntaments.

4. Adequar la regulació i infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics

En els darrers anys la Unió Europea ha fet una aposta estratègica per la transició energètica a través de comunitats energètiques obrint i flexibilitzant certs aspectes de la regulació del sector elèctric com l'autoconsum compartit. Tanmateix encara hi ha mancances en el marc normatiu del sector elèctric per facilitar la transició energètica descentralitzada. Per donar-hi resposta cal superar limitacions i barreres concretes en diversos aspectes del cicle de generació, distribució i consum d'energia elèctrica.

4.1. Promoció de millores a la xarxa de distribució elèctrica local per implementar un model de generació d'energia descentralitzat

Context de l'acció:

Més enllà de la constitució i finançament de les Comunitats Energètiques, la millora de la capacitat de la xarxa elèctrica és un problema molt significatiu en la fase d'execució dels projectes. Una part important d'aquestes instal·lacions de transport d'energia són antigues i necessiten grans inversions per ampliar la capacitat que requereixen els nous punts de generació necessaris per fer la transició energètica. A Catalunya i l'Estat Espanyol la propietat de la xarxa de distribució de l'energia està monopolitzada per grans empreses distribuïdores de l'àmbit privat. Per tant, és necessari incidir en el control de la qualitat del servei i actualitzar la xarxa de distribució elèctrica per part d'aquestes empreses.

Elements clau:

Tot i que la propietat de la xarxa de distribució està en mans privades, s'identifica la necessitat de:

- Promoure la recuperació i millora de les xarxes de distribució locals que connectin generació i consum.

4.2. Adequació de la regulació per optimitzar els projectes de Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

Malgrat els avenços en la instal·lació de projectes de generació d'energia amb el propòsit de realitzar autoconsum compartit, existeixen barreres legals i límits administratius que dificulten la distribució i consum d'energia per part dels usuaris dels projectes. Aquestes limitacions i incerteses en les instal·lacions compartides poden limitar el desplegament d'una transició energètica descentralitzada.

Elements clau:

Per canviar aquesta situació, s'identifiquen diversos aspectes a solucionar:

- Promoure la implementació de coeficients de repartiment dinàmics en autoconsum col·lectiu
- Establir distàncies més grans (fins a 5 km) per realitzar autoconsum compartit
- Autoritzar les Comunitats Energètiques per fer compensació d'excedents sense donar-se d'alta com a productor a partir de 100 kW
- Facilitar la injecció de l'energia produïda per les Comunitats Energètiques a la xarxa de baixa tensió quan les instal·lacions superin els 100 kW
- Establir un criteri de proximitat diferenciat en el cas de Comunitats Energètiques rurals que volen fer autoconsum compartit per evitar projectes antieconòmics
- Adequar la regulació del mercat elèctric per acollir la dimensió "menor" que tenen els projectes col·lectius (subhastes, agregació, flexibilitat...) dins de les competències de la generalitat

5. Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques

La sostenibilitat econòmica i financera de les Comunitats Energètiques a mig i llarg termini està molt condicionada pels alts costos d'arrencada i funcionament de les comunitats i els projectes energètics. Aquests condicionants juntament amb la poca solidesa de la base social generen incerteses respecte la consolidació d'aquestes iniciatives que dificulten l'accés al finançament i la confiança envers les persones sòcies i inversores. Per afrontar-ho, cal promoure models d'activitat viables basats en el creixement sostenible, la diversificació de les fonts de finançament, l'optimització de costos, la professionalització de la gestió, l'obertura de diversos serveis energètics així com en les aliances i les economies d'escala.

5.1. Disseny de models d'activitat sostenibles econòmicament i financerament

Context de l'acció:

La definició de models d'activitat viables, sostenibles i adaptats a les diferents necessitats i realitats de les diverses Comunitats Energètiques del territori és clau per facilitar la creació i enfortiment d'aquests projectes.

Elements clau:

Cal analitzar la potencialitat de diversos elements com:

- Establir quotes d'alta com a sòcies a un preu baix per facilitar l'accés i incrementar el nombre de persones sòcies.
- Incrementar els serveis energètics que s'ofereixen per generar un major impacte ambiental.
- Obrir el ventall de serveis i projectes energètics ofertats, per exemple promovent nous instruments de generació d'energia més enllà de les fotovoltaiques: centrals minihidràuliques, les xarxes de calor i fred, mobilitat elèctrica i d'eficiència energètica.
- Disposar de models d'activitat adequats per cada línia de serveis.

5.2. Generació d'economies d'escala per reduir els costos de les estructures de les Comunitats Energètiques de l'ESS

Context de l'acció:

L'optimització de costos en base a generar economies d'escala és una via fonamental per aconseguir la sostenibilitat econòmica i maximitzar l'impacte generat. Algunes de les iniciatives que estan treballant en aquesta línia és el projecte Nova Energia Osona (estructura de suport entre comunitats a nivell territorial) o el projecte Som Comunitats (estructura de serveis a les Comunitats Energètiques amb una important base operativa a nivell digital).

Elements clau:

Cal analitzar la potencialitat de diversos elements com:

- Identificar fases i processos externalitzables
- Generar estructures de suport de segon nivell que donin suport a l'activació i posada en marxa de les comunitats o l'agrupació i mancomunació de serveis energètics o de gestió operativa.

6. Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques

Les Comunitats Energètiques de l'ESS requereixen grans inversions sobretot en les fases inicials. Alhora són projectes alternatius dins el mercat energètic que es troben encara en desenvolupament en un context d'incertesa legislativa.

Aquests factors fan imprescindible la creació d'eines de finançament ajustades a la realitat d'aquests projectes amb l'objectiu de generar confiança i seguretat tant en la part finançadora com la part finançada.

6.1. Adequació de les subvencions existents a les necessitats de les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

Les subvencions són la principal font de finançament de les Comunitats Energètiques actualment. Aquesta línia de suport per part d'organismes públics però, pot acabar perjudicant els projectes quan les seves característiques i requisits no s'adeqüen a la realitat de les Comunitats Energètiques.

Elements clau:

- S'identifiquen alguns dels aspectes a modificar:
  - Simplificar els tràmits
  - Flexibilitzar els temps d'execució
  - Facilitar bestretes
  - Corregir la incertesa en els terminis de pagament.
- Estudiar acords amb entitats que puguin recolzar els projectes en la sol·licitud de subvencions (avalis, ICF).
- Preveure o tenir en compte la diversitat del cooperativisme en les línies d'ajuda (consum, treball, agràries, integrals, segon grau...).

6.2. Creació de noves subvencions adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques de l'ESS

Context de l'acció:

El sector de les Comunitats Energètiques detecta mancances en les opcions d'ajuts públics existents que requereixen la creació de noves subvencions específicament dissenyades per a la realitat de les Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària.

Elements clau:

- Identificar les especificitats que han de tenir aquestes noves subvencions. Algunes de les característiques detectades són:
  - Finançar el funcionament estructural de les Comunitats Energètiques.
  - Finançar tot tipus de projectes de les comunitats, no només autoconsum compartit.
  - Facilitar la capitalització dels projectes per potenciar noves fórmules que facilitin l'accés. *La línia de subvencions que es van realitzar per a l'impuls de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús (HabitatCoop) és un exemple a replicar.

        - Crear línies de finançament amb ajut públic per part de bonificació de tipus d'interès o garantia.
    - Traslladar les necessitats d'adaptació als organismes amb capacitat per generar línies d'ajuts públics.
    - Crear subvencions per la innovació social i energètica de les Comunitats Energètiques...

6.3. Ajust de les eines de finançament privat a les necessitats de les Comunitats Energètiques de l'ESS

Context de l'acció:

Més enllà de les ajudes públiques en format de subvenció, existeixen altres vies de finançament en l'àmbit privat que poden ser fórmules per al desenvolupament de projectes energètics, però és necessari que aquestes també es puguin adaptar a la realitat de les Comunitats Energètiques de l'ESS.

Elements clau:

- Generar un grup de treball entre les entitats financeres públiques i privades i diferents agents de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques per donar a conèixer el model de Comunitat i el seu context. Actualment existeix un grup a la Federació de Cooperatives de Catalunya amb l'objectiu de valorar l'adequació d'eines de finançament.
- Identificar aspectes a adequar en les eines de finançament. Entre les característiques identificades hi ha:
    - No necessitat d'avals
    - Interès baix
    - Flexibilitat en l'ampliació dels terminis de préstec
- Definir productes financers concrets:
    - Una de les vies identificades podria ser promocionar mecanismes de garantia com els sistemes de garantia recíproca (SGR- Avalis o Elkargi) per tal de facilitar la inversió per àmbits que s'estan iniciant com les Comunitats Energètiques durant un període transitori fins que es consolidin els models d'activitat de les Comunitats Energètiques..
- Vincular i difondre els mecanismes de finançament treballats en el grup de treball de la Federació de Cooperatives de Catalunya.
- Revisar instruments i projectes de finançament alternatius. Una iniciativa a explorar és Watteco, micromecenatge amb impacte econòmic i social en el territori.
- Estudiar vies per donar seguretat jurídica a les entitats financeres per poder anticipar les subvencions (penyora o endós, resolució prèvia...)

7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les Comunitats Energètiques

Les Comunitats Energètiques estan formades principalment per ciutadania organitzada que poden o no tenir els coneixements necessaris per al desenvolupament dels projectes. Tant en la posada en marxa com en la gestió posterior, la professionalització de les Comunitats Energètiques és un element clau per a la seva consolidació. Una Comunitat Energètica requereix coneixements des dels aspectes legals, energètics i fins l'àmbit de la participació i mobilització. Actualment la capacitació en les diferents àrees es fa de manera desvinculada i no existeix un itinerari o organisme referent. Els Ateneus Cooperatius, col·legis professionals industrials i les pròpies organitzacions del sector estan duent a terme actualment la capacitació de les Comunitats Energètiques. Per això, es considera necessari desenvolupar una estratègia capacitadora entre diversos agents.

7.1. Creació d'opcions de formació per a persones participants en les Comunitats Energètiques sobre la posada en marxa, funcionament i la gestió de les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

Actualment no hi ha una oferta formativa reglada, unificada ni consolidada entorn a les necessitats de capacitació que poden tenir les persones membres d'una Comunitat Energètica. S'identifiquen necessitats de formació en aspectes jurídico-legals, el sector elèctric i serveis energètics, el finançament i model d'activitat i la governança i models de participació.

Elements clau:

- Identificar les necessitats concretes dins de cadascun dels àmbits.
- Identificar els agents capacitats per oferir aquesta formació.
- Explorar diferents fórmules formatives (combinar opcions de formació reglada i no reglada i explorar maneres d'incorporar-la com a formació reglada, prioritàriament, en graus de formació professional i, també, en graus universitaris per aconseguir un reconeixement públic.)

7.2. Desenvolupament d'eines digitals per afavorir la professionalització de les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

La professionalització es genera a través de la formació però també a través d'eines de gestió que facilitin els diferents processos dins la organització. El desenvolupament d'un sistema integral de gestió de les Comunitats Energètiques per facilitar la gestió administrativa, econòmica, energètica i de governança, es detecta com una passa essencial per a la consolidació del model.

Elements clau:

- Identificar quines eines ja existeixen i analitzar quines necessitats i/o gestions cobreixen.
- Identificar quins aspectes no estan coberts per tal de millorar les eines existents o crear-ne de noves.

7.3. Desenvolupament de metodologia pràctica per posar en marxa una Comunitat Energètica

Context de l'acció:

En el procés de capacitació per a desenvolupar un projecte de Comunitat Energètica, és essencial disposar de metodologia pràctica que pugui establir les bases i guiar els projectes.

Elements clau:

- Cal analitzar quines guies ja existeixen i si donen cobertura a tots els dubtes que es generen en la posada en marxa i desenvolupament de Comunitat Energètica.

7.4. Desenvolupament d'opcions formatives per incrementar la disponibilitat de perfils dedicats al sector

Context de l'acció:

Més enllà de la participació ciutadana d'una Comunitat Energètica, la professionalització del model requerirà perfils professionals dedicats íntegrament al sector. Tant pel què fa a la part comunitària (dinamitzadors/es) com pel què fa a la part energètica (instal·ladors, enginyers...). És necessari desenvolupar una proposta formativa que habiliti perfils amb el coneixement integral per gestionar una Comunitat Energètica.

Elements clau:

- Estudiar la possibilitat de crear un grau formatiu específic sobre Comunitats Energètiques

8. Generar coneixement sobre els models de Comunitats Energètiques

Com a model innovador i en fase de construcció, conèixer els encerts i els errors dels projectes que s'estan posant en marxa és una font d'informació de gran utilitat per a l'enfortiment i creixement del model de Comunitats Energètiques.

La base del desenvolupament del model de les Comunitats Energètiques ha de ser el coneixement acumulat. Aquest permet crear projectes més sòlids i alhora marcar les passes de futur. Actualment però, encara hi ha una manca de coneixement per definir el punt de partida dels nous projectes que es van generant.

8.1. Generació de coneixement a través de la intercooperació d'agents claus

Context de l'acció:

Els projectes de Comunitats Energètiques en marxa i tots els agents que en configuren l'ecosistema són vectors de coneixement i expertesa en molts casos inconnexos. Cal impulsar la trobada d'aquests agents amb l'objectiu de resoldre els reptes de la Comunitats Energètiques a través de la recerca.

Elements clau:

- Identificar les àrees sobre les quals es vol generar coneixement.
- Identificar els agents clau.
- Generar coneixement per Comunitats Energètiques tant en fases inicial com en fases més madures.

8.2. Generació de coneixement de referència per afavorir la rèplica de models de Comunitats Energètiques en forma cooperativa

Context de l'acció:

És necessari sistematitzar les experiències d'èxit dels projectes que estan en marxa i el seu coneixement clau. El coneixement que es va adquirint a mida que es van posant en marxa projectes i es va desenvolupant el model de Comunitats Energètiques ha de quedar recollit

Elements clau:

- Identificar projectes en actiu.
- Establir indicadors i metodologies per extreure coneixement
- Agrupar i divulgar el coneixement en un format de fàcil accés
- Revisar i actualitzar de manera recurrent aquest coneixement

9. Enfortir i diversificar la base social de les Comunitats Energètiques generant models accessibles i inclusius

Les Comunitats Energètiques es configuren a partir de la mobilització ciutadana. És l'organització social qui dona la força a aquests projectes per a impulsar-se i consolidar-se. Tot i que cada vegada hi ha més projectes de Comunitats Energètiques, aquests encara representen un percentatge molt petit del total del consum d'energia. És necessari fer que aquest model sigui atractiu, accessible i inclusiu per tal de poder avançar cap a una transició energètica real i donar resposta a la realitat de la pobresa energètica que afecta a prop d'un milió i mig de catalans (Idescat, 2022).

9.1. Sensibilització sobre el model de Comunitats Energètiques de l'economia social per generar confiança i adhesió

Context de l'acció:

La desconfiança es converteix en una barrera per l'adhesió a una Comunitat Energètica en ser una proposta alternativa davant d'un gran oligopoli de llarga trajectòria. A més, la difusió del model de Comunitats Energètiques sovint es fa en base als aspectes més tècnics d'aquest, essent un àmbit complex per a la comprensió de la majoria de població i poc atractiu de partida.

Elements clau:

- Crear un discurs amb major èmfasi en els beneficis socials i col·lectius del model.
- Crear discurs i accions amb l'objectiu de generar confiança front les grans empreses comercialitzadores.
- Comptar amb el suport institucional.
- Realitzar una difusió d'ampli abast.
- Incorporar exemples reals d'èxit en les campanyes.

9.2. Augment del sentiment de pertinença a les Comunitats Energètiques

Context de l'acció:

L'atractiu i la confiança del model de Comunitat Energètica s'ha de mantenir al llarg de tot el seu cicle doncs la seva consolidació dependrà entre d'altres factors, de la mida i implicació de la seva base social.

Elements clau:

- Analitzar quins factors influeixen positivament i negativament en aquest sentiment.

- Generar un discurs que englobi més aspectes que el benefici econòmic.
- Generar un discurs positiu de les administracions públiques pot facilitar l'augment de confiança.

9.3. Creació de models de Comunitats Energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania

Context de l'acció:

Una altra de les barreres d'adhesió a les Comunitats Energètiques és el nivell de participació i implicació que requereixen. Hi ha persones que no disposen del temps necessari que cal dedicar a la gestió cooperativa d'una Comunitat Energètica.

Elements clau:

- Explorar fórmules de participació a diferents nivells, a través de l'externalització o facilitar la digitalització de part de la gestió és una de les opcions identificades
- Adaptar els models participatius a diferents opcions de participació

9.4. Generació de models de Comunitats Energètiques inclusius i accessibles

Context de l'acció:

Hi ha altres factors personals (recursos econòmics, habilitats tecnològiques, etc) que impedeixen l'accés al model de Comunitats Energètiques, convertint-se en una proposta que limita la participació. Cal desenvolupar fórmules que permetin eliminar aquestes barreres.

Elements clau:

- Analitzar quins factors personals impedeixen l'accés al model de Comunitats Energètiques.
- Explorar aliances amb entitats i amb departaments de l'administració pública que treballen amb persones en risc d'exclusió social.

10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors

El model de les Comunitats Energètiques està agafant forma i consolidant la seva base. La visió de futur condueix a plantejar-se l'escalabilitat d'aquest model que haurà de diversificar-se.

10.1. Desenvolupament de projectes transformadors basats la innovació oberta

Context de l'acció:

La Innovació Oberta (Open Innovation) és un model de gestió de la innovació on les organitzacions, en lloc de desenvolupar la seva innovació fonamentalment a través de recursos interns, recorren a la cooperació amb altres organitzacions, institucions i experts per a aprofitar els seus coneixements.

S'identifica la necessitat de crear espais d'intercooperació enfocats a analitzar les vies d'innovació en el model de Comunitats Energètiques i explorar nous projectes en l'àmbit del consum energètic i el consum compartit.

Elements clau:

- Identificar els agents que participen en l'espai d'innovació oberta.
- Establir els objectius de l'espai i un calendari.
- Definir la metodologia.

10.2. Definició de models de Comunitats Energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge

Context de l'acció:

La societat és diversa i per tant, un únic model de Comunitats Energètiques no pot adaptar-se a les diferents realitats que coexisteixen al territori català. El futur del model de Comunitats Energètiques passa per la seva adaptació a la diversitat territorial (entorn urbà, entorn rural), la diversitat sectorial (agrari, industrial, etc.), i la diversitat en les formes d'accés a l'habitatge (propietat, lloguer, habitatge cooperatiu, etc.).

Elements clau:

- Realitzar un estudi per identificar i analitzar quines són les diversitats territorials, sectorials i d'accés a l'habitatge que existeixen.
- Analitzar les actualitzacions en les definicions de Comunitat Energètica per tal de poder anar avançant.

5. Recomanacions europees

En l'ecosistema de les Comunitats Energètiques, les administracions públiques a diferents nivells (municipals, autonòmiques i nacional) poden tenir un paper rellevant en el foment d'aquesta coordinació i estructuració. No només a nivell local, sinó que el rumb de les Comunitats Energètiques està marcat també a partir dels compromisos signats i les accions desenvolupades en l'ecosistema europeu.

En el procés participatiu per dissenyar el Pla d'Acció per al desenvolupament de Comunitats Energètiques a Catalunya s'han identificat potencials accions a desenvolupar a escala europea:

1. **Creació d'un grup de lobby amb enfoc a les Comunitats Energètiques a nivell regional dins de REVES, la Xarxa Europea de Ciutats i Regions per a l'Economia Social.**

   La incidència en els actors amb capacitat de decisió sobre polítiques públiques és clau per poder desenvolupar un marc normatiu i eines de suport necessàries pel desenvolupament de Comunitats Energètiques des de la mirada de l'economia social i solidària. Així doncs, s'identifica la potencialitat de REVES com a vehicle d'un lobby centrat en les necessitats i la realitat del model de Comunitats Energètiques de l'Ecnomia Social i Solidària.

2. **Promoure una trobada europea centrada en les Comunitats Energètiques**

   S'ha identificat que la intercooperació i el coneixement compartit són elements clau per a l'enfortiment del model de Comunitats Energètiques de l'economia social. Es considera, doncs, rellevant crear espais de trobada entre projectes de Comunitats Energètiques de l'ecosistema europeu amb l'objectiu de compartir experiències i generar coneixement compartit.

   Es planteja exportar models com la Universitat d'Estiu del Cooperativisme de Catalunya.

6. Implementació del Pla d'Acció

Un cop definit el marc estratègic i operatiu del Pla d'acció, cal **definir els mecanismes claus per la seva implementació i el seguiment**. La implementació passa per la priorització i concreció de les accions en calendari i pressupost, així com la creació d'estructures de treball i seguiment.

A nivell de la preparació per la implementació cal realitzar les següents passes:

- Priorització de les accions a través d'una trobada tècnico-política
- Definició dels grups de treball pel desplegament de cada acció
- Concreció de les accions per part de cada grup de treball.

La primera passa ha de ser una **trobada tècnico-política** entre representants dels diversos departaments de l'administració pública implicats en el pla i representants de la Confederació de Cooperatives de Catalunya. L'objectiu d'aquesta trobada és prioritzar les accions del pla.

Els criteris de priorització de les accions poden ser:

- **Participatius:** segons priorització dels agents participants del procés en el 5è webinar.
- **Polítics:** segons prioritats polítiques i estratègiques dels departaments.
- **Tècnics:** segons facilitat d'implementació.

Una següent passa per la concreció de les accions és la identificació dels agents clau i constitució dels grups de treball que impulsaran la concreció de cada acció. Cada acció haurà de ser concretada en els següents aspectes:

- Agents participants
- Resultats i lliurables esperats
- Metodologia i actuacions de desplegament
- Cronograma detallat
- Pressupost

A nivell del seguiment de l'implementació i assoliment dels resultats previstos caldrà identificar quines estructures són necessàries per dur a terme i fer el seguiment d'aquesta implementació.

Una potencial estructura pot ser:

Grup motor

Grup tècnico-polític que fa el seguiment estratègic del pla i el pressupost cada semestre.

Grup de seguiment

Grup participat per agents clau del sector que fa un seguiment trimestral del desenvolupament d'accions, els procediments d'implementació i els resultats

Grups de treball

Grups configurats amb agents clau per al desenvolupament de cada acció que es reuneixen en funció de les necessitats operatives de cada acció.

Per últim, caldrà definir els indicadors que serviran per avaluar la implementació del Pla d'Acció i els resultats esperats.

Cronograma

Aquest Pla d'Acció té un objectiu d'assoliment situat a l'any 2030. Per això s'han identificat diferents fases rellevants del procés, que es concretaran en tempos a mida que s'avança en la implementació del pla.

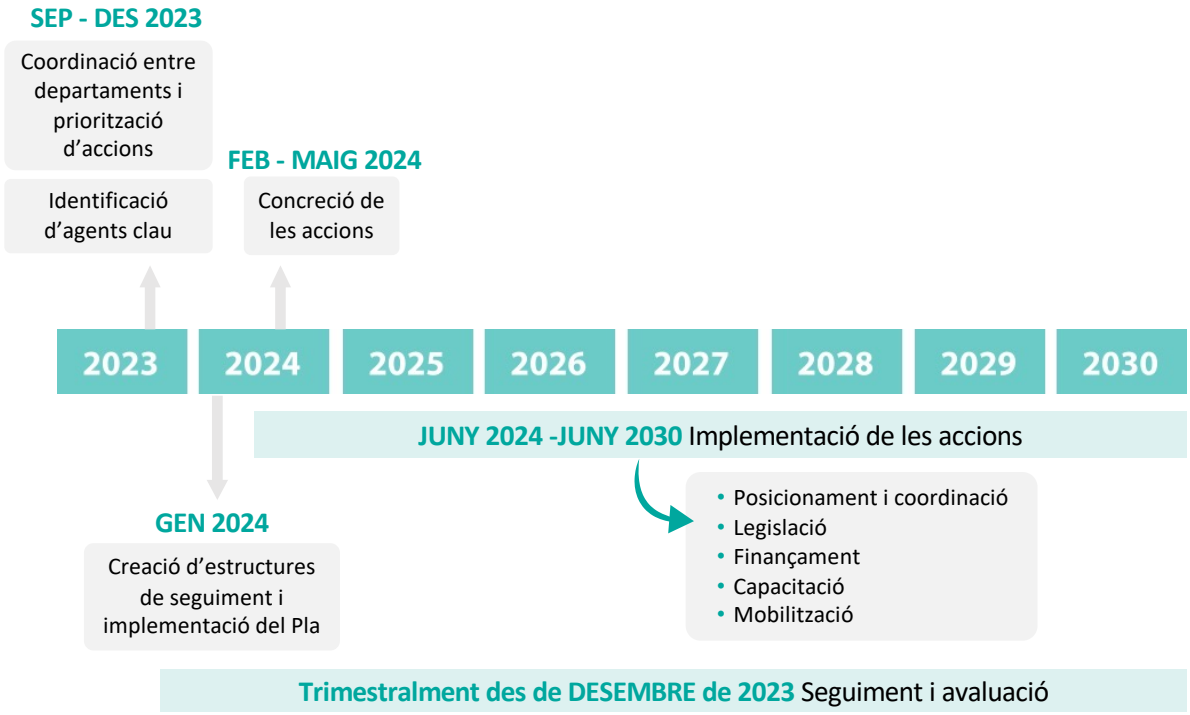

Pressupost

Per tal d'implementar les accions dels àmbits de legislació, finançament, capacitació i mobilització, es compta amb instruments financers de la Generalitat de Catalunya.

**Pressupost calculat segons les actuacions dels darrers anys i situació actual, i subjecte a modificacions segons necessitats en l'etapa de desenvolupament del pla.*

- **Institut Català d'Energia - Ajuts SolarCoop**

  Ajuts per al suport a cooperatives i/o associacions d'autoorganització ciutadana que incloguin el desenvolupament de models de gestió i funcionament de Comunitats Energètiques.

  - Import: 8M€
  - Àmbits d'implementació:
    - Sostenibilitat i Finances

- **Institut Català de Finances (ICF) - ICF acció climàtica**

  Préstecs amb condicions preferents per al finançament de persones jurídiques, titulars d'explotacions agràries o d'empreses agràries i/o agroalimentàries, les forestals i les del sector pesquer i les vinculades a la seva cadena de valor, així com les comunitats energètiques, amb seu social o operativa a Catalunya per a inversió, gestionada per l'ICF i cofinançada pel DACC.

  - Import: La línia està dotada amb 80.000.000,00 d'euros amb préstecs mínims de 100.000€ i màxims de 5.000.000€
  - Àmbits d'implementació:
    - Sostenibilitat i Finances

- **Ateneus Cooperatius**

  La Xarxa d'Ateneus Cooperatius (XAC) està formada per 14 ateneus i més de 360 entitats públiques i privades que s'articulen arreu del territori per dinamitzar i crear relacions socioeconòmiques col·lectives, democràtiques, justes i solidàries i, contribuir a l'enfortiment i el creixement de l'activitat econòmica així com a la creació de llocs de treball de qualitat.

  - Import: 80.000€
  - Àmbits d'implementació:
    - Articulació i posicionament de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques
    - Sostenibilitat i Finances
    - Capacitació i Recerca
    - Enfortiment i creixement del model

- **Comunalitats Urbanes**

  Comunalitats Urbanes és un programa del Departament d'Empresa i Treball que vol nous projectes econòmics que, des de l'autoorganització, puguin donar resposta a necessitats col·lectives i contribuir al desenvolupament local. En l'actualitat, compta amb vint-i-dues comunalitats repartides arreu del territori, formades per empreses, entitats, cooperatives i tota mena de xarxes veïnals i de suport mutu.

  - Import: 20.000€
  - Àmbits d'implementació:
    - Articulació i posicionament de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques
    - Sostenibilitat i Finances
    - Capacitació i Recerca
    - Enfortiment i creixement del model

- **Projectes Singulars**

  Els Projectes Singulars tenen per objectiu generar ocupació a través de la creació de nous projectes empresarials, noves línies d'activitat, noves empreses, nous mercats, en el marc de l'economia social i cooperativa i aprofitant oportunitats estratègiques del propi sector d'activitat, o del territori. Durant els 5 anys d'impuls dels projectes singulars, s'ha aconseguit donar suport a 358 projectes.

  - Import: 3M€
  - Àmbits d'implementació:
    - Articulació i posicionament de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques
    - Sostenibilitat i Finances
    - Capacitació i Recerca
    - Enfortiment i creixement del model

- **Confederació de Cooperatives de Catalunya**

  La Confederació de Cooperatives de Catalunya agrupa, lidera i representa el cooperativisme a Catalunya i n'és l'òrgan màxim d'interlocució amb l'Administració. Com a Confederació desenvolupa projectes de representació, promoció del cooperativisme, formació i generació de coneixement i intercooperació.

  - Import: 150.000€ dedicats a Comunitats Energètiques
  - Àmbits d'implementació:
    - Articulació i posicionament de l'ecosistema de les Comunitats Energètiques
    - Capacitació i Recerca
    - Enfortiment i creixement del model

7. Agraïments

- Albert Gasch
  Fiare Banca Etica
- Ana Ruz
  Secretària de la SGESSC
- Anaïs Bas
  Cíclica SCCL
- Anna Mañas
  Servei Jurídic de la DG d'Energia al Departament d'Acció Climàtica
- Anna Maria Mallol
  Cap de Servei de Relacions Laborals de Girona
- Antonia López
  Cap de Servei de Registre de la SGESSC
- Aritz García
  La Fàbrica SCCL
- Blanca Pellicer
  Ateneu Cooperatiu Catalunya Central
- Clàudia Pulido
  Tècnica del Registre de Cooperatives de Barcelona
- Cristina Chacón
  Tècnica Superior del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC
- Cristina Grau
  Advocada, secció de Dret Cooperatiu del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona
- Daniel María
  Fundació Seira
- David Guàrdia
  Sostre Cívic SCCL
- Elena Bernet
  Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat)
- Elena Martínez
  Tècnica del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC
- Elisenda Carreras
  Tècnica del Registre de Cooperatives de Girona
- Emili Torrente
  Cap de Secció del Registre de Cooperatives de Girona
- Francesc González
  Cap de Servei de Foment de la SGESSC
- Francina Recasens
  Cap de Secció del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC
- Gil Salvans
  Agència Local de l'Energia d'Osona
- Ignasi Ripoll
  Cooperativa energètica del Pedraforca (Saldes)
- Ivan Hortigüela
  Advocat especialista en Dret Ambiental, INSTA
- Ismael Hernández
  Tecnocampus UPF
- Javier Paricio
  Tècnic del Registre de Cooperatives de Barcelona
- Jeff Guillemet
  COOP57 (àrea de Préstecs)
- Jorge Andrey
  Advocat, Som Energia
- Josep Sánchez
  Tècnic del Registre de Cooperatives de Girona
- Judith Corral
  Tècnica del Servei de Foment de la SGESSC
- Lluïsa Prat
  Cap de Servei de Relacions Laborals de Lleida
- Lorena Torró
  Directora de la Confederació de Cooperatives de Catalunya
- Mar Garriga
  Advocada, Cap del Servei Jurídic i Laboral de la FCAC
- Marc Cerdan
  Pinergia SCCL
- Maria Rosa Creus
  Cap de Servei del Registre de Cooperatives de Barcelona
- Maricel Piñol
  Cap de Secció del Registre de Cooperatives de Lleida
- Marina de la Torre
  Tècnica del Registre de Cooperatives de Tarragona

- Mariona Mateu
  Tècnica del Registre de Cooperatives de Tarragona
- Marta Tudel
  Institut Català d'Energia (ICAEN)
- Mercè Fajardo
  Tècnica del Registre de Cooperatives de Lleida
- Mireia Franch
  Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
- Núria Trepat
  Institut Català de Finances, àrea productes
- Pau Pañella
  Agència Local de l'Energia d'Osona
- Raimon Gassiot
  COOP57
- Roser Hernández
  Subdirectora General d'Economia Social i Solidària i les Cooperatives
- Silvia Garcia
  Tandem SCCL
- Silvia Moncayo
  Advocada, secció de Dret Cooperatiu del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona
- Xavier Rubio
  Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS)

8. Bibliografia

1. Diputació de Barcelona. (2021, novembre). Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal

2. COM(2022) 221 final. EU Solar Energy Strategy

3. Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía. Gobierno de España. Comunidades energéticas en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia

4. Institut Català d'Energia. (2017,febrer). Pacte Nacional per a la transició energètica de Catalunya

5. Institut Català d'Energia. Generalitat de Catalunya (2019). Prospectiva energètica de Catalunya a l'horitzó 2050 (PROENCAT 2050) i la transició energètica de Catalunya

6. DIRECTIVA (UE) 2019/944 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 5 de junio de 2019 sobre normas comunes para el mercado interior de la electricidad y por la que se modifica la Directiva 2012/27/UE

7. DIRECTIVA (UE) 2018/2001 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 11 de diciembre de 2018 relativa al fomento del uso de energía procedente de fuentes renovables

8. Ley 24/2013, de 26 de diciembre, del Sector Eléctrico. (2013). Gobierno de España.

9. Real Decreto 244/2019, de 5 de abril, por el que se regulan las condiciones administrativas, técnicas y económicas del autoconsumo de energía eléctrica. (2019)- Gobierno de España.

10. Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic. (2017). Generalitat de Catalunya.

11. Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables. (2019). Generalitat de Catalunya.

Annex

Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques (CE) en el marc del projecte europeu RESPONDET

Diagnosi inicial – Àmbit legislatiu (subjecte a aportacions)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Índex

1	Projecte Respondet
2	Context actual de les CE a Catalunya
3	Punt de partida: L'àmbit legislatiu en les CE de Catalunya ▪ Normativa a Europa ▪ Normativa a Espanya ▪ Normativa a Catalunya
4	Reptes i necessitats
5	Bones pràctiques

1. Projecte Respondet

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el **Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition)**, que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis.

Aquesta diagnosi correspon al procés de treball per assolir una de les fites del projecte, consistent en desenvolupar plans d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les Comunitats Energètiques en el cas de Catalunya.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

2. Context

Les Comunitats Energètiques a Catalunya

Una **Comunitat Energètica** es defineix com un conjunt de persones, llars, empreses o organitzacions que s'uneixen voluntàriament per a compartir la producció i el consum d'energia. Aquesta col·laboració es realitza a través de la creació d'una estructura legal i organitzativa que permet la participació de les persones membres en la presa de decisions i la gestió de la producció i distribució d'energia renovable.[1]

	Comunitats d'Energies Renovables (CER)	Comunitats Ciutadanes d'Energia (CCE)
Marc legal	Directiva 2018/2001 i article 6 de la Llei 24/2013 del Sector Elèctric	Directiva 2019/944
Activitats	Desenvolupament de projectes d'energies estrictament renovables.	Participa en la generació d'energia, incloent-hi o no la que procedeix de fonts renovables, la distribució, el subministrament, el consum, l'agregació, l'emmagatzematge, la prestació de serveis d'eficiència energètica o la prestació de serveis de recàrrega de vehicles elèctrics o altres serveis energètics per als membres o socis.
Participants	Formada per persones físiques, pimes o autoritats locals, incloent municipis.	Formada per persones físiques, pimes o autoritats públiques (sense limitació a l'àmbit local).

No existeix un concepte unificat de comunitat energètica, sinó que hi ha diversos tipus de Comunitats Energètiques que reben noms diferents, alguns dels quals són també figures jurídiques. A Espanya, únicament s'ha transposat a la normativa la figura de "Comunitats Energètiques Renovables" (CER).

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

EU - Estratègia Europea d'Energia Solar i European Solar Rooftop

La iniciativa Europea Solar Rooftop, que forma part de l'Estratègia Europea d'Energia Solar, adoptada el maig de 2022, contempla en els seus objectius la creació de comunitats d'energies renovables a tots els municipis amb una població superior a 10.000 habitants. 2025. Les mesures acompanyades relacionades inclouen l'avaluació i supressió de barreres administratives i reglamentàries, l'adaptació dels requisits administratius, l'ús de la flexibilitat prevista per les Directrius d'ajudes estatals, la creació de finestretes úniques integrades que guiïn les CE en el procés d'execució del seu projecte o el suport d'associacions entre gestors d'habitatges socials, autoritats locals i comunitats energètiques per abordar la pobresa energètica.[2]

ESP – Plan de recuperación, Transición i Resiliencia (PRTR)

En el marc del PRTR, finançat per la Unió Europea a través dels fons Next Generation, s'ha generat un programa de concessió dajuts a Oficines de Transformació Comunitària per a la promoció i dinamització de comunitats energètiques (CE OFICINES). La Convocatòria destinarà fons a l'execució de projectes de posada en marxa i funcionament d'Oficines de Transformació Comunitària (OTCs), així com l'adequació d'oficines existents. Per altra banda, també en el marc del PRTR, s'ha generat el programa CE Implementa amb l'objectiu de dotar les CE de la capacitat financera necessària per desenvolupar les activitats de construcció i posada en marxa d'instal·lacions vinculades amb la participació social al sector energètic.[3]

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

CAT - Pacte Nacional per a la Transició Energètica (01/2017)

En aquest pacte s'hi contempla el foment de la participació en el mercat elèctric i la integració en el sistema elèctric de l'autoconsum col·lectiu. Destaca la voluntat de mantenir i millorar la implantació de la cogeneració i l'autoconsum col·lectiu d'energia elèctrica en el sector industrial i el reforç dels models de producció energètica comunitària de renovables a petita i mitjana escala. [4]

CAT – Prospectiva Energètica de Catalunya 2050

La prospectiva energètica de Catalunya PROENCAT 2050 és el document que fixa les visions de futur del sistema energètic de Catalunya a llarg termini, amb l'objectiu de facilitar la presa de decisions en matèria de política energètica a mig i llarg termini.

Dins aquesta estratègia prenen importància les CE en els seus principis vertebradors: apoderament dels ciutadans i empreses i impulsar la transformació social (5) i dissenyar un nou sistema elèctric i el seu funcionament (11). [5]

3. Situació de partida

L'àmbit legislatiu de les CE de Catalunya

Normativa Europea

La Directiva (UE) 2018/2001 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de desembre de 2018, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables

Aquesta directiva defineix les CER i en garanteix els drets de produir, consumir, emmagatzemar i vendre energies renovables i accedir a tots els mercats de l'energia adequats tant directament com mitjançant l'agregació de manera no discriminatòria. En igualtat de condicions amb els grans participants.

A més, estableix que els Estats membres han de garantir un marc adequat per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques. [6]

La Directiva (UE) 2019/944 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juny de 2019, sobre normes comunes pel mercat interior de l'electricitat

La Directiva 2019/944 posa un èmfasi especial en la qüestió de l'agregació a l'establir que els estats membres garantiran que les comunitats ciutadanes d'energia (CEC) puguin accedir a tots els mercats organitzats directament o a través de l'agregació, reconeixent la possibilitat que aquestes comunitats siguin prestadors de serveis d'agregació en condicions justes. Té com a objectiu facilitar la seva integració al mercat pel que fa a tràmits, tarifes i activitats.

La Directiva també estableix mesures per a fomentar l'autoconsum d'energia renovable per part de les Comunitats Energètiques, i es reconeix el seu paper en la producció, emmagatzematge i gestió de la demanda d'energia renovable. [7]

3. Situació de partida

L'àmbit legislatiu de les CE de Catalunya

Normativa a Espanya

De les Directives europees, tan sols la definició de la figura de les Comunitats d'Energies Renovables està transposada a la legislació estatal a través del RD Llei 23/2020, de 23 de juny.

Llei 24/2013, de 26 de desembre, del Sector Elèctric (LSE)

El fet que la LSE, norma de major rang legal en el sector elèctric, reconegui a les Comunitats d'Energies Renovables (CER) com a subjectes oficials del sector elèctric, els dona una entitat pròpia que serà rellevant per a desenvolupaments reglamentaris presents i futurs.[8]

Reial Decret-llei 23/2020, de 23 de juny, pel que s'aproven mesures en matèria d'energia i en d'altres àmbits per a la reactivació econòmica.

El RDL 23/2020 modifica la Llei 24/2013 per introduir com a nou subjecte del sector elèctric, d'entre els previstos en l'article 6, a les Comunitats d'Energies Renovables (CER).

Reial Decret 244/2019, de 5 d'abril, pel que es regulen les condicions administratives, tècniques i econòmiques de l'autoconsum d'energia elèctrica

En relació a les Comunitats Energètiques, així com la llei anterior, el decret estableix mesures per a fomentar la seva participació en el mercat elèctric i la seva integració en el sistema elèctric en tant que autoconsum col·lectiu. Destaquen la simplificació dels tràmits per a la creació de mecanismes d'autoconsum col·lectiu i és especialment rellevant la regularització dels excedents i la seva compensació. [9]

3. Situació de partida

L'àmbit legislatiu de les CE de Catalunya

Existeixen diferents normes que tenen un impacte important vers la regulació de les Comunitats Energètiques

Normativa a Catalunya

Llei 16/2017, d'1 d'agost, de canvi climàtic

Promou les CEC i les CER integrant-les en el sistema elèctric fent-les directament partícips de l'objectiu del 30% de l'energia elèctrica renovable. Es reconeix el dret de la ciutadania i comunitats a participar activament en la producció, distribució i consum d'energia renovable i corresponsabilitza en el seu article als ens locals a l'hora d'assolir les finalitats que la pròpia llei proclama.[10]

La Llei de Bases del Règim Local (LBRL); el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (TRLMRLC); i el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals (ROAS)

Aquestes normes tenen un impacte important per a la creació de Comunitats Energètiques a nivell local, ja que permeten anar més enllà de les competències estrictament municipals reconeixent la iniciativa pública en el desenvolupament d'activitats econòmiques, sempre que aquesta respongui a un interès públic local. D'altra banda, també és possible l'establiment de convenis de col·laboració o adhesió a organitzacions associatives que duguin a terme aquest tipus d'actuacions i es conformin com una comunitat energètica.[1]

Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables.

Aquest decret fa esmenes a la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic. En l'article 9bis es fa referència a mesures de millora de l'acceptació social dels projectes d'energies renovables i s'exposa que es reconeixerà la figura de Comunitats Ciutadanes d'Energia, aplicant la normativa europea[11]

3. Situació de partida

L'àmbit legislatiu de les CE de Catalunya

Quines formes jurídiques poden prendre les CE?

Les Comunitats Energètiques s'han de constituir legalment en alguna forma jurídica. No hi ha una forma jurídica exclusiva per a les CE, però la seva forma podrà limitar les activitats que aquestes poden realitzar.

Segons el títol II de la LSE, només els productors i els consumidors poden ser persones físiques. La distribució i comercialització està restringida a dues formes jurídiques: la societat mercantil i la cooperativa de consum.

- Associacions
- Fundacions
- Societats mercantils
- Cooperatives
  - Cooperativa de persones consumidores i usuàries
  - Cooperativa d'habitatge
  - Cooperativa de serveis
  - Cooperativa de segon grau
  - Altres: cooperatives agràries

4. Reptes i necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Manca de marc legal clar

Actualment, les CE es regeixen per diferents normatives, la qual cosa genera inseguretat jurídica i pot desincentivar el seu desenvolupament. Tan sols la definició de la figura de les Comunitats d'Energies Renovables està transposada al RD Llei 23/2020. En aquest sentit, la majoria de les CE en desenvolupament a Catalunya giren al voltant de la figura de l'autoconsum compartit. És necessari, per tant, establir un marc legal específic que aclareixi els drets i obligacions de les parts implicades en les comunitats energètiques així com les activitats que poden desenvolupar cadascun dels subjectes implicats al mercat elèctric.

Manca de règim jurídic específic per a la venda d'energia generada per les CE

A l'actualitat aquelles CE que tinguin una potencia instal·lada superior a 100kw, no poden acollir-se a la modalitat d'autoconsum col·lectiu amb compensació d'excedents, i estarien obligades a la seva venda havent-se de donar d'alta com productores per poder vendre l'energia no autoconsumida, un tràmit complex que desincentiva i limita el creixement de les CE.

4. Reptes i Necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Limitació de la normativa nacional

La manca de transposició de les directives europees a nivell estatal, crea inseguretat jurídica en el desenvolupament de la normativa autonòmica sense l'aterratge d'aquestes al marc legal estatal. En aquesta línia, trobem mesures com la limitació del radi de 2km que es mostra com un criteri molt susceptible a anar variant.

Manca d'adequació del marc legal de les CE al cooperativisme

Cal que la legislació de la UE es refereixi explícitament a les variables que qualifiquen una agrupació com comunitat energètica, per poder definir de manera clara la forma jurídica adient per la mateixa. En el cas català, el cooperativisme podria donar resposta.

Infrarepresentació de l'ESS en espais de construcció de polítiques

L'Economia Social i Solidària està infrarepresentada o totalment absent en espais de diàleg social, juntament a sindicats i patronals, per concebre i implementar polítiques vinculades al desenvolupament local en general.

Incoherències entre la legislació en energies renovables i altres àmbits com empresa

Aterrant-ho a la legislació espanyola, es troba un conflicte en l'ús del terme "consumidor". Mentre que la Llei General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris, una consumidora pot ser una persona física o jurídica i que aquesta darrere actuï sense ànim de lucre; en el cas de la Llei del Sector Elèctric també està obert a entitats jurídiques que actuïn en àmbit diferent a l'elèctric.

Manca de conceptualització del terme 'iniciativa energètica comunitària'

No existeix una definició clara i unificada que estableixi un marc estructural.

Sectorització de les estratègies d'economia circular

Necessitat de polítiques més transversals i menys sectorials que integrin tant l'economia social com altres tipus d'empreses.

5. Bones pràctiques

Identificades en les missions del projecte Respondet

Finestretes úniques integrades que guiïn les CE

Creació de finestretes úniques integrades que guiïn les CE en el procés d'execució del seu projecte o el suport.

Arrelament de la promoció de les energies renovables i les iniciatives energètiques comunitàries en el programa de treball governamental

A Catalunya, el Pla de Govern de la Generalitat per a la 14a legislatura (2021-2024) estableix que el Govern desplegarà polítiques territorials i energètiques per alinear Catalunya amb la lluita global contra el canvi climàtic i el respecte a la biodiversitat. En aquest cas, les polítiques energètiques regionals s'orienten cap a un model energètic sobirà i democratitzat, que inclogui les xarxes de transport i distribució.

Co-planificació i Co-programació

En el cas de polítiques que toquin aspectes relacionats amb l'interès general, els poders públics han d'implicar les organitzacions representatives de l'economia social en la definició de les prioritats polítiques i les línies pressupostàries relacionades (coprogramació), així com en la planificació d'operacions concretes i mesures per implementar-les en col·laboració (coplanificació).

Enllaços d'interès

Somcomunitats.coop (2022,octubre).
Formes jurídiques per impulsar una comunitat energètica.

ICAB i CoopCat, Cafe cooperatiu (2022),
Monogràfic formatiu. Les comunitats energètiques i les cooperatives

Hispacoop (2021),
Cooperativas de Consumo Eléctricas y Comunidades Energéticas

Fonts d'informació

1. Diputació de Barcelona. (2021, novembre). Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal.
2. COM(2022) 221 final. EU Solar Energy Strategy
3. Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía. Gobierno de España. Comunidades energéticas en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia
4. Institut Català d'Energia. (2017,febrer). Pacte Nacional per a la transició energètica de Catalunya.
5. Institut Català d'Energia. Generalitat de Catalunya (2019). Prospectiva energètica de Catalunya a l'horitzó 2050 (PROENCAT 2050) i la transició energètica de Catalunya
6. DIRECTIVA (UE) 2019/944 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 5 de junio de 2019 sobre normas comunes para el mercado interior de la electricidad y por la que se modifica la Directiva 2012/27/UE
7. DIRECTIVA (UE) 2018/2001 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 11 de diciembre de 2018 relativa al fomento del uso de energía procedente de fuentes renovables
8. Ley 24/2013, de 26 de diciembre, del Sector Eléctrico. (2013). Gobierno de España.
9. Real Decreto 244/2019, de 5 de abril, por el que se regulan las condiciones administrativas, técnicas y económicas del autoconsumo de energía eléctrica. (2019)- Gobierno de España.
10. Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic. (2017). Generalitat de Catalunya.
11. Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables. (2019). Generalitat de Catalunya.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES
FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN
ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques (CE) en el marc del projecte europeu RESPONDET

Diagnosi inicial – Àmbit financer (subjecte a aportacions)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Índex

1	Projecte Respondet
2	Context actual de les CE a Catalunya
3	Situació de partida: L'àmbit financer en les CE de Catalunya ▪ Necessitats financeres de les CE ▪ Instruments de finançament
4	Reptes i necessitats
5	Bones pràctiques

1. Projecte Respondet

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el **Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition),** que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis.

Aquesta diagnosi correspon al procés de treball per assolir una de les fites del projecte, consistent en desenvolupar plans d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les Comunitats Energètiques en el cas de Catalunya.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

2. Context

Les Comunitats Energètiques a Catalunya

Una **Comunitat Energètica** es defineix com un conjunt de persones, llars, empreses o organitzacions que s'uneixen voluntàriament per a compartir la producció i el consum d'energia. Aquesta col·laboració es realitza a través de la creació d'una estructura legal i organitzativa que permet la participació de les persones membres en la presa de decisions i la gestió de la producció i distribució d'energia renovable.[1]

	Comunitats d'Energies Renovables (CER)	Comunitats Ciutadanes d'Energia (CCE)
Marc legal	Directiva 2018/2001 i article 6 de la Llei 24/2013 del Sector Elèctric	Directiva 2019/944
Activitats	Desenvolupament de projectes d'energies estrictament renovables.	Participa en la generació d'energia, incloent-hi o no la que procedeix de fonts renovables, la distribució, el subministrament, el consum, l'agregació, l'emmagatzematge, la prestació de serveis d'eficiència energètica o la prestació de serveis de recàrrega de vehicles elèctrics o altres serveis energètics per als membres o socis.
Participants	Formada per persones físiques, pimes o autoritats locals, incloent municipis.	Formada per persones físiques, pimes o autoritats públiques (sense limitació a l'àmbit local).

No existeix un concepte unificat de comunitat energètica, sinó que hi ha diversos tipus de Comunitats Energètiques que reben noms diferents, alguns dels quals són també figures jurídiques. A Espanya, únicament s'ha transposat a la normativa la figura de "Comunitats Energètiques Renovables" (CER).

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

EU - Estratègia Europea d'Energia Solar i European Solar Rooftop

La iniciativa Europea Solar Rooftop, que forma part de l'Estratègia Europea d'Energia Solar, adoptada el maig de 2022, contempla en els seus objectius la creació de comunitats d'energies renovables a tots els municipis amb una població superior a 10.000 habitants. 2025. Les mesures acompanyades relacionades inclouen l'avaluació i supressió de barreres administratives i reglamentàries, l'adaptació dels requisits administratius, l'ús de la flexibilitat prevista per les Directrius d'ajudes estatals, la creació de finestretes úniques integrades que guiïn les CE en el procés d'execució del seu projecte o el suport d'associacions entre gestors d'habitatges socials, autoritats locals i comunitats energètiques per abordar la pobresa energètica.[2]

ESP – Plan de recuperación, Transición i Resiliencia (PRTR)

En el marc del PRTR, finançat per la Unió Europea a través dels fons Next Generation, s'ha generat un programa de concessió dajuts a Oficines de Transformació Comunitària per a la promoció i dinamització de comunitats energètiques (CE OFICINES). La Convocatòria destinarà fons a l'execució de projectes de posada en marxa i funcionament d'Oficines de Transformació Comunitària (OTCs), així com l'adequació d'oficines existents. Per altra banda, també en el marc del PRTR, s'ha generat el programa CE Implementa amb l'objectiu de dotar les CE de la capacitat financera necessària per desenvolupar les activitats de construcció i posada en marxa d'instal·lacions vinculades amb la participació social al sector energètic.[3]

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

CAT - Pacte Nacional per a la Transició Energètica (01/2017)

En aquest pacte s'hi contempla el foment de la participació en el mercat elèctric i la integració en el sistema elèctric de l'autoconsum col·lectiu. Destaca la voluntat de mantenir i millorar la implantació de la cogeneració i l'autoconsum col·lectiu d'energia elèctrica en el sector industrial i el reforç dels models de producció energètica comunitària de renovables a petita i mitjana escala. [4]

CAT – Prospectiva Energètica de Catalunya 2050

La prospectiva energètica de Catalunya PROENCAT 2050 és el document que fixa les visions de futur del sistema energètic de Catalunya a llarg termini, amb l'objectiu de facilitar la presa de decisions en matèria de política energètica a mig i llarg termini.

Dins aquesta estratègia prenen importància les CE en els seus principis vertebradors: apoderament dels ciutadans i empreses i impulsar la transformació social (5) i dissenyar un nou sistema elèctric i el seu funcionament (11). [5]

3. Situació de partida

Necessitats financeres de les CE

El finançament és una de les principals barreres a les que han de fer front les CE a tots els territoris.

Costos d'arrencada de serveis energètics

Despeses de disseny de les CE

L'impuls d'una CE requereix finançar la mobilització i sensibilització, els estudis de disseny, estudis tècnics, l'elaboració del pla de viabilitat, així com les despeses associades a la formalització jurídica de la mateixa.

Inversió en actius de l'àmbit energètic

La inversió associada a la posada en marxa dels serveis energètics, com la instal·lació de plaques fotovoltaiques, sistemes de monitorització, mobilitat elèctrica, pot ser especialment elevada per CE impulsades per la ciutadania.

A l'actualitat en el territori català, la majoria de CE es troben en fase de disseny.

Costos de funcionament

Despeses de gestió empresarial

Hi ha unes despeses estructurals associades a la gestió de l'entitat creada. Parlem de la gestió administrativa com ara despeses de personal, i comunitària, com pot ser l'atenció a sòcies i la dinamització de la participació en la CE.

Despeses de manteniment dels serveis energètics

De manera sostinguda la CE haurà de disposar de recursos per poder cobrir les despeses associades al manteniment d'actius de l'àmbit energètic com revisions, reparacions, així com anar cobrint l'amortització dels actius de l'àmbit energètic.

Possibles inversions addicionals

Es poden generar necessitats d'inversió i despesa per augmentar i diversificar la capacitat energètica de la CE.

3. Situació de partida

L'àmbit financer de les CE de Catalunya

Els ajuts públics i els productes financers són les principals fonts de finançament de les CE a Catalunya tot i que s'observen algunes alternatives.

Subvencions

- Es detecten ajuts públics enfocats a poder finançar iniciatives de les CE independentment del seu grau de maduresa: l'arrencada i en menor mesura la gestió i funcionament posterior. [6]
- Els ajuts els poden sol·licitar persones físiques en els estats inicials de la CE, organitzacions en procés de desenvolupament i CE ja legalment formalitzades.[7]
- També existeixen ajuts d'ens supraterritorials per a cobrir l'arrencada de serveis energètics.

No s'observen ajudes per garantir la sostenibilitat de les CE un cop estiguin engegades.

Des de la Federació de Cooperatives de Catalunya s'està treballant amb entitats de banca ètica per establir condicions adequades a les CE.

Productes financers

- Es detecta com una via per finançar les inversions en actius de l'àmbit energètic.
- La banca tradicional comença a tenir productes específics per al finançament d'iniciatives d'energies renovables.
- La banca ètica compta amb finançament específic per a CE.
- Existeixen fons d'inversió d'impacte que comencen a explorar l'àmbit de les energies renovables.

Finançament col·lectiu

- Existeixen mecanismes d'autofinançament de la cooperativa a partir de l'emissió de títols participatius, ampliació de fons propis i captació de sòcies inversores entre d'altres.
- També s'utilitza el crowdfunding / crowdlending / crowd equity com a estratègia de captació de fons que connecta directament actors que poden prestar o invertir capital amb projectes que necessiten finançament com poden ser les CE.

4. Reptes i necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Inversió inicial molt elevada

Posar en marxa una instal·lació energètica requereix una inversió inicial elevada tant per la instal·lació en sí com per les despeses de creació d'una entitat jurídica.

Xarxes sòlides capaces de mobilitzar recursos

La complexitat dels instruments per a sol·licitar ajuts públics en relació als recursos humans i tècnics dels que disposen les CE per a la seva sol·licitud genera un risc d'assignació de finançament públic més aviat a estructures més grans a costa d'iniciatives més petites.

Finançament estructural a llarg termini

La gran majoria d'instruments d'ajuda pública per a les CE es centra en les fases inicials d'impuls i de creació, però no hi ha instruments estructurals per a la sostenibilitat econòmica i financera de les mateixes.

4. Reptes i necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Manca de previsió de despeses futures

Manca d'experiències aplicades en fases avançades de consolidació de les CE per a conèixer les despeses vinculades a la gestió tant en la seva estructura com en serveis energètics associats a la mateixa.

Incertesa sobre l'evolució i consolidació de les CE

Els riscos i les incerteses sobre l'evolució i la consolidació de les CE redueixen la confiança dels actors privats per a la inversió de capital.

Model de negoci per a les CE

Treballar –a nivell local, però també europeu– en un model de negoci adequat per a les iniciatives energètiques comunitàries

5. Bones pràctiques

Identificades en les missions del projecte Respondet

Línies de finançament específic per CE a les entitats bancàries

Creació de productes adaptats a les necessitats i realitats de les CE.

Suport inicial per part de les Administracions Públiques

El suport per part de les Administracions Públiques es pot entendre des del suport econòmic però també des d'altres mesures com ara la cessió de teulats públics per a facilitar la instal·lació de plaques fotovoltaiques, o bé la integració i facilitació del coneixement i suport tècnic que ajudi a reduir costos de posada en marxa.

Enllaços d'interès

SomEnergia, CoopDevs, ePlural. (2022,octubre).
Formes jurídiques per impulsar una comunitat energètica.

ICAB i CoopCat, Cafe cooperatiu (2022),
Monogràfic formatiu. Les comunitats energètiques i les cooperatives

Hispacoop (2021),
Cooperativas de Consumo Eléctricas y Comunidades Energéticas

Fonts d'informació

1. Diputació de Barcelona. (2021, novembre). Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal.
2. COM(2022) 221 final. EU Solar Energy Strategy
3. Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía. Gobierno de España. Comunidades energéticas en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia
4. Institut Català d'Energia. (2017,febrer). Pacte Nacional per a la transició energètica de Catalunya.
5. Institut Català d'Energia. Generalitat de Catalunya (2019). Prospectiva energètica de Catalunya a l'horitzó 2050 (PROENCAT 2050) i la transició energètica de Catalunya
6. Institut Català d'Energia. Ajuts i finançament. Comunitats energètiques
7. RESCoop (2020). REScoop Report on Financial Barriers and Existing Solutions
8. RESCoop(2014). Handbook on investmens schemes for REScoop projects
9. Amigos de la Tierra (2021). Tu comunidad energética paso a paso. Paso 7 Consigue la financiación.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES
FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN
ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Diagnosi inicial – Àmbit de capacitació

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Índex

1	Projecte Respondet
2	Context actual de les CE a Catalunya
3	Situació de partida: La capacitació de les CE de Catalunya ▪ Coneixements necessaris ▪ Formació ▪ Recursos autodidactes i eines ▪ Serveis d'acompanyament
4	Reptes i necessitats
5	Bones pràctiques

1. Projecte Respondet

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el **Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition)**, que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis.

Aquesta diagnosi correspon al procés de treball per assolir una de les fites del projecte, consistent en desenvolupar plans d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

2. Context

Les comunitats energètiques a Catalunya

Una **comunitat energètica** es defineix com un conjunt de persones, llars, empreses o organitzacions que s'uneixen voluntàriament per a compartir la producció i el consum d'energia. Aquesta col·laboració es realitza a través de la creació d'una estructura legal i organitzativa que permet la participació de tots els membres en la presa de decisions i la gestió de la producció i distribució d'energia renovable.[1]

	Comunitats d'Energies Renovables (CER)	Comunitats Ciutadanes d'Energia (CCE)
Marc legal	Directiva 2018/2001 i article 6 de la Llei 24/2013 del Sector Elèctric	Directiva 2019/944
Activitats	Desenvolupament de projectes d'energies estrictament renovables.	Participa en la generació d'energia, incloent-hi o no la que procedeix de fonts renovables, la distribució, el subministrament, el consum, l'agregació, l'emmagatzematge, la prestació de serveis d'eficiència energètica o la prestació de serveis de recàrrega de vehicles elèctrics o altres serveis energètics per als membres o socis.
Participants	Formada per persones físiques, pimes o autoritats locals, incloent municipis.	Formada per persones físiques, pimes o autoritats públiques (sense limitació a l'àmbit local).

No existeix un concepte unificat de comunitat energètica, sinó que hi ha diversos tipus de comunitats energètiques que reben noms diferents, alguns dels quals són també figures jurídiques. A Espanya, únicament s'ha transposat a la normativa la figura de "Comunitats Energètiques Renovables" (CER).

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

EU - Estratègia Europea d'Energia Solar i European Solar Rooftop

La iniciativa Europea Solar Rooftop, que forma part de l'Estratègia Europea d'Energia Solar, adoptada el maig de 2022, contempla en els seus objectius la creació de comunitats d'energies renovables a tots els municipis amb una població superior a 10.000 habitants. 2025. Les mesures acompanyades relacionades inclouen l'avaluació i supressió de barreres administratives i reglamentàries, l'adaptació dels requisits administratius, l'ús de la flexibilitat prevista per les Directrius d'ajudes estatals, la creació de finestretes úniques integrades que guiïn les CE en el procés d'execució del seu projecte o el suport d'associacions entre gestors d'habitatges socials, autoritats locals i comunitats energètiques per abordar la pobresa energètica.[2]

ESP – Plan de recuperación, Transición i Resiliencia (PRTR)

En el marc del PRTR, finançat per la Unió Europea a través dels fons Next Generation, s'ha generat un programa de concessió dajuts a Oficines de Transformació Comunitària per a la promoció i dinamització de comunitats energètiques (CE OFICINES). La Convocatòria destinarà fons a l'execució de projectes de posada en marxa i funcionament d'Oficines de Transformació Comunitària (OTCs), així com l'adequació d'oficines existents. Per altra banda, també en el marc del PRTR, s'ha generat el programa CE Implementa amb l'objectiu de dotar les CE de la capacitat financera necessària per desenvolupar les activitats de construcció i posada en marxa d'instal·lacions vinculades amb la participació social al sector energètic.[3]

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

CAT - Pacte Nacional per a la Transició Energètica (01/2017)

En aquest pacte s'hi contempla el foment de la participació en el mercat elèctric i la integració en el sistema elèctric de l'autoconsum col·lectiu. Destaca la voluntat de mantenir i millorar la implantació de la cogeneració i l'autoconsum col·lectiu d'energia elèctrica en el sector industrial i el reforç dels models de producció energètica comunitària de renovables a petita i mitjana escala. [4]

CAT – Prospectiva Energètica de Catalunya 2050

La prospectiva energètica de Catalunya PROENCAT 2050 és el document que fixa les visions de futur del sistema energètic de Catalunya a llarg termini, amb l'objectiu de facilitar la presa de decisions en matèria de política energètica a mig i llarg termini.

Dins aquesta estratègia prenen importància les CE en els seus principis vertebradors: apoderament dels ciutadans i empreses i impulsar la transformació social (5) i dissenyar un nou sistema elèctric i el seu funcionament (11). [5]

3. Situació de partida

Coneixements necessaris

Els coneixements necessaris per a poder posar en marxa i gestionar una comunitat energètica són:

Sector energètic

- Normativa
- Agents i funcionament general
- Energies Renovables
- Tràmits administratius i permisos tècnics

Models jurídics

- Alternatives jurídiques
- Interrelació jurídica dels agents

Pla de viabilitat

- Models d'ingressos i despeses
- Models de finançament

Dinamització comunitària

- Captació d'agents
- Sensibilització
- Participació i governança

3. Situació de partida

La formació

La formació sobre CE s'ofereix en format de **xerrades divulgatives i càpsules formatives** que principalment s'enfoquen a:

- Models jurídics
- Finançament
- Legislació
- Conceptes d'energies renovables
- Exemples i bones pràctiques

Qui ho ofereix?

- Consells Comarcals / Agències Locals d'Energia
- AMB
- Diputacions
- Ateneus Cooperatius
- Federació de Cooperatives
- Col·legis professionals
- Actors privats del sector de les CE

No existeixen opcions de **formació reglada** ni de **formació integral** sobre gestió de comunitats energètiques.

Des del **Servei d'Ocupació del SEPE** s'ofereix una formació de 270 hores en gestió de comunitats energètiques locals.

L'oferta formativa universitària dona resposta a la capacitació de caràcter més tècnic i jurídic del sector energètic a través del postgrau en Economia de l'Energia, postgrau en Energies Renovables i mobilitat elèctrica i màster en Energies Renovables i digitalització de la Universitat Politècnica de Catalunya.
Per altra banda existeixen màsters i postgraus d'Economia Social i Solidària.

En la **formació professional**, existeix la formació de Tècnic Superior en Energies Renovables i Tècnic Superior en Eficiència Energètica i Energia Solar

3. Situació de partida

Recursos autodidactes i eines

A part de les activitats formatives, s'estan generant guies i recursos que permeten endinsar-se en l'àmbit de les comunitats energètiques de manera autodidacta. Aquestes cobreixen la formació en aspectes com:

- Legislació
- Models jurídics
- Passos per posar en marxa una CE
- Altres dubtes freqüents
- Exemples i bones pràctiques

Qui ho ofereix?

- Diputacions
- Consells Comarcals / Agències Locals d'Energia
- ICAEN / IDAE
- Comissió Europea
- Actors privats del sector de les CE (amb suport públic)
- ONGs ambientals

Més enllà de la formació, la capacitació passa per generar **eines que facilitin tasques concretes** del procés de creació i gestió de comunitats energètiques.

Alguns exemples són:

- Models de documents base que es poden trobar a l'apartat de recursos de Nova Energia Osona
- Calculadora de distàncies per a l'autoconsum elèctric compartit de l'Agència Local d'Energia d'Osona i el Consell Comarcal.
- Simulador de creació de CE per conèixer agents facilitadors propers al territori d'actuació de Som Comunitat Energètica

3. Situació de partida

Serveis d'acompanyament

En paral·lel a les opcions de capacitació autònomes, proliferen els serveis d'acompanyament proveïts per empreses de l'ESS o per l'administració pública a través de serveis tècnics directes.

Sensibilització	Disseny de CE	Posada en marxa de CE	Gestió de la CE
Administració Pública			
Proveïdores de l'ESS			

Els serveis d'acompanyament proveïts directament per administracions públiques donen resposta principalment a necessitats administratives i d'assessorament en les fases inicials de les CE.

Les proveïdores de l'ESS donen resposta també a necessitats tècniques de la posada en marxa i gestió.

Quines administracions públiques ho ofereixen?

- Diputacions
- Consells Comarcals
- Oficines de Transició Energètica
- Agències Locals d'Energia
- Ateneus Cooperatius
- Rural Energy Community Advisory Hub (UE)

4. Reptes i necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Manca d'estratègia i política en capacitació sobre CE

Actualment hi ha un panorama fragmentat de mesures individuals de capacitació dirigides sobretot a ciutadania vinculada amb l'economia social i gran part d'elles implementades principalment per l'economia social. Cal una política pública específica de capacitació per al desenvolupament de models energètics renovables i comunitaris dotada de recursos amb formació i consultoria subvencionada en models energètics renovables.

Manca d'espais per mutualitzar coneixements i recursos

Estimular l'intercanvi, la creació de capacitats i l'aprenentatge mutu sobre les iniciatives energètiques renovables i comunitàries entre diferents departaments polítics, institucions i organitzacions.

Necessitat de coneixements específics

En el sí de les CE són necessaris els coneixements del sector energètic, les capacitats a nivell de gestió i les capacitats de dinamització comunitària. Calen formacions especifiques i mecanismes que facin accessibles una capacitació integral.

Manca de metodologia base compartida

Les tasques per engegar una CE poden ser complexes sense coneixements específics. Cal comptar amb plataformes de documentació i metodologia base compartida que donin resposta a les diferents fases del cicle de vida d'una CE.

5. Bones Pràctiques

Identificades en les missions del projecte Respondet

Rural Energy Community Advisory Hub

Una de les activitats clau de l'Advisory Hub és proporcionar assistència tècnica directa a diverses comunitats energètiques rurals seleccionades per convocatòria. S'ofereix assessorament financer i d'inversió, assessorament relacionat amb tecnologia i sistemes, suport legal/regulatori i suport a la comunicació, al desenvolupament de capacitats i a la transferència de coneixement.

Oficines de Transició Energètica

Oficines comarcals d'impuls a la transició energètica que donen suport a iniciatives locals vinculades al canvi de model energètic, i aporten coneixement tècnic per definir els criteris per a la implantació d'energies renovables a cada comarca.

Cafè Cooperatiu

La Secció de Dret Cooperatiu i de l'Economia Social de l'ICAB i la Confederació de Cooperatives de Catalunya coorganitzen un acte col·legial que tracta sobre aspectes normatius d'interès pel cooperativisme, bé perquè fa referència a sectors estratègics o palanca, bé perquè té incidència sobre la forma jurídica de societat cooperativa. La primera trobada celebrada al març de 2022 va estar centrada en les CE.

Fonts d'informació

1. Diputació de Barcelona. (2021, novembre). Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal.
2. COM(2022) 221 final. EU Solar Energy Strategy
3. Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía. Gobierno de España. Comunidades energéticas en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia
4. Institut Català d'Energia. (2017,febrer). Pacte Nacional per a la transició energètica de Catalunya.
5. Institut Català d'Energia. Generalitat de Catalunya (2019). Prospectiva energètica de Catalunya a l'horitzó 2050 (PROENCAT 2050) i la transició energètica de Catalunya
6. DIRECTIVA (UE) 2019/944 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 5 de junio de 2019 sobre normas comunes para el mercado interior de la electricidad y por la que se modifica la Directiva 2012/27/UE
7. DIRECTIVA (UE) 2018/2001 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 11 de diciembre de 2018 relativa al fomento del uso de energía procedente de fuentes renovables.
8. Sistema Nacional de Empleo. (2021, octubre). Catálogo de especialidades formativas.
9. Diputació de Barcelona. Comunitats Energètiques
10. Diputació de Barcelona. Catàleg de Serveis 2023. Gestió de comunitats Energètiques
11. Comissió Europea. Rural Energy Community Advisory Hub

Fonts d'informació

11. Som Energia. Aula Popular
12. Fundación Renovables. Energy4all.
13. Somcomunitats. Recursos
14. Amigos de la Tierra. (Abril, 2021). Una guía práctica para impulsar la energía comunitaria
15. Aiguasol. (Octubre, 2020). Comunitats Energètiques Locals. Guia per a l'administració local.
16. Agència Local de l'Energia d'Osona. Guia pràctica per a la creació de comunitats energètiques en forma de cooperativa de consum: El model d'Osona
17. HispaCoop. (Desembre, 2021). Las cooperativas de consumo eléctricas y las comunidades energéticas.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES
FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN
ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Diagnosi inicial – Àmbit de mobilització

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Treball

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Índex

1	Projecte Respondet
2	Context actual de les CE a Catalunya
3	Situació de partida: La mobilització de les CE de Catalunya
4	Reptes i necessitats
5	Bones pràctiques

1. Projecte Respondet

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el **Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition)**, que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis.

Aquesta diagnosi correspon al procés de treball per assolir una de les fites del projecte, consistent en desenvolupar plans d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats.

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION -

2. Context

Les comunitats energètiques a Catalunya

Una **comunitat energètica** es defineix com un conjunt de persones, llars, empreses o organitzacions que s'uneixen voluntàriament per a compartir la producció i el consum d'energia. Aquesta col·laboració es realitza a través de la creació d'una estructura legal i organitzativa que permet la participació de tots els membres en la presa de decisions i la gestió de la producció i distribució d'energia renovable.[1]

	Comunitats d'Energies Renovables (CER)	Comunitats Ciutadanes d'Energia (CCE)
Marc legal	Directiva 2018/2001 i article 6 de la Llei 24/2013 del Sector Elèctric	Directiva 2019/944
Activitats	Desenvolupament de projectes d'energies estrictament renovables.	Participa en la generació d'energia, incloent-hi o no la que procedeix de fonts renovables, la distribució, el subministrament, el consum, l'agregació, l'emmagatzematge, la prestació de serveis d'eficiència energètica o la prestació de serveis de recàrrega de vehicles elèctrics o altres serveis energètics per als membres o socis.
Participants	Formada per persones físiques, pimes o autoritats locals, incloent municipis.	Formada per persones físiques, pimes o autoritats públiques (sense limitació a l'àmbit local).

No existeix un concepte unificat de comunitat energètica, sinó que hi ha diversos tipus de comunitats energètiques que reben noms diferents, alguns dels quals són també figures jurídiques. A Espanya, únicament s'ha transposat a la normativa la figura de "Comunitats Energètiques Renovables" (CER).

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

EU - Estratègia Europea d'Energia Solar i European Solar Rooftop

La iniciativa Europea Solar Rooftop, que forma part de l'Estratègia Europea d'Energia Solar, adoptada el maig de 2022, contempla en els seus objectius la creació de comunitats d'energies renovables a tots els municipis amb una població superior a 10.000 habitants. 2025. Les mesures acompanyades relacionades inclouen l'avaluació i supressió de barreres administratives i reglamentàries, l'adaptació dels requisits administratius, l'ús de la flexibilitat prevista per les Directrius d'ajudes estatals, la creació de finestretes úniques integrades que guiïn les CE en el procés d'execució del seu projecte o el suport d'associacions entre gestors d'habitatges socials, autoritats locals i comunitats energètiques per abordar la pobresa energètica.[2]

ESP – Plan de recuperación, Transición i Resiliencia (PRTR)

En el marc del PRTR, finançat per la Unió Europea a través dels fons Next Generation, s'ha generat un programa de concessió dajuts a Oficines de Transformació Comunitària per a la promoció i dinamització de comunitats energètiques (CE OFICINES). La Convocatòria destinarà fons a l'execució de projectes de posada en marxa i funcionament d'Oficines de Transformació Comunitària (OTCs), així com l'adequació d'oficines existents. Per altra banda, també en el marc del PRTR, s'ha generat el programa CE Implementa amb l'objectiu de dotar les CE de la capacitat financera necessària per desenvolupar les activitats de construcció i posada en marxa d'instal·lacions vinculades amb la participació social al sector energètic.[3]

2. Context

Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE

CAT - Pacte Nacional per a la Transició Energètica (01/2017)

En aquest pacte s'hi contempla el foment de la participació en el mercat elèctric i la integració en el sistema elèctric de l'autoconsum col·lectiu. Destaca la voluntat de mantenir i millorar la implantació de la cogeneració i l'autoconsum col·lectiu d'energia elèctrica en el sector industrial i el reforç dels models de producció energètica comunitària de renovables a petita i mitjana escala. [4]

CAT – Prospectiva Energètica de Catalunya 2050

La prospectiva energètica de Catalunya PROENCAT 2050 és el document que fixa les visions de futur del sistema energètic de Catalunya a llarg termini, amb l'objectiu de facilitar la presa de decisions en matèria de política energètica a mig i llarg termini.
Dins aquesta estratègia prenen importància les CE en els seus principis vertebradors: apoderament dels ciutadans i empreses i impulsar la transformació social (5) i dissenyar un nou sistema elèctric i el seu funcionament (11). [5]

3. Situació de partida

Què entenem per mobilització?

La participació activa de la ciutadania que s'autoorganitza i coopera per dur a terme projectes per millorar i transformar el seu entorn. En aquest cas, per generar comunitats energètiques.

La mobilització és essencial en els moments inicials del cicle de vida de la comunitat energètica, on s'ha de donar a conèixer entre d'altres que són les comunitats energètiques, quins són els beneficis, la importància de la ciutadania en la transició energètica o quins són els drets i deures del membre de la CE.

Com es pot generar aquesta mobilització? Algunes estratègies són:

Educació	Sensibilització	Formació i recerca	Incidència
Incorporació de continguts energètics, economia social i cooperativisme en l'educació obligatòria i postobligatòria (batxillerat, FP i àmbit universitari)	Xerrades, exposicions, audiovisuals, guies que tinguin com objectiu la ciutadania i pols cooperatius i AAPP per atendre les demandes del territorio.	Formacions en comunitats energètiques cooperatives, personal d'administracions publiques i altres prescriptors deles CE. Així com els projectes d'investigació i innovació.	Accions amb l'objectiu d'influir a la pressa de decisions que facilitin l'impuls de CE.

3. Situació de partida

Agents principals

La mobilització de la ciutadania en els processos de creació de CE està facilitada per diferents agents. A continuació es mostren els principals agents:

Sector públic | **Sector econòmic** | **Societat civil** | **Mitjans de comunicació**

Sector públic →

Directament o indirecta: s'identifiquen administracions que generen iniciatives per a la creació de coneixement compartit o impulsen activitats educatives entre d'altres. Aquestes poden ser dutes a terme per les tècniques que hi treballen o bé donant suport a iniciatives privades.

- Generalitat de Catalunya: Forum Ciutadà, Bojos per l'energia, Escola de l'energia
- Diputació de BCN: Grup de Treball de Transició Energètica Local
- Diputació de Girona: Projecte Reschool en col·laboració amb ESS i Universitat de Girona
- Agències locals d'energia, les agències comarcals d'energia, xarxa d'oficines
- Àrea Metropolitana de Barcelona. Projecte Up-Stairs Uplifting Energy Communities
- Associació de Municipis per l'energia pública
- Oficines de Transformació Comunitària
- Xarxa d'Ateneus Cooperatius a Catalunya. Ateneu Catalunya Central
- Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA)

Hi ha un alt grau de potencial de desenvolupament de les CE en tot el territori i el sector públic pot esdevenir un agent clau per mobilitzar la ciutadania.

3. Situació de partida

Agents principals

Sector econòmic

Activisme i especialització en dinamització comunitària: entre les operadores del mercat trobem actors de l'economia social que:

- Tenen experiència en el sector i són expertes en activar comunitats energètiques.
- Les sòcies consumidores d'algunes cooperatives participen activament a la mobilització de les seves comunitats.

Societat civil

Activisme i incidència

La Xarxa per la Sobirania Energètica (XSE) agrega a diferents actors com Greenpeace, Unió de Pagesos, Enginyeria Sense Fronteres i Ecologistes en Acció entre d'altres, que posen a disposició de la ciutadania material per participar de manera activa en un nou model energètic.

Mitjans de comunicació

Convencionals vs. alternatius: Els mitjans convencionals com TV/radio/premsa escrita segueixen tenint una mirada hegemònica del fet energètic i l'aparició del fenomen de les CE és més aviat anecdòtic i sense profunditat. Alhora trobem mitjans de comunicació més alternatius que han dedicat monogràfics a la crisi energètica i la proposició d'alternatives com són les comunitats energètiques (Directa, Pikara, Crític, Opcions).

4. Reptes i necessitats

Identificades en les missions del projecte Respondet

Complexitat del missatge a transmetre

Entendre el sector energètic és altament complex el que dificulta l'apoderament de la ciutadania: des de llegir i entendre la factura a conèixer el sistema del mercat elèctric. Cal fer un discurs positiu i proper a la ciutadania lluny de tecnicismes.

Desconeixement de conceptes d'economia circular i economia social

Absència en el currículum escolar de les competències relatives a l'economia circular, economia social. I, en general, desconeixement per part de la població.

Alta càrrega ideològica de la mobilització i del voluntariat

La ciutadania té la percepció que les persones mobilitzades per generar una CE tenen una determinada ideologia política fet que pot esdevenir un fre a la seva adhesió.

Manca de campanyes especifiques del sector públic

Les administracions locals i regionals poden traslladar la importància de l'economia social en la transició energètica i l'economia circular per apropar a la ciutadania models com les comunitats energètiques.

Manca d'espais per mutualitzar estratègies, coneixements i recursos

Estimular l'intercanvi, la creació de materials, d'estratègies, i d'aprenentatges mutus entre els diferents agents: públics, privats, mitjans de comunicació, universitats, societat civil organitzada…

5. Bones Pràctiques

Identificades en les missions del projecte Respondet

Som comunitat energètica

Creació d'una eina digital que té com objectiu connectar els diferents actors per facilitar la creació de CE (ciutadans, economia social, sector públic, universitat i altres).

Som comunitats

Promou l'impuls de comunitats energètiques a partir de la modelització de comunitats energètiques, el desenvolupament d'eines digitals, la sensibilització i la difusió i la implantació de proves pilots.

Xarxa d'Ateneus Cooperatius

Espais de trobada entre entitats públiques i privades per a la promoció de la transformació social. Entre d'altres l'Ateneu de Catalunya Central, Terres de l'Ebre, Coopcamp o Coopolis treballen la transició energètica i promoció de comunitats energètiques.

Fonts d'informació

1. Diputació de Barcelona. (2021, novembre). Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal.
2. ICAEN, Forum Ciutadà per l'Energia
3. Institut Català d'Energia. (2017,febrer). Pacte Nacional per a la transició energètica de Catalunya.
4. Institut Català d'Energia. Generalitat de Catalunya (2019). Prospectiva energètica de Catalunya a l'horitzó 2050 (PROENCAT 2050) i la transició energètica de Catalunya
5. DIRECTIVA (UE) 2019/944 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 5 de junio de 2019 sobre normas comunes para el mercado interior de la electricidad y por la que se modifica la Directiva 2012/27/UE
6. DIRECTIVA (UE) 2018/2001 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 11 de diciembre de 2018 relativa al fomento del uso de energía procedente de fuentes renovables.
7. Diputació de Barcelona. Catàleg de Serveis 2023. Gestió de comunitats Energètiques
8. Somcomunitats. Recursos

RESPONDET

REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES
FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN
ENVIRONMENTAL TRANSITION -

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball

COOPCAT
Confederació
de Cooperatives de
Catalunya

economia
social

Informe sobre la trobada de l'àmbit legislatiu en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques vinculat al projecte europeu RESPONDET

Aquest és un document editable de l'informe de resultats de la sessió on podeu proposar canvis en el redactat o fer noves aportacions als reptes i accions identificats. Per poder fer una traçabilitat adequada dels canvis introduïts us demanem que utilitzeu l'eina del Google Docs específica per fer comentaris o suggeriments. La data límit per rebre comentaris és el divendres 26 de maig.

A continuació es presenta l'informe de resultats del webinar sobre l'àmbit legislatiu realitzat el divendres 21 d'abril del 2023 de forma telemàtica per elaborar el document del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET.

Índex del document

1. Presentació
2. Metodologia
3. Assistència a la sessió
4. Diagnosi de l'àmbit
5. Aportacions de la sessió
6. Properes passes

1. Presentació

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition), que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis. En concret, a Catalunya s'està treballant per elaborar un pla d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les comunitats energètiques.

2. Metodologia

2.1. Metodologia del procés

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les comunitats energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, s'han elaborat diagnosis que identifiquen la situació actual de Catalunya en matèria de Comunitats Energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis han estat el punt de partida de les sessions de treball realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. L'objectiu de les sessions ha estat identificar reptes i propostes per crear el pla d'acció resultant del projecte.

Aquest document correspon al retorn de la sessió de treball sobre legislació realitzada el 21 d'abril de 2023.

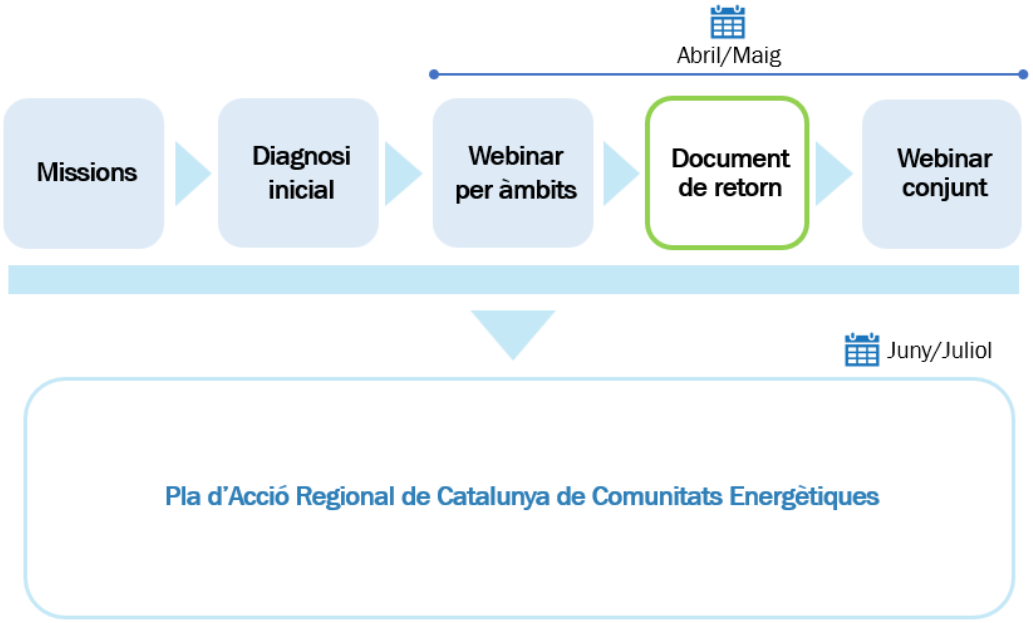

2.2. Metodologia de la sessió

La sessió de l'àmbit de legislació es va realitzar el divendres 21 d'abril de 10.00h a 12.30h. A continuació es presenten diversos aspectes metodològics de la sessió:

Objectius de la sessió:

- Identificar i contrastar reptes per a la creació de comunitats energètiques
- Co-crear accions per als reptes identificats
- Prioritzar els reptes i les accions plantejades
- Definir elements claus de les accions

Agenda de la sessió:

- [10.00h-10.30h] Benvinguda
- [10.30h-11.25h] Bloc 1: Reptes
- [11.25h-12.20h] Bloc 2: Accions
- [12.20h-12.30h] Tancament i propers passos

Dinàmiques de la sessió:

Bloc 1: Reptes [55 minuts]

- Presentació de la diagnosi
- Definició dels reptes (individualment)
- Contrast i priorització dels reptes (col·lectivament)
- Conclusions

Bloc 2: Accions [55 minuts]

- Identificació d'accions (col·lectivament)
- Definició d'elements clau (en subgrups)
- Conclusions

3. Assistència a la sessió

- Roser Hernández (Subdirectora General d'Economia Social i Solidària i les Cooperatives)
- Francesc González (Cap de Servei de Foment de la SGESSC)
- Francina Recasens (Cap de Secció del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC)
- Ana Ruz (Secretària de la SGESSC)
- Elena Martínez (Tècnica del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC)
- Cristina Chacón (Tècnica Superior del Servei de Registre de Cooperatives de la SGESSC)
- Antonia López (Cap de Servei de Registre de la SGESSC)
- Clàudia Pulido (Tècnica del Registre de Cooperatives de Barcelona)
- Javier Paricio (Tècnic del Registre de Cooperatives de Barcelona)
- Judith Corral (Tècnica del Servei de Foment de la SGESSC)
- Emili Torrente (Cap de Secció del Registre de Cooperatives de Girona)
- Anna Maria Mallol (Cap de Servei de Relacions Laborals de Girona)
- Elisenda Carreras (Tècnica del Registre de Cooperatives de Girona)

- Josep Sánchez (Tècnic del Registre de Cooperatives de Girona)
- Maricel Piñol (Cap de Secció del Registre de Cooperatives de Lleida)
- Mercè Fajardo (Tècnica del Registre de Cooperatives de Lleida)
- Lluïsa Prat (Cap de Servei de Relacions Laborals de Lleida)
- Mª Rosa Creus (Cap de Servei del Registre de Cooperatives de Barcelona)
- Mariona Mateu (Tècnica del Registre de Cooperatives de Tarragona)
- Marina de la Torre (Tècnica del Registre de Cooperatives de Tarragona)
- Anna Mañas (Servei Jurídic de la DG d'Energia al Departament d'Acció Climàtica)
- Ivan Hortigüela (Advocat especialista en Dret Ambiental, INSTA)
- Cristina Grau (Advocada, secció de Dret Cooperatiu del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona)
- Silvia Moncayo (Advocada, secció de Dret Cooperatiu del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona)
- Jorge Andrey (Advocat, Som Energia)
- Lorena Torró (Directora de la Confederació de Cooperatives de Catalunya)
- Mar Garriga (Advocada, Cap del Servei Jurídic i Laboral de la FCAC)

4. Diagnosi de l'àmbit

Prèviament a la sessió virtual, s'ha facilitat un document de partida en el qual s'ha recollit informació del context actual de les comunitats energètiques a Catalunya en relació al àmbit concret, així com alguns reptes i bones pràctiques.

Aquest document s'ha enviat prèviament per correu electrònic i també el podeu consultar en el següent enllaç. Els apartats tractats en la diagnosi de l'àmbit són els següents:

- Context: Les Comunitats Energètiques a Catalunya
- Context: Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE
- Situació de partida: L'àmbit legislatiu de les CE de Catalunya
- Reptes i necessitats identificades en les missions del projecte Respondet
- Bones pràctiques identificades en les missions del projecte Respondet

5. Aportacions de la sessió

5.1. Reptes

A continuació es presenten els reptes resultants de la dinàmica juntament amb la síntesi de comentaris que han sorgit al llarg de la sessió:

Ordre	Repte agrupat	Vots
1	Lobby legal des del cooperativisme en els espais de construcció de polítiques públiques	17
2	Declarar l'activitat de les CE una activitat d'interès general i d'interès econòmic general	15
3	Manca de règim jurídic específic per a la venda d'energia generada per les CE	12
4	Ajustar les formules jurídiques per a que s'adeqüin a l'activitat de les CE i l'activitat de les cooperatives	10
5	Formulació de lleis que afavoreixin les inversions en la xarxa de distribució d'energia perquè puguin aportar el nou model de generació d'energia	9
6	Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i per superar barreres al desenvolupament de CE	8
7	Ajust del marc regulatori per afavorir el finançament de les CE (línia d'ajut SolarCoop)	6
8	Definició d'un marc legal per agilitzar les dificultats administratives en l'arrancada de CE: utilització de línies directes per connectar generació i consum així com autorització de plantes de generació promogudes per CCEE	6
9	Incoherències entre la legislació en energies renovables i altres àmbits com empresa	2
10	Cultura normativa de sobreregulació i paràlisis per l'anàlisi (en context d'emergència climàtica)	2

1- **Lobby legal des del cooperativisme en els espais de construcció de polítiques públiques**

De les intervencions es recull la idea que davant la infrarepresentació del cooperativisme i l'economia social i solidària en els espais de construcció de polítiques, hi ha el repte d'articular un lobby legal per fer incidència a nivell legislatiu. Cal molta força per part del moviment cooperatiu per incidir en diversos àmbits: transposició de les directives europees, obligació per mitjà de sancions a les empreses distribuïdores perquè facin inversions a la xarxa elèctrica, etc.

2- **Declarar l'activitat de les CE una activitat d'interès general i d'interès econòmic general**

En les intervencions es fa esment al reconeixement exprés de l'activitat de les comunitats energètiques com a serveis d'especial interès econòmic general com una via que permet la normativa europea per facilitar el suport de l'administració a les comunitats energètiques.

Per contextualitzar-ho, cal tenir en compte que els tractats constitutius de la Unió Europea es basen en la defensa de l'economia de mercat i el principi de la competència, que dificulta l'ajuda a determinades formes jurídiques o sectors d'activitat. La declaració de serveis d'especial interès econòmic general és una de les principals vies legals per permetre el foment estatal de les comunitats energètiques en diversos aspectes. Per exemple, podria facilitar la cessió de béns per part dels ens municipals ja que donaria arguments davant els interventors i secretaris municipals que les comunitats energètiques fan una activitat d'interès general.

Les competències legislatives de l'administració autonòmica permeten introduir en les diverses normatives existents que l'activitat de les Comunitats Energètiques sota formules cooperatives és un servei d'interès econòmic general.

3- **Manca de règim jurídic específic per a la venda d'energia generada per les CE**

Es comenta que si no hi ha una norma específica que transposi la directiva, les comunitats energètiques tenen obstacles per accedir al mercat elèctric. Aplicant la normativa general es limita l'accés directe al mercat elèctric a determinats subjectes habilitats que no inclouen les CE. Això a la pràctica implica que la CE hagi de contractar un agent al mercat o hagi d'arribar a un acord amb la comercialitzadora.

4- **Ajustar les formules jurídiques per a que s'adeqüin a l'activitat de les CE i l'activitat de les cooperatives**

Un repte és aconseguir el reconeixement de les formes jurídiques cooperatives com aquelles més adients per constituir Comunitats Energètiques en el marc de la transposició de la normativa europea. Aquest canvi posaria facilitats en el posterior desenvolupament de les CE. Hi ha l'exemple de Grècia que ha obligat que la forma jurídica sigui cooperativa.

5- **Formulació de lleis que afavoreixin les inversions en la xarxa de distribució d'energia perquè puguin aportar el nou model de generació d'energia**

Es comenta que més enllà de la constitució i finançament de les comunitats energètiques, la millora de la capacitat de la xarxa elèctrica és un problema molt significatiu en la fase d'execució dels projectes. Els nous projectes de generació d'energia requereixen l'actualització de la xarxa elèctrica..

A Catalunya la propietat de les xarxes de distribució està monopolitzada per grans empreses distribuïdores com Endesa. Una part important d'aquestes instal·lacions de transport d'energia són antigues i necessiten grans inversions per ampliar la capacitat que requereixen els nous punts de generació necessaris per fer la transició energètica.

En aquest sentit, es considera que cal fer incidència per tal que Govern de la Generalitat apliqui les competències i mecanismes que ja contempla la llei per controlar i sancionar a les distribuïdores elèctriques en casos de conflictes de connexió i accés a la xarxa. Amb aquesta pressió es voldria aconseguir que les empreses distribuïdores faci les inversions a la xarxa necessàries.

6- **Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i per superar barreres al desenvolupament de CE**

En diferents intervencions s'esmenta la necessitat de concretar aspectes de la directiva europea que encara no s'han transposat per superar les barreres al desenvolupament de les CE. D'entre aquestes hi ha:

- Tenir present a totes les classes de cooperatives i les diferents realitats que representen. Obrir el concepte de cooperativa, més enllà de cooperatives de consumidores i usuàries, a cooperatives de serveis o cooperatives agràries.
- Superar i unificar la dispersió normativa de CE ja que suposa un greu problema pel Registre de Cooperatives a l'hora de qualificar el tràmit de la seva constitució.
- Regular adequadament la producció i consum compartit. Concretament el que fa referència a la distància com a traducció del criteri de proximitat fa

que les CE siguin antieconòmiques. A diferència d'un acord privat entre parts, quan ets una forma jurídica i vols fer un projecte econòmic la limitació de fins a 2 km no té massa sentit per la seva dimensió. Això implica un cost de gestió contrari als principis de la directiva i és un obstacle legal per actuar com a Comunitat Energètica

7- **Ajust del marc regulatori per afavorir el finançament de les CE (línia d'ajut SolarCoop)**

Es comenta que properament s'obrirà la convocatòria de SolarCoop, la línia d'ajuts de la Generalitat per donar suport a les Comunitats Energètiques. Aquesta subvenció de la qual s'han aprovat les bases està orientada a donar suport a la constitució com a cooperatives. Tanmateix, es comenta que la constitució és un àmbit on ja hi ha molt coneixement i es creu que s'hauria de rebre més ajuda per l'impuls de projectes reals i estudis com fa el programa CE-Implementa.

Com que només s'han aprovat les bases però encara no s'ha fet la convocatòria, es comenta que hi ha temps per reenfocar la convocatòria en la línia de promoure el suport a projectes de generació d'energia. També ampliar els beneficiaris a més tipus de cooperatives, més enllà de les cooperatives de consum, com les cooperatives de serveis i cooperatives integrals

8- **Definició d'un marc legal per agilitzar les dificultats administratives en l'arrancada de CE: utilització de línies directes per connectar generació i consum així com autorització de plantes de generació promogudes per CCEE**

En diverses intervencions s'esmenta un repte relacionat amb les traves del marc legal que es donen quan es posen en marxa projectes de generació sobre sòl. Aquestes plantes de generació sobre sòl són necessàries per assolir la demanda energètica ja que l'autoconsum només es preveu que pugui cobrir el 20-30% d'aquesta demanda. El marc legal vigent (excepció Aragó) no afavoreix el desenvolupament de projectes de generació d'aquest tipus en el marc de les comunitats energètiques. Entre les traves existents hi ha:

- Dificultats en l'autorització de plantes de generació sobre sòl promogudes per les CE. Una CE té la mateixa dificultat que un desenvolupador professional en el procés d'autorització per aspectes urbanístics i/o administratius.
- Problemes per utilitzar les línies directes per connectar generació i consum.

9- **Incoherències entre la legislació en energies renovables i altres àmbits com empresa**

Es comenta que la falta d'una regulació adequada porta a falta de criteris coherents de l'administració competent quan es valoren projectes d'una CE de base cooperativa.

En alguns casos s'ha donat la situació que en la resolució dels concursos públics on es valora si una cooperativa s'adequa a la forma d'una comunitat energètica que contempla la llei, l'administració ha considerat que les cooperatives no complien els requisits ja que no explicitaven en els estatuts i escriptures els requisits de la directiva com sí feien les societats mercantils. Això és absurd ja que l'essència de les formes jurídiques cooperatives de base ja és compatible amb els requisits que configuren una comunitat energètica a diferència d'una societat mercantil. Per tant, no haurien de fer declaracions explicites per ajustar-se a la normativa europea.

10- **Cultura normativa de sobreregulació i paràlisis per l'anàlisi (en context d'emergència climàtica)**

Un repte obert al debat que s'ha comentat és el fet que en alguns casos es dona una paràlisi en la tramitació de projectes d'autoconsum compartit al·legant que la normativa no està totalment transposada. Alguns secretaris municipals tenen reticències a firmar informes favorables de projectes de comunitats energètiques per la manca de desenvolupament de la normativa. Cal tenir en compte que en un context de transició energètica serà difícil consolidar la normativa a curt termini. Tanmateix, s'apunta que hi ha jurisprudència que diu que les directives quan no es transposen en un determinat termini són directament aplicables.

5.2. Accions

A continuació es detallen les accions identificades durant la segona dinàmica per donar resposta als reptes plantejats inicialment:

1- Impulsar un lobby legal des del cooperativisme i l'ESS per fer incidència en els espais de construcció de polítiques públiques.
2- Promoure al·legacions conjuntes en els processos per a la transposició de la Directiva (Ex: Al·legacions al Real Decret desenvolupament CE de 16 de maig).
3- Incloure a la normativa estatal i autonòmica la declaració d'activitat econòmica d'interès general de les CCEE. A través d'una disposició addicional modificar la LBRL i la LMC per incloure-les entre les activitats municipals d'especial utilitat pública.
4- Fomentar la reserva de la forma jurídica cooperativa per a desenvolupar comunitats energètiques (Ex: Model legislatiu de Grècia).

5- Aconseguir la regulació del criteri de proximitat en el cas de CER que diferenciï la persona jurídica CER de l'autoconsum compartit, per evitar projectes antieconòmics o de complexa gestió.
6- Ampliar el marc normatiu per encabir noves realitat cooperatives de forma coherent i evitar la proliferació de fórmules defectuoses o amb defectes.
7- Difondre les formes jurídiques cooperatives com a formes democràtiques en essència i idònies per a constituir la CE.
8- Promoure un lobby exclusivament cooperatiu a Europa, per obligar als governs a adaptar les infraestructures del país aquesta nova realitat.

En una de les accions identificades s'ha concretat la descripció, els actors, l'abast i els elements clau de cada proposta. Seguidament es detallen aquests aspectes:

Acció 1: Impulsar un lobby legal des del cooperativisme i l'ESS per fer incidència en els espais de construcció de polítiques	
Descripció	Crear un espai que funcioni com a lobby legal i espai de representació general del cooperativisme i l'ESS per fer incidència en espais de construcció de polítiques. Inclou un equip legal i el diàleg social.
Actors que intervenen	Patronals, sindicats, cooperativisme i Govern
Abast	Catalunya
Elements clau	Vinculat a una interpretació àmplia i no restrictiva del Decret Llei 9/2020, de 24 de març, pel qual es regula la participació institucional, el diàleg social permanent i la concertació social de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives a Catalunya. També de la Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives. Un dels objectius pot ser la incidència per fomentar la inversió a les xarxes i el reconeixement de les finalitats de les CE com d'interès general

5.3. Reflexions i comentaris

Més enllà de les aportacions vinculades a qüestions concretes sobre l'àmbit legislatiu s'han fet altres reflexions i comentaris de caràcter més general o relacionades amb altres àmbits:

- Hi ha un desconeixement per part de potencials comunitats del que són les Comunitats Energètiques.
- Cal fer protagonistes de la transformació energètica a la ciutadania, mitjançant les empreses d'economia social i que no acabi sent una oportunitat de negoci per societats del sector energètic.
- Es proposa elaborar una guia-manual clara pels consumidors i usuaris de què són les Comunitats Energètiques i com poden accedir al consum mitjançant la participació en aquestes organitzacions.

6. Properes passes

Després de la sessió s'obre la possibilitat al conjunt de participants de seguir fent aportacions per contribuir a l'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. En aquest sentit, demanem l'aportació de matisos, esmenes i comentaris al present document de resultats de la sessió.

Per concloure el cicle de trobades virtuals participatives, es farà un webinar conjunt el divendres 2 de juny de 10h a 12h convidant a tots els participants de les sessions prèvies per compartir una primera proposta de pla d'acció.

Informe sobre la trobada de l'àmbit de finançament en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Aquest és un document editable de l'informe de resultats de la sessió on podeu proposar canvis en el redactat o fer noves aportacions als reptes i accions identificats. Per poder fer una traçabilitat adequada dels canvis introduïts us demanem que utilitzeu l'eina del Google Docs específica per fer comentaris o suggeriments. La data límit per rebre comentaris és el divendres 26 de maig.

A continuació es presenta l'informe de resultats de la sessió participativa (webinar) realitzada el dimarts 25 d'abril del 2023 de forma telemàtica, sobre l'àmbit de finançament per elaborar el document del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET.

Índex del document

1. Presentació
2. Metodologia
3. Assistència a la sessió
4. Diagnosi de l'àmbit
5. Aportacions de la sessió
6. Propers passos

1. Presentació

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition), que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis. En concret, a Catalunya s'està treballant per elaborar un pla d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les comunitats energètiques.

2. Metodologia

2.1. Metodologia del procés

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les comunitats energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, s'han elaborat diagnosis que identifiquen la situació actual de Catalunya en matèria de Comunitats Energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis han estat el punt de partida de les sessions de treball realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. L'objectiu de les sessions ha estat identificar reptes i propostes per crear el pla d'acció resultant del projecte.

Aquest document correspon al retorn de la sessió de treball sobre finançament realitzada el 25 d'abril.

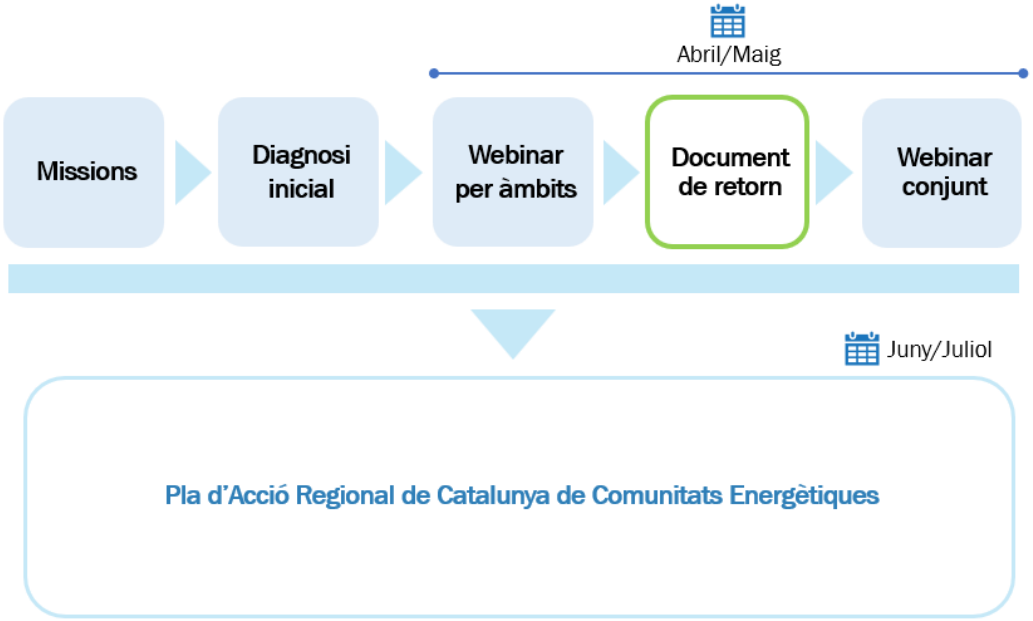

2.2. Metodologia de la sessió

La sessió de l'àmbit de finançament es va realitzar el dimarts 25 d'abril de 10.00h a 12.30h. A continuació es presenten diversos aspectes metodològics de la sessió:

Objectius de la sessió:

- Identificar i contrastar reptes per a la creació de comunitats energètiques
- Co-crear accions per als reptes identificats
- Prioritzar els reptes i les accions plantejades
- Definir elements claus de les accions

Agenda de la sessió:

- [10.00h-10.30h] Benvinguda
- [10.30h-11.25h] Bloc 1: Reptes
- [11.25h-12.20h] Bloc 2: Accions
- [12.20h-12.30h] Tancament i propers passos

Dinàmiques de la sessió:

Bloc 1: Reptes [55 minuts]

- Presentació de la diagnosi
- Definició dels reptes (individualment)
- Contrast i priorització dels reptes (col·lectivament)
- Conclusions

Bloc 2: Accions [55 minuts]

- Identificació d'accions (col·lectivament)
- Definició d'elements clau (en subgrups)
- Conclusions

3. Assistència a la sessió

A les sessions de treball es convida a la participació a persones rellevants que per la seva experiència poden aportar en la co-creació del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. A la sessió de finançament van participar 11 persones.

- Raimon Gassiot - COOP57
- Jeff Guillemet - COOP57 (àrea de Préstecs)
- Ignasi Ripoll - Cooperativa energètica del Pedraforca (Saldes)
- Núria Trepat- Institut Català de Finances, àrea productes
- Blanca Pellicer - Ateneu Cooperatiu Catalunya Central
- Albert Gasch - Fiare Banca Etica
- Daniel María - Fundació Seira
- Marta Tudel - ICAEN
- Elena Bernet - Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat)
- Mireia Franch - Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
- Gaia D'Elia- BATEC
- Roser Hernández - Subdirectora General d'Economia Social i Solidària i les Cooperatives
- Antonia López - Cap de Servei de Registre de la SGESSC

4. Diagnosi de l'àmbit

Prèviament a la sessió virtual, s'ha facilitat un document de partida en el qual s'ha recollit informació del context actual de les comunitats energètiques a Catalunya en relació al àmbit concret, així com alguns reptes i bones pràctiques.

Aquest document s'ha enviat prèviament per correu electrònic i també el podeu consultar en el següent enllaç. Els apartats tractats en la diagnosi de l'àmbit són els següents:

- Context: Les Comunitats Energètiques a Catalunya.
- Context: Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE.
- Situació de partida: L'àmbit financer de les CE a Catalunya.
- Reptes i necessitats identificades en les missions del projecte Respondet.
- Bones pràctiques identificades en les missions del projecte Respondet.

5. Aportacions de la sessió

1.1. Reptes

A continuació es presenten els reptes resultants de la dinàmica juntament amb la síntesi de comentaris que han sorgit al llarg de la sessió:

Ordre	Repte agrupat	Vots
1	Realitzar models de negoci sostenibles econòmicament i financera	8
2	Generar estructures de suport de segon nivell	7
3	Establir aliances públic-privades	6
4	Reforçar la cultura financera i la comprensió del model de negoci de les CE	6
5	Augmentar la capitalització inicial	5
6	Professionalitzar els equips de gestió de les CE	5
7	Reduir les Incerteses en el mercat elèctric (marc legal i econòmic)	5
8	Diversificar els serveis energètics	4
9	Tipificar i caracteritzar subvencions adaptades a les CE	3
10	Augmentar el sentiment de pertinença a la CE	3

1- Realitzar models de negoci sostenibles econòmicament i financera

De les intervencions es recull la preocupació de la sostenibilitat econòmica i financera de les CE i com aquesta no pot dependre del suport públic via subvencions. Per tant, un repte és generar un model de negoci que sigui adaptat per a les CE tenint en comptes les característiques de les mateixes. Cal reforçar els recursos propis de les comunitats i reduir les incerteses existents respecte el temps en què es mantindran les subvencions per aquestes iniciatives.

2- Generar estructures de suport de segon nivell

S'han realitzat diverses intervencions en què les estructures de les CE actuals, més aviat petites, tenen dificultats en les fases de disseny de la CE. Per exemple en coneixements tècnics específics o en la presentació de projectes per a sol·licitar subvencions. Es considera un repte, la generació d'economies d'escala, i en aquesta línia s'apunta l'experiència de la comarca d'Osona amb la creació duna cooperativa de 2n grau per donar suport a les CE locals sorgides en els últims anys.

3- Establir aliances públic-privades

S'han fet comentaris en relació a la necessitat d'establir una aliança entre el sector privat i el públic en què es negociïn de manera conjunta les especificitats i característiques de les CE davant de les entitats financeres. A l'actualitat s'està realitzant de manera individualitzada. L'articulació de garanties públiques pot facilitar el manteniment i el finançament d'aquestes estructures amb una visió de més llarg termini.

4- Reforçar la cultura financera i la comprensió del model de negoci de les CE

Un repte és augmentar la cultura financera i la comprensió del model de negoci de les CE per part de les persones participants en la comunitat. Cal un major coneixement perquè quan arribin les sol·licituds a les entitats financeres es pugui facilitar la interlocució de les entitats amb les CE, alhora que es genera confiança en les iniciatives energètiques.

5- Augmentar la capitalització inicial

S'han fet comentaris sobre la relació existent entre facilitar la participació de la ciutadania a les CE a partir d'una quota baixa d'entrada i la constitució de cooperatives amb un capital inicial molt petit. Aquest fet dificulta la sostenibilitat econòmica i financera de la CE i dificulta la confiança necessària per a què les entitats financers inverteixin en CE.

6- Professionalitzar els equips de gestió de les CE

La gestió d'una CE és complexa i s'han de tenir els equips preparats el que suposa una la necessitat de professionalització de les persones implicades, augmentant d'aquesta manera els costos de gestió d'estructures d'organització petites.

7- Reduir les incerteses en el mercat elèctric (marc legal i econòmic)

Es contemplen moltes incerteses en relació a la futura evolució de les CE i totes aquestes tenen implicació en la sostenibilitat econòmica i financera de les CE. L'evolució del preu de l'energia és inestable i provoca poca fiabilitat dels estudis a llarg termini, davant la previsió d'una reducció dels preus en els propers anys. Aquest fet, provoca també dificultats per calcular les amortitzacions i els retorns de

la inversió, sobretot també quan s'incorporen estudis de rehabilitació d'eficiència energètica on es calculen els retorns a partir dels estalvis.

A més, actualment, les distribuïdores estant dificultant els punts de connexió i tensionant econòmicament a les CE que ja han avançat en la inversió, però no tenen ingressos i per tant es troben amb dificultats per retornar el deute. També hi ha incerteses en relació al desenvolupament normatiu que cal realitzar de les CE (possibilitat de comercialitzar energia) la transposició de les directives tindrà un impacte en com són aquestes CE i la seva viabilitat econòmica.

8- Diversificar els serveis energètics

Les persones assistents comenten com les CE que vulguin facilitar la seva sostenibilitat han d'anar més enllà de l'autoconsum compartit d'energia fotovoltaica, i poder diversificar els models de negoci de les CE.

9- Tipificar i caracteritzar subvencions adaptades a les CE

S'apunten diferents comentaris sobre el repte que suposa treballar amb subvencions que no s'adapten a la realitat de les CE, tan en relació als temps d'execució, la complexitat dels tràmits, així com la incertesa en els cobraments de les subvencions sol·licitades.

La sol·licitud de subvencions són complexes i cal facilitar i simplificar els seus tràmits per fer-los més accessibles a les CE. Així, com la facilitació de bestretes pels ajuts concedits o el compromís de l'IDAE i l'ICAEN sobre els terminis de pagament.

Calen més certeses sobre el cicle de pagament de la subvenció, que condiciona el finançament, els terminis i la viabilitat de les CE. Finalment, també es troben a faltar subvencions que cobreixin el funcionament estructural de l'entitat.

10-Augmentar el sentiment de pertinença a les CE

S'observen intervencions dirigides a la fluctuació de persones que formen part de les iniciatives de CE i la necessitat de treballar la cultura de la participació i el sentit de la pertinença per assegurar una massa crítica de sòcies estable. S'apunta a una excessiva visió comercial de les sòcies a l'hora de formar part d'un projecte de CE. Es considera molt important la necessitat de reducció de la variabilitat del número de persones que formen part de les CE de cara a la cerca de finançament.

1.2. Accions

Un cop identificats, agrupats i prioritzats els reptes vinculats a l'àmbit, es fa un exercici d'identificació d'accions que donin resposta als reptes plantejats. A continuació es detallen les accions identificades per a les participants de la sessió:

- Línies de finançament específic per CE a les entitats bancàries

- Suport inicial per part de les Administracions Públiques (econòmic, cessió teulats públics, suport tècnic...)
- Establir mecanismes de garanties (sgr o aapp) per entitats financeres fins que el model no estigui consolidat
- Línia de subvencions per capitalitzar les CEL (tipus Habitatcoop)
- Afavorir la seguretat econòmica de les CEL
- Crear models d'acompanyament en base a la intercooperació
- Programes formatius sobre cultura financera a les CE
- Línia de subvencions per a generar i sostenir entitats de 2n nivell o mancomunar equips de gestió de CEL
- Incentivar la creació de cooperatives de 2n grau territorial per agrupar les CEL, estructurar-les i mancomunar serveis
- Dissenyar productes financers per a nodrir els fons propis de les CEL
- Compartir i posar en comú entre consultories i cooperatives, models?
- Definir criteris per definir un model de CE compartit entre el sector públic privat
- Incidència per reduir les incerteses normatives i altres barreres a nivell estatal i europeu (com la comercialització,...)

Les propostes d'accions, han estat més o menys desenvolupades col·lectivament per tal de concretar una descripció, els actors que han de participar, l'abast i els elements claus a tenir en compte.

Acció 1: Línies de finançament específic per CE a les entitats bancàries	
Descripció	Línies de finançament amb ajut públic per part de bonificació de tipus interès o garantia. I que podria ser extensible a les finances ètiques.
Actors que intervenen	ICF+EF ètiques. Administració Públic.
Abast	Catalunya
Elements clau	

Acció 2: Establiment de mecanismes de garanties (sgr o aapp) per entitats financeres fins que el model no estigui consolidat.	
Descripció	Promocionar mecanismes de garantia com els sistemes de garantia recíproca (SGR- Avalis o Elkargi)) per tal de facilitar la inversió per àmbits que s'estan iniciant com les CE durant un període transitori fins que es consolidin els models de negoci de les CE. Aquesta facilitació hauria de ser durant un període transitori 2-3 anys per a què augmentin el número d'entitats financeres amb voluntat d'invertir en CE.
Actors que intervenen	SGR + AAPP + Entitats financeres+ DG d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives
Abast	Catalunya
Elements clau	Sistematitzar el finançament que sigui ràpid, replicable i segur.

Acció 3: Línia de subvencions per capitalitzar les CEL	
Descripció	Promoure la generació d'una línia de subvencions similar a les que es van realitzar per a l'impuls de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. (HabitatCoop) D'aquesta manera afavorir la capitalització de les CE a llarg termini.
Actors que intervenen	DG d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives

Abast	Catalunya
Elements clau	Capitalització de les CE.

Acció 4: Afavoriment de la seguretat econòmica de les CEL	
Descripció	Facilitar la construcció de xarxes de distribució locals. Facilitar el retorn energètic de l'energia produïda pels cooperativistes quan les instal·lacions superen els 100kw.
Actors que intervenen	Administració/Grans distribuïdores.
Abast	Catalunya - Estat
Elements clau	Àmbit legislatiu amb impacte a la tresoreria de la CE.

Acció 5: Creació de models d'acompanyament en base a la intercooperació	
Descripció	Suport a les CE en la part inicial del dissenys amb plans de viabilitat que tinguin en compte la vessant jurídica, tècnica, econòmica i financera) La creació d'un model uniformitzat facilitaria els estudis financers que han de realitzar els comitès de riscos de les entitats financeres.
Actors que intervenen	Ateneus Cooperatius, Consultories
Abast	Catalunya
Elements clau	

Acció 6: Programes formatius sobre cultura financera a les CEs	
Descripció	La formació en l'abordatge integral de les CE per a professionalitzar i facilitar el diàleg de les entitats financeres amb les CE.
Actors que intervenen	Finances ètiques, Ateneus Cooperatius, Consultories
Abast	Catalunya - de proximitat (ateneus)
Elements clau	- Corresponsabilització - Coneixements bàsics

Acció 7: Línia de subvencions per a generar i sostenir entitats de 2n nivell o mancomunar equips de gestió de CEL	
Descripció	Promoure un singulars d'intercooperació per generar equips de gestió de 2n nivell per garantir la sostenibilitat tècnica i econòmica de les CE.
Actors que intervenen	DG d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives
Abast	Catalunya
Elements clau	

Acció 8: Incentius a la creació de cooperatives de 2n grau territorial per agrupar les CEL, estructurar-les i mancomunar serveis	
Descripció	Cada territori hauria de disposar d'una entitat de referència tal com s'ha fet a l'Osona (cas d'èxit): monitorització, gestió administrativa, capacitat de multiplicació i facilitació d'acompanyament als grups que es volen constituir en el territori.
Actors que intervenen	CEL, Consells Comarcals, Agencia local de l'energia
Abast	Catalunya

Elements clau	

Acció 9: Disseny de productes financers per a nodrir els fons propis de les CEL	
Descripció	Treballa de manera conjunta entre els diversos actors per dissenyar productes financers propis de les CE, per tal d'establir confiança entre els agents implicats en l'impuls de CE.
Actors que intervenen	AAPP, finances ètiques, Seira, ICF.
Abast	Catalunya
Elements clau	Generar confiança entre els agents implicats per dissenyar estratègies a llarg termini

Acció 10: Definició de criteris per definir un model de CE compartit entre el sector públic privat	
Descripció	Treballa de manera conjunta entre els diversos actors implicats en l'impuls de CE per acordar criteris comuns de CE.
Actors que intervenen	Ateneus cooperatius, consultories
Abast	Catalunya
Elements clau	

Acció 11: Incidència per reduir les incerteses normatives i altres barreres a nivell estatal i europeu (com la comercialització,...)	
Descripció	Necessitat de fer incidència política per reduir totes les incerteses que s'han anat comentat durant la sessió, com a l'actualitat el tràmit d'audiència del RD.
Actors que intervenen	Sector público-comunitari
Abast	Catalunya
Elements clau	

1.3. Reflexions i comentaris

S'han fet comentaris en relació a la importància del suport públic en el moment inicial de creació de les CE (a nivell econòmic, però també en la cessió de teulades i de suport tècnic).

2. Propers passos

Després de la sessió s'obre la possibilitat al conjunt de participants de seguir fent aportacions per contribuir a l'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de

Comunitats Energètiques. En aquest sentit, demanem l'aportació de matisos, esmenes i comentaris al present document de resultats de la sessió.

Per concloure el cicle de trobades virtuals participatives, es farà un webinar conjunt el divendres 2 de juny de 10h a 12:30h convidant a tots els participants de les sessions prèvies per compartir una primera proposta de pla d'acció.

Informe sobre la trobada de l'àmbit de capacitació en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Aquest és un document editable de l'informe de resultats de la sessió on podeu proposar canvis en el redactat o fer noves aportacions als reptes i accions identificats. Per poder fer una traçabilitat adequada dels canvis introduïts us demanem que utilitzeu l'eina del Google Docs específica per fer comentaris o suggeriments. La data límit per rebre comentaris és el divendres 26 de maig.

A continuació es presenta l'informe de resultats de la sessió participativa (webinar) realitzada el divendres 28 d'abril del 2023 de forma telemàtica, sobre l'àmbit de capacitació per elaborar el document del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET.

Índex del document

1. Presentació
2. Metodologia
3. Assistència a la sessió
4. Diagnosi de l'àmbit
5. Aportacions de la sessió
6. Propers passos

1. Presentació

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition), que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis. En concret, a Catalunya s'està treballant per elaborar un pla d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les comunitats energètiques.

2. Metodologia

2.1. Metodologia del procés

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les comunitats energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, s'han elaborat diagnosis que identifiquen la situació actual de Catalunya en matèria de comunitats energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis han estat el punt de partida de les sessions de treball realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. L'objectiu de les sessions ha estat identificar reptes i propostes per crear el pla d'acció resultant del projecte.

Aquest document correspon al retorn de la sessió de treball sobre capacitació realitzada el 28 d'abril.

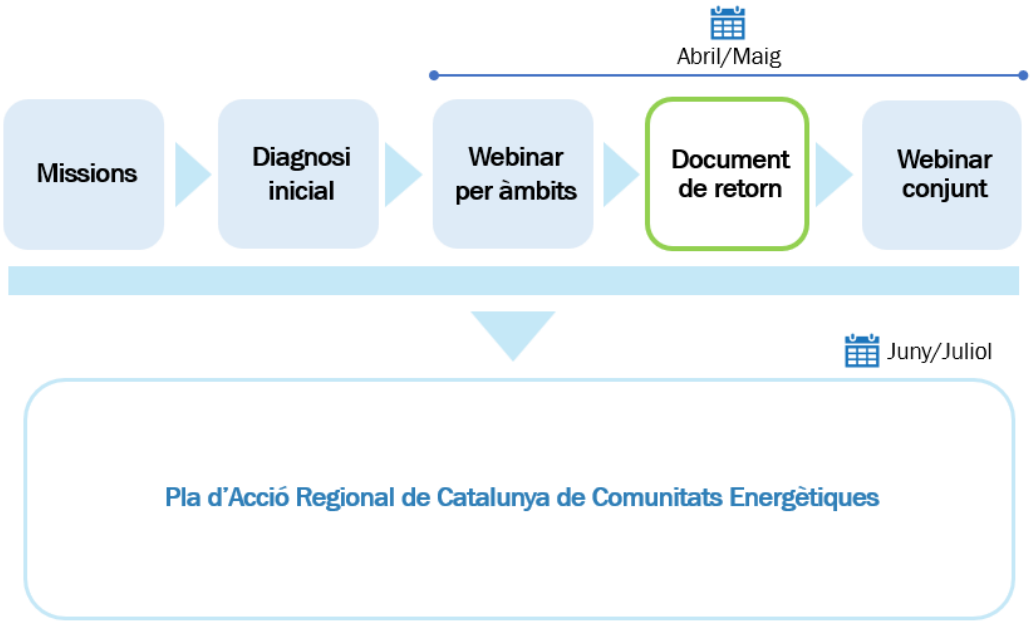

2.2. Metodologia de la sessió

La sessió de l'àmbit de legislació es va realitzar el divendres 28 d'abril de 10.00h a 12.30h. A continuació es presenten diversos aspectes metodològics de la sessió:

Objectius de la sessió:

- Identificar i contrastar reptes per a la creació de comunitats energètiques
- Co-crear accions per als reptes identificats
- Prioritzar els reptes i les accions plantejades
- Definir elements claus de les accions

Agenda de la sessió:

- [10.00h-10.30h] Benvinguda

- [10.30h-11.25h] Bloc 1: Reptes
- [11.25h-12.20h] Bloc 2: Accions
- [12.20h-12.30h] Tancament i propers passos

Dinàmiques de la sessió:

Bloc 1: Reptes [55 minuts]

- Presentació de la diagnosi
- Definició dels reptes (individualment)
- Contrast i priorització dels reptes (col·lectivament)
- Conclusions

Bloc 2: Accions [55 minuts]

- Identificació d'accions (col·lectivament)
- Definició d'elements clau (en subgrups)
- Conclusions

3. Assistència a la sessió

A les sessions de treball es convida a la participació a persones rellevants que per la seva experiència poden aportar en la co-creació del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. A la sessió de finançament van participar 8 persones:

- Gil Salvans - Agència Local de l'Energia d'Osona
- Pau Pañella - Agència Local de l'Energia d'Osona
- Xavier Rubio - Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària (XMESS)
- Ismael Hernández - Tecnocampus UPF
- Marc Cerdan - Pinergia SCCL
- Pitu - Cerdanya Solar
- Elisenda Tarrats - UVIC

4. Diagnosi de l'àmbit

Prèviament a la sessió virtual, s'ha facilitat un document de partida en el qual s'ha recollit informació del context actual de les comunitats energètiques a Catalunya en relació a l'àmbit concret, així com alguns reptes i bones pràctiques.

Aquest document s'ha enviat prèviament per correu electrònic i també el podeu consultar en el següent enllaç. Els apartats tractats en la diagnosi de l'àmbit són els següents:

- Context: Les Comunitats Energètiques a Catalunya.
- Context: Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE.
- Situació de partida: Coneixements necessaris.
- Situació de partida: La formació.
- Situació de partida: Recursos autodidactes i eines.

- Situació de partida: Serveis d'acompanyament.
- Reptes i necessitats identificades en les missions del projecte Respondet.
- Bones pràctiques identificades en les missions del projecte Respondet.

5. Aportacions de la sessió

5.1. Reptes

A continuació es presenten els reptes resultants de la dinàmica juntament amb la síntesi de comentaris que han sorgit al llarg de la sessió:

Ordre	Repte agrupat	Vots
1	Crear espais per compartir experiències, reflexionar estratègies, generar coneixements i recursos	4
2	Generar canals clars i fluids entre comunitats energètiques i administració pública	4
3	Desenvolupar una estratègia en capacitació sobre comunitats energètiques	3
4	Afavorir la rèplica de model de les comunitats energètiques	3
5	Desenvolupar eines de gestió de comunitats energètiques	3
6	Formar personal amb coneixements tècnics per l'impuls de comunitats energètiques	3
7	Divulgar el model de les comunitats energètiques de forma entenedora i dirigida a perfils no especialistes	2
8	Capacitar en coneixements específics per impulsar una comunitat energètica	2
9	Generar aliances i formes d'intercooperació pel desenvolupament de comunitats energètiques a nivell català, espanyol i europeu	1
10	Capacitar operadors de mercat dedicats a les comunitats energètiques	1

1- Crear espais per compartir experiències, reflexionar estratègies, generar coneixements i recursos

Les intervencions han explicitat que falten espais informals de coneixença i intercanvi entre comunitats energètiques per mutualitzar coneixement. Sovint els grups impulsors de comunitats energètiques properes territorialment no es coneixen entre elles. Es podrien generar dinàmiques de col·laboració presencials informals per aprendre conjuntament d'experiències per així resoldre problemes compartits. També es podrien impulsar fòrums de trobada d'abast territorial ampli amb la presència de comunitats i especialistes.

2- Generar canals clars i fluids entre comunitats energètiques i administració pública

S'ha posat de relleu que als territoris on hi ha una bona interlocució amb l'administració pública, el desenvolupament de la comunitat energètica avança més ràpidament. En aquest sentit, treballar per disposar de canals d'interlocució directes i fluids amb l'administració local així com disposar de bona relació amb els responsables polítics pot ser una manera de facilitar l'impuls de les CE.

3- **Desenvolupar una estratègia en capacitació sobre comunitats energètiques**

Les intervencions han fet referència a la necessitat de disposar de recursos i espais de formació especialitzats d'un abast ampli territorialment per poder millorar la capacitat per impulsar i mantenir les comunitats energètiques en el temps. Concretament es mencionen espais com un fòrum sobre comunitats energètiques on es tractin aspectes jurídics o legals per part d'especialistes.

4- **Afavorir la rèplica de model de comunitats energètiques**

A les intervencions s'ha mencionat que falta desenvolupar bases de dades que sistematitzin i donin visibilitat a bones pràctiques nacionals i internacionals. Per altra banda, també es posa de relleu que hi ha un dèficit en guies que expliquin les experiències d'èxit de comunitats energètiques de diversos territoris a través d'exemples reals.

5- **Desenvolupar eines de gestió de comunitats energètiques**

En les intervencions s'ha mencionat que manca un sistema integral de gestió de les comunitats energètiques. Aquest programari seria útil per facilitar la gestió administrativa, econòmica i energètica facilitant dades de forma més clara als consumidors.

6- **Formar personal amb coneixements tècnics per l'impuls de comunitats energètiques**

Un dels reptes esmentats és la manca de persones amb coneixements i capacitats tècniques sobre el sector elèctric i l'autoconsum compartit per impulsar noves comunitats energètiques. En aquest sentit, és necessari que els consells rectors i els grups impulsors de les comunitats tinguin nocions sobre el model i la regulació de l'autoconsum compartit. Molts projectes s'encallen en aquesta fase de gestions tècniques.

7- **Divulgar el model de les comunitats energètiques de forma entenedora i dirigida a perfils no especialistes**

Les intervencions han fet referència a les dificultats existents per explicar què és i com funciona una comunitat energètica de forma breu i pràctica cap a un públic general no especialitzat en la matèria. Fa falta enfocar la divulgació a un públic ampli, poc o gens informat. En aquest sentit, seria necessari poder il·lustrar clarament quines són les implicacions de constituir una CE, amb avantatges i inconvenients, especialment en les necessitats d'inversió.

8- **Capacitar en coneixements específics per impulsar una comunitat energètica**

Un dels reptes mencionats és la necessitat de disposar de coneixements específics per donar suport en l'impuls a les comunitats energètiques. S'identifiquen els següents àmbits: coneixements tècnics sobre el sector elèctric (sobretot

autoconsum compartit), coneixements sobre finances, coneixements sobre les pràctiques i principis dels espais de governança col·lectiva i, també, coneixements sobre les tècniques i metodologies participatives per facilitar aquests processos grupals.

9- Generar aliances i formes d'intercooperació pel desenvolupament de comunitats energètiques a nivell català, espanyol i europeu

Es creu necessari que hi hagi una bona col·laboració i intercooperació entre diversos actors (ciutadania, empreses, universitat i administració) per compartir objectius i necessitats en el desenvolupament de les comunitats Energètiques. També es considera interessant utilitzar un marc d'innovació oberta tipus el que es fa servir en els programes europeus de cooperació territorial (POCTEFA) a partir de necessitats reals compartides entre territoris.

10- Capacitar operadors de mercat dedicats a les comunitats energètiques

S'ha fet menció a la falta de personal especialitzat en moltes àrees de les comunitats energètiques. Falten empreses en el sector de la instal·lació de plaques fotovoltaiques i tècnics per acompanyar el desenvolupament de les comunitats en totes les seves fases.

5.2. Accions

Un cop identificats, agrupats i prioritzats els reptes vinculats a l'àmbit, es fa un exercici d'identificació d'accions que donin resposta als reptes plantejats. A continuació es detallen les accions identificades per a les participants de la sessió:

- Cafè Cooperatiu
- Observatori de comunitats energètiques
- Monogràfics ICAB (Cafè Cooperatiu)
- Divulgació del model de les comunitats energètiques a la societat
- Formació als professional en comunitats energètiques
- Línia de finançament públic específica per comunitats energètiques

Les propostes d'accions, han estat més o menys desenvolupades col·lectivament per tal de concretar una descripció, els actors que han de participar, l'abast i els elements claus a tenir en compte.

Acció 1: Cafè Cooperatiu	
Descripció	Espai d'interacció i intercanvi informal entre comunitats properes per compartir coneixements i generar vincles de confiança
Actors que intervenen	Comunitats energètiques, Agència Local de l'Energia o Cooperativa de segon grau que les agrupa i Ateneus Cooperatius.
Abast territorial	Local
Elements clau	El fet de de crear un espai presencial i pròxim a nivell local facilita la generació de vincles i confiança En l'espai es poden tractar totes les temàtiques relacionades amb les comunitats. Es pot obrir l'espai a grups impulsors que volen impulsar una nova comunitat o a comunitats ja constituïdes en un estat més avançat Es pot emmarcar amb altres espais de trobada amb un caràcter més formatiu i especialitzat d'abast regional i periodicitat anual

Acció 2: Observatori de comunitats energètiques	
Descripció	Ens que s'encarregués de recollir i sistematitzar dades sobre l'evolució de les comunitats energètiques en el territori tant des d'un punt de vista quantitatiu com qualitatiu
Actors que intervenen	Administració pública com agent promotor. Teixit social i econòmic com a agents col·laboradors.
Abast territorial	Implementació locals amb desplegament i coordinació a nivell autonòmic
Elements clau	La recollida i sistematització hauria de servir especialment per donar visibilitat, sensibilitzar i divulgar des d'un punt de vista planer a tota la societat sobre el paper de les comunitats energètiques al territori

Acció 3: Monogràfic ICAB (Cafè Cooperatiu)	
Descripció	Trobades periòdiques entre ICAB (Col·legi d'Advocats) i sector cooperatiu per difondre el model cooperatiu en aspectes concrets
Actors que intervenen	ICAB, CoopCat, Federacions de Cooperatives, sector.
Abast territorial	Catalunya (a Barcelona al'ICAB)
Elements clau	En el marc de les trobades sobre el model cooperatiu dins l'advocacia, promoure trobades específiques sobre comunitats energètiques

Acció 4: Divulgació del model de les Comunitats Energètiques a la societat	
Descripció	Facilitar el coneixement sobre comunitats energètiques a col·lectius no especialitzats
Actors que intervenen	Administració pública, comunitats energètiques existents, teixit veïnal (associacions de veïnes barris i pobles) i teixit

	socioeconòmic (sindicats, oficines de promoció econòmica, associacions de PIMES...)
Abast territorial	Autonòmic (adaptant a la realitat local i/o comarcal)
Elements clau	Involucrar a la societat civil i el teixit empresarials del territori tant de zones urbanes com zones rurals. Posar el focus en aquelles persones que no tenen el coneixement, ni el temps per estudiar-ho Vincular al desenvolupament econòmic sostenible més enllà de qüestions tècniques.

Acció 5: Formació a professionals en comunitats energètiques	
Descripció	Formació reglada en gestió de comunitats energètiques per aconseguir professionalitzar l'acompanyament de les comunitats per tal que perdurin en el temps
Actors que intervenen	Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
Abast territorial	Catalunya
Elements clau	Oferir una formació reglada més enllà de les formacions no reglades que ja existeixen Oferir formació en tots els àmbits i estadis que impliquen el desenvolupament d'una comunitat energètica Oferir expertesa en dimensió energètica i en la dimensió comunitària

També s'ha proposat una acció específica vinculada a l'àmbit del finançament:

Acció 6: Línia de finançament públic específica per comunitats energètiques	
Descripció	Línia de finançament públic adequada a les característiques de les comunitats energètiques
Actors que intervenen	Comunitats energètiques, Cooperatives de segon grau, Institut Català de Finances, Generalitat de Catalunya
Abast territorial	Catalunya
Elements clau	Amb el finançament públic s'ha d'aconseguir anar més enllà de la capacitat de les entitats de finances ètiques i cooperatives Finançar tot tipus de projectes de les comunitats (no només autoconsum compartit) Evitar avals, interès baix, flexibilitat en ampliació dels terminis del préstec i adaptació a les línies de subvencions actuals (tipus SolarCoop)

5.3. Reflexions i comentaris

En termes més generals, es planteja clarificar la definició de les comunitats energètiques i diferenciar-lo d'autoconsum compartit per evitar confusions. Un cop clarificats, caldria homogeneïtzar el concepte de comunitat energètica i autoconsum compartit que s'utilitza en els documents oficials.

6. Propers passos

Després de la sessió, s'obre la possibilitat al conjunt de participants de seguir fent aportacions per contribuir a l'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. En aquest sentit, demanem l'aportació de matisos, esmenes i comentaris al present document de resultats de la sessió.

Per concloure el cicle de trobades virtuals participatives, es farà un webinar conjunt el divendres 2 de juny de 10h a 12.30h convidant a tots els participants de les sessions prèvies per compartir una primera proposta de pla d'acció.

Informe sobre la trobada de l'àmbit de mobilització en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Aquest és un document editable de l'informe de resultats de la sessió on podeu proposar canvis en el redactat o fer noves aportacions als reptes i accions identificats. Per poder fer una traçabilitat adequada dels canvis introduïts us demanem que utilitzeu l'eina del Google Docs específica per fer comentaris o suggeriments. La data límit per rebre comentaris és el divendres 26 de maig.

A continuació es presenta l'informe de resultats de la sessió participativa (webinar) realitzada el dimarts 9 de maig del 2023 de forma telemàtica, sobre l'àmbit de mobilització per elaborar el document del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET.

Índex del document

1. Presentació
2. Metodologia
3. Assistència a la sessió
4. Diagnosi de l'àmbit
5. Aportacions de la sessió
6. Propers passos

1. Presentació

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition), que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis. En concret, a Catalunya s'està treballant per elaborar un pla d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les comunitats energètiques.

2. Metodologia

2.1. Metodologia del procés

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les comunitats energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, s'han elaborat diagnosis que identifiquen la situació actual de Catalunya en matèria de comunitats energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis han estat el punt de partida de les sessions de treball realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. L'objectiu de les sessions ha estat identificar reptes i propostes per crear el pla d'acció resultant del projecte.

Aquest document correspon al retorn de la sessió de treball sobre mobilització realitzada el 9 de maig.

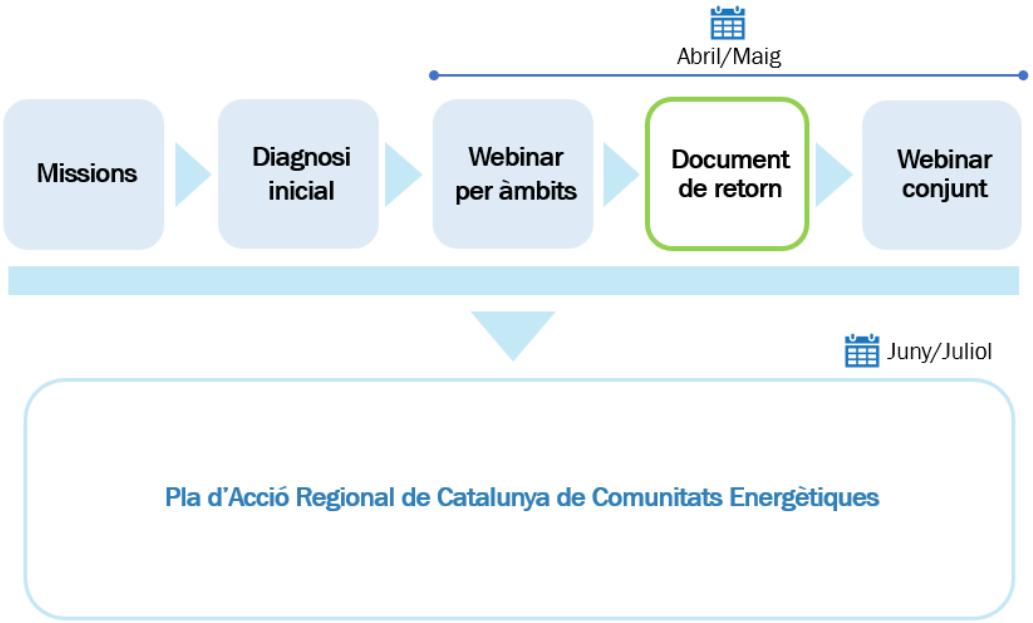

2.2. Metodologia de la sessió

La sessió de l'àmbit de legislació es va realitzar el dimarts 9 de maig de 10.00h a 12.30h. A continuació es presenten diversos aspectes metodològics de la sessió:

Objectius de la sessió:

- Identificar i contrastar reptes per a la creació de comunitats energètiques
- Co-crear accions per als reptes identificats
- Prioritzar els reptes i les accions plantejades
- Definir elements claus de les accions

Agenda de la sessió:

- [10.00h-10.30h] Benvinguda

- [10.30h-11.25h] Bloc 1: Reptes
- [11.25h-12.20h] Bloc 2: Accions
- [12.20h-12.30h] Tancament i propers passos

Dinàmiques de la sessió:

Bloc 1: Reptes [55 minuts]

- Presentació de la diagnosi
- Definició dels reptes (individualment)
- Contrast i priorització dels reptes (col·lectivament)
- Conclusions

Bloc 2: Accions [55 minuts]

- Identificació d'accions (col·lectivament)
- Definició d'elements clau (en subgrups)
- Conclusions

3. Assistència a la sessió

A les sessions de treball es convida a la participació a persones rellevants que per la seva experiència poden aportar en la co-creació del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. A la sessió de finançament van participar 6 persones:

- Gaia D'Elia - Batec/Energia Coopolis
- Fatima Agharbi - Aj. Santa Margarida i els Monjos
- Blanca Pellicer - Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
- Rat Mata - Emelcat
- Marta Visa - Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran.
- Andreu Camprubí - El Risell
- Antonia López - Cap de Servei de Registre de la SGESSC
- Elena Bernet - Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat)

4. Diagnosi de l'àmbit

Prèviament a la sessió virtual, s'ha facilitat un document de partida en el qual s'ha recollit informació del context actual de les comunitats energètiques a Catalunya en relació a l'àmbit concret, així com alguns reptes i bones pràctiques.

Aquest document s'ha enviat prèviament per correu electrònic i també el podeu consultar en el següent enllaç. Els apartats tractats en la diagnosi de l'àmbit són els següents:

- Context: Les Comunitats Energètiques a Catalunya.
- Context: Estratègies europees, espanyoles i catalanes per impulsar les CE.
- Situació de partida: Què entenem per mobilització?
- Situació de partida: Agents principals

- Reptes i necessitats identificades en les missions del projecte Respondet.
- Bones pràctiques identificades en les missions del projecte Respondet.

5. Aportacions de la sessió

5.1. Reptes

A continuació es presenten els reptes resultants de la dinàmica juntament amb la síntesi de comentaris que han sorgit al llarg de la sessió:

Ordre	Repte agrupat	Vots
1	Cercar models de comunitats energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge	3
2	Generar models de comunitats energètiques inclusius	3
3	Promoure un acord polític transversal en defensa del model de comunitats energètiques	3
4	Assolir la sostenibilitat econòmica de les comunitats energètiques	3
5	Generar confiança a la ciutadania en el model de comunitats energètiques	2
6	Aconseguir que l'administració pública esdevingui un impulsor de l'activació i desenvolupament de les comunitats energètiques	2
7	Generar models de comunitats energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciudadania	1
8	Definir els rols i interrelació de l'ecosistema d'impuls i desenvolupament de les comunitats energètiques	1
9	Professionalitzar la posada en marxa i la gestió de les comunitats energètiques	1
10	Promoure un canvi d'escala del model de comunitats energètiques i fer-lo arribar a la ciutadania	1
11	Arribar a les persones potencialment interessades en el canvi de model energètic	0
12	Manca de coneixement pràctic i metodològic per posar en marxa una comunitats energètiques	0

1- Cercar models de comunitats energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge

En la línia d'ampliar i diversificar les persones que s'involucren en comunitats energètiques, un dels desafiaments mencionats és l'adaptació dels models de comunitats energètiques a les diverses realitats sectorials, territorials i de formes d'accés a l'habitatge. Es considera necessari adaptar el model per superar barreres d'entrada relacionades amb casuístiques específiques que es donen en diversos sectors econòmics, com l'agrari o l'industrial, així com diverses realitats territorials, com les urbanes i les rurals, entre d'altres. En el cas de zones urbanes, en els blocs de pisos amb teulades comunes hi ha la complexitat de desenvolupar acords sobre la gestió de les instal·lacions entre la comunitat de veïnes i els propietaris, el que s'accentua en el cas de viure en pisos de lloguer degut a la rotació de persones.

D'altra banda, en el context de zones rurals, hi ha problemes en el cas dels habitatge disseminats dels nuclis urbans ja que el radi d'acció establert legalment pot impedir que es puguin desenvolupar projectes d'autoconsum col·lectiu.

2- Generar models de comunitats energètiques inclusius

Un dels reptes compartits és que les comunitats energètiques donin resposta a diverses situacions de vulnerabilitat i exclusió social. Entre aquestes situacions s'identifica la pobresa econòmica (incloent persones que tenen dificultats per pagar les factures o persones que poden pagar les factures però no poden fer la inversió inicial) o la diversitat funcional, entre d'altres.

3- Promoure un acord polític transversal en defensa del model de comunitats energètiques

En les intervencions es va exposar la necessitat d'articular un acord polític transversal en defensa del model de les comunitats energètiques per part del màxim d'agents socials, polítics i econòmics del país. Aquestes iniciatives han de poder posicionar-se com a eines de referència per un ampli ventall d'actors: des d'aquells més polititzats i mobilitzats a aquells menys conscienciats i més pragmàtics. Cal que el plantejament de les comunitats energètiques tingui més visibilitat en l'opinió pública i alhora que el missatge es centri en les necessitats compartides entre una gran diversitat de perfils i públics.

4- Assolir la sostenibilitat econòmica de les comunitats energètiques

Un factor que pot mobilitzar a les persones a sumar-se a les comunitats energètiques és que aquestes siguin sostenibles econòmicament. En aquest sentit, cal oferir un model viable econòmicament i confiable a curt, mitjà i llarg termini que pugui funcionar amb poc o gens voluntariat. També cal aconseguir formules de sostenibilitat econòmica a nivell territorial, generant cooperatives integrals i la distribució dels recursos.

5- Generar confiança a la ciutadania en el model de comunitats energètiques

Un dels reptes és que les comunitats energètiques guanyin confiança davant la ciutadania com un agent de referència per desenvolupar el canvi de model energètic. Cal fer un esforç de conscienciació perquè les comunitats impulsades a nivell de la ciutadania tinguin més confiança que les grans empreses comercialitzadores. El missatge cal sustentar-lo en un model el màxim de sòlid a nivell de sostenibilitat econòmica i en aspectes jurídics. Cal superar la desconfiança que pot tenir la població general envers l'administració pública, les comercialitzadores o la ciutadania mobilitzada a través d'un missatge clar i compartit que generi més confiança envers els projectes.

6- Aconseguir que l'administració pública esdevingui un impulsor de l'activació i desenvolupament de les comunitats energètiques

En les intervencions es situa com a repte aconseguir que l'administració pública de tots els nivells es comprometi a oferir incentius i donar prioritat a les comunitats energètiques de base ciutadana, tal i com planteja la directiva europea. Aquest suport ha de ser global (en aspectes legals, de finançament, tècnic, formació i difusió) i transversal al llarg de tot el cicle de vida de les iniciatives.

7- Generar models de comunitats energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania

Un dels reptes plantejats en diverses administracions és que el model de participació de les comunitats energètiques s'adapti a les diverses possibilitats de la ciutadania. Cal oferir graus i formes de participació i vinculació amb les iniciatives que siguin inclusives per diversos perfils de persones al llarg del temps tenint en compte els diversos interessos, capacitats i coneixements. Alhora cal generar models adaptats a les possibilitats econòmiques i disponibilitats horàries de cadascú que no suposin una càrrega de dedicació tan gran. Per exemple, formes en què no s'assumeixi la càrrega de treball que implica la participació de forma voluntària. En aquest sentit, cal tenir en compte l'alta complexitat de la gestió col·lectiva en un context individualista i el fet que entre la població general no hi sol haver el costum de treballar amb models de governança compartida i de gestió cooperativa.

8- Definir els rols i interrelació de l'ecosistema d'impuls i desenvolupament de les comunitats energètiques

Es comparteix el repte de definir més clarament el rol que poden tenir els diversos agents implicats en la posada en marxa i el desenvolupament de les comunitats energètiques. En aquesta línia, cal establir aspectes com quins agents promouen les iniciatives, quins les difonen i recomanen davant la ciutadania o quins lideren el seu desplegament de forma més operativa. S'ha de valorar generar marcs de col·laboració público-privada amb un equilibri entre els diversos actors i pensar en com estructurar-los a nivell territorial. En aquest marc s'han d'incloure diversos agents com les Oficines de Transició Energètica, els Ateneus Cooperatius, l'administració pública, les comercialitzades o la ciutadania mobilitzada, entre d'altres.

9- Professionalitzar la posada en marxa i la gestió de les comunitats energètiques

Un dels reptes plantejats és aconseguir que la gestió de les comunitats energètiques sigui sostenible i superi el model actual de comunitats energètiques basat en persones molt motivades, amb recursos econòmics i amb temps disponible. Per això, es planteja la necessitat de professionalitzar la gestió de les

iniciatives mitjançant persones capacitades. Aquest canvi ha de permetre fer grans inversions que permetin augmentar el seu impacte social.

10- Promoure un canvi d'escala del model de comunitats energètiques i fer-lo arribar a la ciutadania

Un dels reptes comentats és que les comunitats energètiques tinguin una dimensió major i puguin oferir solucions en diversos aspectes associats al mercat elèctric. Desenvolupant el concepte de comunitat ciutadana d'energia cal anar més enllà únicament de l'autoconsum compartit i desplegar línies d'acció, per exemple, en l'àmbit de la distribució, l'emmagatzematge, l'eficiència energètica o la mobilitat elèctrica.

11- Arribar a les persones potencialment interessades en el canvi de model energètic

Es troba necessari aconseguir que les comunitats energètiques siguin conegudes i reconegudes entre les persones interessades en el canvi de model energètic i la població en general. Per connectar amb perfils més amplis de la població cal oferir un missatge més simple que posi un major èmfasi en els beneficis socials i col·lectius del model que no pas aspectes tècnics difícils de comprendre. També cal ampliar el concepte de comunitat energètica per fer-lo més atractiu i diferenciar-lo del que ofereixen les grans empreses comercialitzadores.

12- Manca de coneixement pràctic i metodològic per posar en marxa una comunitats energètiques

Hi ha la necessitat de generar recursos formatius i materials clars, didàctics i entenedors que detallin els passos a seguir per constituir comunitats energètiques. Aquest repte té la potencialitat de mobilitzar a més persones per sumar-se a les comunitats.

5.2. Accions

Un cop identificats, agrupats i prioritzats els reptes vinculats a l'àmbit, es fa un exercici d'identificació d'accions que donin resposta als reptes plantejats. A continuació es detallen les accions identificades per a les participants de la sessió:

- Impulsar una campanya televisiva institucional sobre comunitats energètiques
- Crear materials d'acompanyament sobre comunitats energètiques
- Analitzar la diversitat de casuístiques de les comunitats energètiques
- Introduir beneficis per les comunitats energètiques en la normativa corresponent
- Impulsar un marc polític i legal de confiança per comunitats energètiques a nivell municipal

- Crear un marc territorial de coordinació entre comunitats energètiques i els projectes d'acció comunitària inclusiva
- Analitzar el procés de creació i gestió de comunitats energètiques per identificar fases externalitzables

Les propostes d'accions, han estat més o menys desenvolupades col·lectivament per tal de concretar una descripció, els actors que han de participar, l'abast i els elements claus a tenir en compte.

Acció 1: Impulsar una campanya televisiva institucional sobre comunitats energètiques	
Descripció	Difondre anuncis institucionals en format televisiu per explicar al públic general què és una comunitat energètica, els seus beneficis socials i cridar a l'acció ciutadana per sumar-s'hi
Reptes vinculats	Reptes 3, 5 i 10
Actors que intervenen	Exemples de comunitats energètiques en marxa
Abast territorial	Tot el país
Elements clau	Difusió massiva a través de grans mitjans de comunicació amb un missatge senzill i entenedor sobre què són les comunitats energètiques i com participar-hi de forma pràctica. Per exemple, es podria promoure la mobilització de persones interessades cap a les Oficines Comarcals de Transició Energètica.

Acció 2: Crear materials d'acompanyament sobre comunitats energètiques	
Descripció	Elaborar guies i materials d'acompanyament en la posada en marxa i desenvolupament de les comunitats energètiques. Centrades en diferents casuístiques específiques segons les realitats territorials o sectorials existents.
Reptes vinculats	Reptes 1, 2, 7 i 12
Actors que intervenen	Personal tècnic i cooperatives o associacions existents
Abast territorial	Tot el país
Elements clau	Que siguin específiques i adaptades a diferents realitats, sectors, etc

Acció 3: Analitzar la diversitat de casuístiques de les comunitats energètiques	
Descripció	Per crear models que s'adaptin a la diversitat sectorial i territorial, el primer que cal fer és conèixer les casuístiques dels diferents sectors, territoris i situacions personals. Per això, es proposa fer un estudi de com el model s'hauria d'adaptar als diversos casos a nivell sectorial i territorial
Reptes vinculats	Reptes 1 i 2

Actors que intervenen	Administració pública, experts/es, empreses consultores, CEL actives, serveis socials
Abast territorial	Tota Catalunya amb un criteri de representativitat territorial
Elements clau	Definir un marc de recerca amb dimensions, indicadors i àmbits, entre d'altres.

Acció 4: Introduir beneficis per les comunitats energètiques en la normativa corresponent	
Descripció	Promoure normatives que assegurin avantatges i simplificacions administratives en diversos aspectes: subvencions econòmiques, coeficients dinàmics, distàncies més grans de projectes d'autoconsum compartit, que les comunitats energètiques puguin fer compensació a partir de 5 kW, cessió de recursos per part de l'administració pública...
Reptes vinculats	Reptes 3, 4, 6, 10 i 11
Actors que intervenen	Diferents administracions públiques
Abast territorial	Tot el país
Elements clau	Interacció amb les normatives sectorials

Acció 5: Impulsar un marc polític i legal de confiança per comunitats energètiques a nivell municipal	
Descripció	Clarificar el marc legal per reforçar la confiança en les comunitats energètiques així com implicar més a l'administració per dotar d'una certa seguretat i confiança davant la ciutadania.
Reptes vinculats	Reptes 3 i 5
Actors que intervenen	Govern, ajuntaments, agents de l'economia social i solidària, tècniques de comunitats energètiques i ICAEN
Abast territorial	Tot el país
Elements clau	La voluntat política a nivell municipal dels ajuntaments és fonamental per crear i mantenir les comunitats energètiques

Acció 6: Crear un marc territorial de coordinació entre comunitats energètiques i els projectes d'acció comunitària inclusiva	
Descripció	Creació d'un espai i un marc de coordinació entre els agents especialitzats en la transició energètica i els agents especialitzats en desenvolupament dels PLACI a nivell territorial..
Reptes vinculats	Repte 2.
Actors que intervenen	OCTE, Consells Comarcals, PLACI, DGACC, ICAEN,...

Abast territorial	Tot el país
Elements clau	Estudiar les coincidències entres les polítiques locals de transició energètica local i les polítiques territorials d'acció comunitària per generar un nou marc més òptim

Acció 7: Analitzar el procés de creació i gestió de comunitats energètiques per identificar fases externalitzables	
Descripció	Analitzar quines fases del procés d'impuls i desenvolupament de les comunitats energètiques poden ser externalitzats i professionalitzats amb l'objectiu d'alleugerir la càrrega operativa de les persones membres de les comunitats energètiques
Reptes vinculats	Reptes 4 i 7
Actors que intervenen	Experts, comunitats energètiques locals en funcionament, consultors LEAN, consultors empresarials
Abast territorial	
Elements clau	Anàlisi de flux del procés, formes jurídiques i sostenibilitat autònoma. Valorar en quins processos el voluntariat aporta valor i en quins aspectes és òptima una gestió professionalitzada. Vinculat a la necessitat d'economies d'escala i formes jurídiques de segon nivell.

5.3. Reflexions i comentaris

Com a reflexió no vinculada específicament a l'àmbit de mobilització es comenta que les comunitats energètiques es poden concebre com un incentiu per al repoblament rural.

6. Propers passos

Després de la sessió, s'obre la possibilitat al conjunt de participants de seguir fent aportacions per contribuir a l'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. En aquest sentit, demanem l'aportació de matisos, esmenes i comentaris al present document de resultats de la sessió.

Per concloure el cicle de trobades virtuals participatives, es farà un webinar conjunt el divendres 2 de juny de 10h a 12.30h convidant a tots els participants de les sessions prèvies per compartir una primera proposta de pla d'acció.

Informe sobre la trobada final conjunta en el marc del procés d'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET

Aquest és un document editable de l'informe de resultats de la sessió conjunta on podeu proposar canvis en el redactat o fer noves aportacions a les accions descrites. Per poder fer una traçabilitat adequada dels canvis introduïts us demanem que utilitzeu l'eina del Google Docs específica per fer comentaris o suggeriments. La data límit per rebre comentaris és el dimarts 27 de juny.

A continuació es presenta l'informe de resultats del darrer webinar conjunt realitzat el dimarts 13 de juny del 2023 de forma telemàtica per elaborar el document del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques en el marc del projecte europeu RESPONDET.

Índex del document

1. Presentació
2. Metodologia
3. Assistència a la sessió
4. Estructura del pla
5. Esborrany Pla d'Acció amb aportacions
6. Properes passes

1. Presentació

Dins el Programa Europeu COSME, Catalunya és l'encarregada de liderar el Projecte RESPONDET (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition), que es centra en la transició verda i digital a través de l'Economia Social i dins l'àmbit regional i local.

Els socis de Catalunya són la Generalitat, que lidera el projecte com autoritat pública conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

En aquest Projecte RESPONDET participen com a socis altres regions de Bèlgica, Itàlia i Polònia.

L'objectiu del Projecte RESPONDET és donar suport a projectes que construeixin resiliència i augmentin la capacitat de les administracions públiques autonòmiques o locals, de les empreses de l'economia social i de la societat per superar dificultats i crisis. En concret, a Catalunya s'està treballant per elaborar un pla d'acció regional amb organitzacions d'economia social i agents dels àmbits identificats per impulsar les comunitats energètiques.

2. Metodologia

2.1. Metodologia del procés

El projecte es va iniciar amb missions en les diferents regions participants per tal de posar en comú reptes i bones pràctiques en diferents àmbits des de l'economia circular a les comunitats energètiques.

Amb el resultat d'aquestes missions i informació complementària, s'han elaborat diagnosis que identifiquen la situació actual de Catalunya en matèria de Comunitats Energètiques, específicament en el àmbits de la legislació, el finançament, la capacitació i la mobilització.

Aquestes diagnosis van ser el punt de partida de les sessions de treball realitzades amb agents rellevants en cadascun dels àmbits. L'objectiu de les sessions va ser identificar reptes i propostes per crear el pla d'acció resultant del projecte.

A partir del treball fet en quatre sessions temàtiques, s'ha elaborat un esborrany del Pla d'Acció amb els objectius estratègics i accions recollides. Aquest document és el que s'ha matisat i concretat en el webinar conjunt.

2.2. Metodologia de la sessió

La sessió de l'àmbit de legislació es va realitzar el dimarts 13 de juny de 10.00h a 12.30h. A continuació es presenten diversos aspectes metodològics de la sessió:

Objectius de la sessió:

- Compartir l'esborrany del Pla d'acció
- Matisar i esmenar els objectius estratègics de l'esborrany del Pla d'acció
- Contrastar i matisar les accions (context i elements clau) de l'esborrany del Pla d'acció

Agenda de la sessió:

- [10.00h-10.10h] Benvinguda i presentació de la dinàmica
- [10.10h-10.30h] Presentació de l'esborrany del Pla d'acció
- [10.30h-10.40h] Matisar i esmenar objectius estratègics (individual)
- [10.40h-12.20h] Concretar accions de cada àmbit (subgrups)
- [12.20h-12.30h] Tancament i propers passos

Dinàmiques de la sessió:

Dinàmica 1: Matisar i esmenar els objectius estratègics (individual) [10 minuts]

- Treball individual a través de l'eina col·laborativa Mural.co
- Aportar matisos i esmenes als objectius estratègics del Pla
  1) Aportacions sobre matisos o buits en relació als objectius (individualment)
  2) Contrast dels matisos (col·lectivament)

Dinàmica 2: Concretar accions de cada àmbit (subgrups) [100 minuts]

- Treball en subgrups a través de documents col·laboratius de Google Docs
- Aportar contrastos i matisos sobre cada acció del Pla (context i elements clau)
- Tractant cadascun dels cinc àmbits estratègics de forma rotativa
  1) Lectura i context de cada àmbit
  2) Aportacions sobre matisos del context i elements clau de cada acció (cada membre del subgrup)
  3) Contrast sobre els matisos i elements clau de cada acció (consens del subgrup)

3. Assistència a la sessió

- Clara Esmel - Advocada, Secció de Treball a Terres de l'Ebre
- Marta Visa - Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran
- Marc Roselló - Som Energia
- Jorge Andrey - Advocat, Som Energia
- Marta Tudel - ICAEN
- Lorena Torró - Directora de la Confederació de Cooperatives de Catalunya
- Àlex Lobaco - Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya
- Maria Mifsud - Coop Maresme
- Elena Bernet - Confederació de Cooperatives de Catalunya
- Ivan Hortigüela - Advocat especialista en Dret Ambiental, INSTA
- Daniel María - Fundació Seira
- Cristina Grau - Advocada, Col·legi de l'Advocacia de Barcelona
- Anna Lara - Ateneu Cooperatiu Vallès Occidental
- Iván García - EPI, Energia Per la Igualtat
- Núria Trepat - Institut Català de Finances
- Silvia Moncayo - Priori Advocats
- Pau Pañella - Agència Local de l'Energia d'Osona
- Blanca Pellicer - Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central

4. Estructura del Pla

Durant la sessió virtual s'ha presentat el document de partida amb l'estructura del Pla d'Acció Regional a Catalunya. El document s'ha estructurat en 5 grans àmbits d'actuació, 10 objectius estratègics i 31 accions. A continuació es presenten els grans àmbits i objectius estratègics del Pla:

Àmbit	Objectiu estratègic
Articulació i posicionament de l'ecosistema de les CE	1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de comunitats energètiques de l'economia social i solidària
	2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de comunitats energètiques
Legislació de les CE i el sector elèctric	3. Elaborar un marc normatiu favorable pel desenvolupament de les comunitats energètiques
	4. Adequar la regulació i infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics
Sostenibilitat i finances	5. Generar un model de negoci sostenible econòmicament i financerament de comunitats energètiques
	6. Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les comunitats energètiques
Capacitació i recerca	7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les comunitats energètiques
	8. Generar coneixement sobre els models de comunitats energètiques
Enfortiment i creixement del model	9. Enfortir i diversificar la base social de les comunitats energètiques generant models accessibles i inclusius
	10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors

Seguidament es detallen les accions corresponents a cada objectiu estratègic:

Objectiu estratègic	Accions
1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de comunitats energètiques de	1.1. Articulació d'un lobby des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu
	1.2. Elaboració d'un acord polític transversal per promoure el model de comunitats energètiques de l'economia social i

l'economia social i solidària	solidària
	1.3. Compromís de l'administració pública per esdevenir impulsora de l'activació i desenvolupament de les comunitats energètiques de l'economia social i solidària
2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de comunitats energètiques	2.1. Definició dels models de relació i comunicació entre els agents de l'ecosistema
	2.2. Foment d'espais d'interrelació entre comunitats energètiques
	2.3. Promoció de nous operadors de mercat dedicats a les comunitats energètiques
	2.4. Creació d'un directori oficial de comunitats energètiques a nivell català
3. Elaborar un marc normatiu favorable pel desenvolupament de les comunitats energètiques	3.1. Foment i facilitació de les formes cooperatives com a figures jurídiques pròpies de les comunitats energètiques
	3.2. Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i per superar les barreres pel desenvolupament de les comunitats energètiques
	3.3. Revisió dels marcs normatius vinculats per alinear les diferents regulacions
	3.4. Promoció d'una cultura normativa flexible i àgil que faciliti el desenvolupament de comunitats energètiques
	3.5. Promoció de les comunitats energètiques com una activitat d'interès general
4. Adequar la regulació i infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics	4.1. Inversió en millores a la xarxa de distribució elèctrica per implementar un model de generació d'energia descentralitzat
	4.2. Adequació de la regulació per optimitzar els projectes de les comunitats energètiques
5. Generar un model de negoci sostenible econòmicament i financerament de comunitats energètiques	5.1. Disseny de models de negoci sostenibles econòmicament i financerament
	5.2. Generació d'economies d'escala per reduir els costos de les estructures de les comunitats energètiques
6. Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les comunitats	6.1. Adequació de les subvencions existents a les necessitats de les comunitats energètiques
	6.2. Creació de noves subvencions adaptades a les necessitats de les comunitats energètiques

energètiques	6.3. Ajust de les eines de finançament privat a les necessitats de les comunitats energètiques
7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les comunitats energètiques	7.1. Creació d'opcions de formació per a persones participants en les comunitats energètiques sobre la posada en marxa, funcionament i la gestió de les comunitats energètiques
	7.2. Desenvolupament d'eines digitals per afavorir la professionalització de les comunitats energètiques
	7.3. Desenvolupament de metodologia pràctica per posar en marxa una comunitat energètica
	7.4. Desenvolupament d'opcions formatives per incrementar la disponibilitat de perfils dedicats al sector
8. Generar coneixement sobre els models de comunitats energètiques	8.1. Generació de coneixement a través de la intercooperació d'agents claus
	8.2. Generació de coneixement de referència per afavorir la rèplica de model de les comunitats energètiques.
9. Enfortir i diversificar la base social de les comunitats energètiques generant models accessibles i inclusius	9.1. Sensibilització sobre el model de comunitats energètiques de l'economia social per generar confiança i adhesió
	9.2. Augment del sentiment de pertinença a les comunitats energètiques
	9.3. Creació de models de comunitats energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania
	9.4. Generació de models de comunitats energètiques inclusius i accessibles
10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors	10.1. Desenvolupament de projectes transformadors basats la innovació oberta
	10.2. Definició de models de comunitats energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge

5. Esborrany Pla d'Acció amb aportacions

1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de comunitats energètiques de l'economia social i solidària

Malgrat l'auge de les comunitats energètiques, hi ha una infrarepresentació de l'economia social i solidària en espais de construcció de polítiques públiques que els hi donin suport. En aquest context, es considera necessari articular espais d'incidència aglutinadors de l'ecosistema, generar aliances i acords polítics transversals així com arribar a acords i convenis de col·laboració entre els actors públics i privats per donar suport al desenvolupament del model de comunitats energètiques de l'economia social i solidària.

1.1. Articulació de lobbys des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu

Context de l'acció

La incidència en els actors amb capacitat de decisió sobre polítiques públiques és clau per poder desenvolupar un marc normatiu i eines de suport necessàries pel desenvolupament de comunitats energètiques. Tenint en compte els espais legislatius on es prenen aquestes decisions són múltiples, es creu necessari configurar grups de pressió a nivell català, espanyol i europeu.

Elements clau

La posada en marxa d'aquests espais requereix:

- Definir la seva composició
- Definir el model de relació entre agents
- Definir les prioritats estratègiques d'incidència
- Establir un pla d'incidència amb els actors polítics
- Comunicar els resultats de la incidència

A nivell català:

- S'identifiquen els següents espais i actors a implicar: Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (Coopsconsum), Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC), Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) Confederació de Cooperatives de Catalunya, Xarxa d'Economia Social (XES), Xarxa per la sobirania energètica (XSE)
- Es suggereix articular a través de l'Associació de Municipis per l'Energia Pública (AMEP). Tot i que no tenen les comunitats energètiques com a línia de treball, podria ser un nou espai des d'on sumar.
- Aconseguir incloure l'economia social i solidària com a agent socioeconòmic en els espais de decisió de diàleg social. Desenvolupar-ho a través d'una interpretació àmplia i no restrictiva de Decret Llei 9/2020, de 24 de març, pel qual es regula la participació institucional, el diàleg social permanent i la concertació

social de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives a Catalunya així com la Llei 12/2015, del 9 de juliol, de cooperatives.
- Entre les accions a prioritzar s'identifica pressionar per exprimir el marc competencial de l'energia per així afavorir aquestes iniciatives amb avantatges reals acotant-ho a entitats promotores (Ex: Facilitar projectes d'autoconsum, sempre que siguin promoguts per entitats de l'economia social i solidària), com es va fer a Navarra i Aragó.

A nivell espanyol:
- En funció de la voluntat de diàleg del nou govern espanyol, continuar dialogant i pressionant per tal que s'aprovi la proposta de Real Decret que ja ha superat el tràmit d'audiència pública o, alternativament, plantejar-se una via més confrontacional interposant una demanda així com fer accions de protesta ciutadanes com es va fer a Suïssa o Dinamarca.

A nivell europeu:
- Sumar i reforçar els grups de pressió existents. A la Unió Europea, amb REScoop.eu és l'organització de referència.

1.2. Elaboració d'un acord polític transversal a nivell català per promoure el model de comunitats energètiques de l'economia social i solidària

Context de l'acció

Situar les comunitats energètiques com una eina de referència per aconseguir una transició energètica justa i democràtica requereix aglutinar suports públics del màxim d'agents socials, polítics i econòmics del país. En aquest sentit, es pretén elaborar un gran acord polític per visibilitzar i promoure el model de les comunitats energètiques.

Elements clau
- El contingut de l'acord ha d'interpel·lar a una gran diversitat de perfils i públics posant en valor els beneficis compartits del model de comunitats energètiques de l'economia social i solidària.
- Unificar el missatge de què es vol impulsar.
- Definir el que considerem Comunitat Energètica per diferenciar-ho d'altres accions de transició energètica com l'autoconsum compartit.
- Integrar la dimensió de la pobresa energètica.
- Incidir en els diversos departaments estratègics de la Generalitat (Presidència, Acció Climàtica, Economia i Empresa) per facilitar un l'acord transversal.

1.3. Compromís de l'administració pública catalana per esdevenir impulsora de l'activació i desenvolupament de les comunitats energètiques de l'economia social i solidària

Context de l'acció

Tal i com plantegen les directives europees sobre comunitats energètiques, és fonamental que les diverses administracions públiques d'àmbit local, autonòmic i estatal es comprometin a oferir incentius i facilitar el desenvolupament de les comunitats energètiques.

Elements clau

Aquest suport fonamentat en l'interès general ha de ser:

- Global (en aspectes legals, de finançament, tècnic, formació i difusió) i transversal al llarg de tot el cicle de vida de les iniciatives.
- El suport es pot plasmar a través de: compromisos públics, espais de treball compartit, acords per desenvolupar projectes o facilitació de tràmits burocràtics.
- Integrar la dimensió de la pobresa energètica.
- Incidir en el cos de funcionariat i alts càrrecs per sensibilitzar i donar a conèixer el model de Comunitats Energètiques en cooperatives ja que aquests càrrecs tenen capacitat d'incidència per definir la política pública.

2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de comunitats energètiques

En l'actual fase embrionaria de desenvolupament de les comunitats energètiques, s'estan generant múltiples iniciatives de forma dispersa i desigual territorialment que han d'afrontar problemàtiques similars i compartides. La coordinació i estructuració de l'ecosistema de les comunitats energètiques té un gran potencial per generar sinergies i resoldre conjuntament aquestes problemàtiques. L'articulació de les diverses organitzacions requereix comptar amb tots els actors de l'ecosistema, generar espais de coneixement i treball compartit així com organitzar canals de relació i comunicació formals.

2.1. Definició dels models de relació i comunicació entre els agents de l'ecosistema

Context de l'acció

Per crear i desenvolupar de forma efectiva les comunitats energètiques es considera necessari definir clarament el rol dels diversos agents implicats i, especialment, la relació amb l'administració pública.

Elements clau

En aquesta línia, cal:

- Definir els rols de cada actor procurant mantenir un equilibri entre poders públics, agents privats, responsables tècnics i ciutadania mobilitzada en els espais de promoció, difusió i desplegament existents.
- També cal treballar per establir una bona relació amb els responsables polítics així com disposar de canals d'interlocució directes i fluids amb l'administració pública.

2.2. Foment d'espais d'interrelació entre comunitats energètiques

Context de l'acció

Malgrat el nombre creixent d'agents vinculats a les comunitats energètiques, encara hi ha un cert desconeixement entre els diversos actors implicats degut a la manca d'espais de trobada. Per afrontar aquestes mancances, s'han generat alguns espais d'intercanvi informals com el Cafè Cooperatiu o les trobades de treball de les la Xarxa de Comunitats Energètiques. La generació d'espais de trobada presencials entre comunitats permet generar vincles i compartir coneixements.

Elements clau

Per reforçar aquestes qüestions, es proposa:

- Fomentar espais de trobada entre comunitats en diversos estats de desenvolupament.
- Impulsar fòrums territorials temàtics periòdics amb la presència d'especialistes.

2.3. Promoció de nous operadors de mercat dedicats a les comunitats energètiques

Context de l'acció

La falta d'empreses que intervenen al llarg de la cadena de valor de les CE i que treballin per impulsar i enfortir el model de CE sota l'ESS és un impediment per aconseguir el salt d'escala del model de comunitats i caminar cap a la transició energètica.

Elements clau

Per fer front a aquesta situació, cal promoure:

- La creació, creixement i consolidació d'empreses en el sector de la instal·lació de plaques fotovoltaiques que ofereixin serveis a les comunitats.

2.4. Creació d'un directori oficial de comunitats energètiques a nivell català

Context de l'acció

Degut al gran nombre d'iniciatives amb característiques diferents que s'emmarquen sota el paraigües de comunitats energètiques, existeix una complexitat quan s'han de fer tràmits públics garantistes on s'interpel·la a aquests agents per tal de discernir uns paràmetres clars i únics per identificar-les.

Elements clau

Per resoldre aquesta situació, es proposa:

- Crear un registre únic de comunitats energètiques impulsat per la Generalitat de Catalunya com autoritat pública de referència que permeti certificar i sistematitzar les comunitats energètiques sota uns requisits entenedors i transparents.

3. Elaborar un marc normatiu favorable pel desenvolupament de les comunitats energètiques

En els darrers anys s'ha generat un marc normatiu favorable i flexible a nivell europeu per incentivar la transició energètica i la creació de comunitats energètiques de base ciutadana. Tanmateix, en el procés de transposició d'aquest marc a nivell estatal hi ha hagut una dispersió normativa, dificultats per aclarir qüestions jurídiques rellevants i manca d'incentius envers les formes cooperatives. En aquest context, és necessari adequar el marc legal català existent tenint en compte la singularitat del model de comunitats energètiques cooperatiu a través de canvis concrets que permetin superar les barreres actuals, com ja s'està fent a altres comunitats autònomes.

3.1. Foment i facilitació de les formes cooperatives i associacions com a figures jurídiques pròpies de les comunitats energètiques

Context de l'acció

En el marc legislatiu estatal actual fruit de la transposició de la normativa europea no hi ha un reconeixement específic de les comunitats energètiques de forma cooperativa. Tanmateix, sí que hi ha exemples com el model legislatiu grec que contempla aquesta possibilitat.

Elements clau

Per facilitar l'impuls del model es proposa:

- Un canvi normatiu per fomentar la reserva de les formes jurídiques cooperatives per a desenvolupar comunitats energètiques
- Aquest marc normatiu ha de contemplar diversos tipus de cooperatives: consum, serveis, agràries...
- Per projectes únicament dedicats a l'autoconsum col·lectiu, promoure l'associació com a forma complementària o en una fase latent d'una futura cooperativa. És una forma societària més senzilla a nivell administratiu i comunitari que la cooperativa.
- Exprimir el marc competencial per així afavorir aquestes iniciatives amb avantatges reals com s'ha fet a Navarra i a l'Aragó.

3.2. Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i per superar les barreres pel desenvolupament de les comunitats energètiques

Context de l'acció

L'existència de diversos textos jurídics que regulen les comunitats energètiques així com les barreres tècniques que contemplen suposen un greuge, una gran complexitat i una llarga tramitació per desenvolupar el model i fer les instal·lacions fotovoltaiques que requereix. Clarificar el marc legal per part de les diverses administracions implicades servirà per dotar de seguretat i confiança al model davant la ciutadania.

Elements clau

S'identifiquen diversos aspectes en què cal incidir per assegurar avantatges i simplificacions administratives:

- Subvencions econòmiques, coeficients dinàmics, distàncies més grans de projectes d'autoconsum compartit, cessió de recursos per part de l'administració pública, tramitar un parc fotovoltaic petit...
- En el cas de la cessió de teulades per part d'ens local, més enllà de l'opció d'aplicar la Llei de Bases de Règim Local que depèn de la interpretació del secretari municipal, afegir un precepte legal que clarifiqui la viabilitat de cessió de taulades de forma directa (com s'ha fet a Aragó i Navarra).
- Valorar establir un principi de tramitació preferent per a projectes de comunitats energètiques on l'òrgan substantiu sigui la Generalitat o un ens local. Similar al que aplica actualment l'ICAEN segons el tipus d'instal·lació on es valora l'impacte d'aquestes en l'entorn mediambiental.
- Bona pràctica per estendre al conjunt de subvencions: establir com a criteri interpretatiu que les entitats sense ànim de lucre puguin demanar una bestreta sense haver de constituir la garantia prèviament durant el tràmit.

3.3. Revisió dels marcs normatius vinculats per alinear les diferents regulacions

Context de l'acció

La falta d'una regulació adequada provoca que no s'apliquin criteris coherents de l'administració competent quan es valoren projectes d'una comunitat energèitca de base cooperativa..

Elements clau

Davant d'aquesta situació, cal fer:

- Canvis concrets per evitar la proliferació de fórmules legals defectuoses.
- Alinear les diverses regulacions tenint en compte les especificitats del model cooperatiu davant les societats mercantils.

3.4. Promoció d'una cultura normativa flexible i àgil que faciliti el desenvolupament de comunitats energètiques

Context de l'acció

En el procés de tramitació a nivell local de projectes d'autoconsum compartits promoguts per comunitats energètiques s'estan donant casos de paràlisi en el moment de firmar informes favorables al·legant la manca de consolidació i desenvolupament de la normativa.

Elements clau

Per fer front a aquesta problemàtica, cal incentivar:

- Una cultura normativa entre responsables jurídics de l'administració pública, càrrecs tècnics i polítics per autoritzar i agilitzar aquests processos.
- Per argumentar-ho cal posar al centre l'interès general en un context d'emergència climàtica i la jurisprudència existent que implica l'aplicació directa de les directives quan no s'han transposat en un determinat termini.

3.5. Reconeixement normatiu de les comunitats energètiques com una activitat d'interès general

Context de l'acció

Com que els tractats constitutius de la Unió Europea es basen en la defensa de l'economia de mercat i el principi de la competència, hi ha dificultats per donar suport públic a les comunitats energètiques sota formes jurídiques cooperatives. Una de les principals vies legals que estableix la normativa per facilitar el suport dels poders públics és la declaració com activitat d'interès econòmic general.

Elements clau

Per aplicar aquest reconeixement en les diverses normatives existents a nivell autonòmic i estatal cal:

- Aprovar una disposició addicional que modifiqui la Llei de Bases de Règim Local per incloure-les entre les activitats municipals d'especial utilitat pública.

4. Adequar la regulació i infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics

En els darrers anys la Unió Europea ha fet una aposta estratègica per la transició energètica a través de comunitats energètiques obrint i flexibilitzant certs aspectes de la regulació del sector elèctric com l'autoconsum compartit. Tanmateix encara hi ha mancances en el marc normatiu del sector elèctric per facilitar la transició energètica de base ciutadana. Per donar-hi resposta cal superar limitacions i barreres concretes en diversos aspectes del cicle de generació, distribució i consum d'energia elèctrica.

4.1. Inversió en millores a la xarxa de distribució elèctrica per implementar un model de generació d'energia descentralitzat

Context de l'acció

Més enllà de la constitució i finançament de les comunitats energètiques, la millora de la capacitat de la xarxa elèctrica és un problema molt significatiu en la fase d'execució dels projectes. Una part important d'aquestes instal·lacions de transport d'energia són antigues i necessiten grans inversions per ampliar la capacitat que requereixen els nous punts de generació necessaris per fer la transició energètica. A Catalunya i l'Estat

Espanyol la propietat de la xarxa de distribució de l'energia està monopolitzada per grans empreses distribuïdores de l'àmbit privat. Per tant, és necessari incidir en el control de la qualitat del servei i actualitzar la xarxa de distribució elèctrica per part d'aquestes empreses.

Elements clau

Tot i que la propietat de la xarxa està en mans privades, s'identifica la necessitat de:

- Promoure la recuperació i millora de les xarxes de distribució locals que connectin generació i consum.
- Aplicar des de la Direcció General d'Energia del Govern de la Generalitat les competències contemplades en la llei per controlar i sancionar a les distribuïdores elèctriques per poder avançar amb força en els objectius de la Llei Catalana de Canvi Climàtic. Amb aquesta mesura es voldria aconseguir que les empreses distribuïdores facin les inversions a la xarxa necessàries.

4.2. Adequació de la regulació per optimitzar els projectes de comunitats energètiques

Context de l'acció

Malgrat els avenços en la instal·lació de projectes de generació d'energia amb el propòsit de realitzar autoconsum compartit, existeixen barreres legals i límits administratius que dificulten la distribució i consum d'energia per part dels usuaris dels projectes. Aquestes limitacions i incerteses en les instal·lacions compartides poden limitar la pràctica la transició energètica.

Elements clau

Per canviar aquesta situació, s'identifiquen diversos aspectes a solucionar:

- Implementació de coeficients de repartiment dinàmics en autoconsum col·lectiu
- Establiment de distàncies més grans (fins a 5 km) per realitzar autoconsum compartit
- Autorització a les comunitats energètiques per fer compensació d'excedents sense donar-se d'alta com a productor a partir de 100 kW
- Facilitar la injecció de l'energia produïda per les comunitats energètiques a la xarxa de baixa tensió quan les instal·lacions superin els 100 kW
- Establir un criteri de proximitat diferenciat en el cas de comunitats energètiques rurals que volen fer autoconsum compartit per evitar projectes antieconòmics
- Adequar la regulació del mercat elèctric per acollir la dimensió "menor" que tenen els projectes col·lectius (subhastes, agregació, flexibilitat,...)

5. Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de comunitats energètiques

La sostenibilitat econòmica i financera de les comunitats energètiques a mig i llarg termini està molt condicionada pels alts costos d'arrencada i funcionament de les comunitats i els projectes energètics. Aquests condicionants juntament amb la poca solidesa de la base social generen incerteses respecte la consolidació d'aquestes iniciatives que dificulten l'accés al finançament i la confiança envers les persones sòcies i inversores. Per afrontar-ho, cal promoure models de negoci integrals viables basats en el creixement sostenible, la diversificació de les fonts de finançament, l'optimització de costos, la professionalització de la gestió, l'obertura de diversos serveis i projectes energètics així com les aliances i les economies d'escala.

5.1. Disseny de models de negoci sostenibles econòmicament i financerament

Context de l'acció

La definició de models de negoci viables, sostenibles i de referència que es puguin replicar entre les diverses comunitats energètiques del territori ha de servir per solidificar aquests projectes..

Elements clau

Cal analitzar la potencialitat de diversos elements com:

- Establir quotes d'alta com a sòcies a un preu baix per facilitar l'accés i incrementar el nombre de persones sòcies
- Incrementar els serveis energètics que s'ofereixen per generar un major impacte ambiental.
- Obrir el ventall de serveis i projectes energètics ofertes. D'una banda, impulsar nous instruments de generació d'energia més enllà de les fotovoltaiques: centrals minihidràuliques i les xarxes de calor i fred. També es podrien oferir serveis de mobilitat elèctrica i d'eficiència energètica.
- Disposar de models de negoci adequats per cada línia de serveis

5.2. Generació d'economies d'escala per reduir els costos de les estructures de les comunitats energètiques

Context de l'acció

L'optimització de costos en base a generar economies d'escala és una via fonamental per aconseguir la sostenibilitat econòmica i maximitzar l'impacte. Algunes de les iniciatives que estan treballant en aquesta línia és el projecte Nova Energia Osona (estructura de suport entre comunitats a nivell territorial) o el projecte Som Comunitats (estructura de suport d'àmbit català amb una important base operativa a nivell digital).

Elements clau

Algunes qüestions que cal abordar en aquesta línia són:

- La identificació de fases i processos dels projectes externalitzables
- La generació d'estructures de suport de segon nivell que donin suport a l'activació i posada en marxa de les comunitats o l'agrupació i mancomunació de serveis energètics.

6. Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les comunitats energètiques

Les comunitats energètiques requereixen grans inversions sobretot en les fases inicials. Alhora són projectes alternatius dins el mercat energètic que es troben encara en desenvolupament en un context d'incertesa legislativa. Aquests factors fan imprescindible la creació d'eines de finançament ajustades a la realitat d'aquests projectes amb l'objectiu de generar confiança i seguretat tant en la part finançadora com la part finançada.

6.1. Adequació de les subvencions existents a les necessitats de les comunitats energètiques

Context de l'acció

Les subvencions són la principal font de finançament de les CE actualment. Aquesta línia de suport per part d'organismes públics però, pot acabar perjudicant els projectes quan les seves característiques i requisits no s'adequen a la realitat de les CE.

Elements clau

- Identificar les subvencions actuals i les seves característiques.
- S'identifiquen alguns dels aspectes a modificar:
    - Simplificar els tràmits
    - Flexibilitzar els temps d'execució
    - Facilitar bestretes
    - Corregir la incertesa en els terminis de pagament.
- Entitats que puguin recolzar (avalis, ICF)
- Preveure o tenir en compte la diversitat del cooperativisme en les línies d'ajuda (consum, treball, agràries, integrals, segon grau...)

6.2. Creació de noves subvencions adaptades a les necessitats de les comunitats energètiques

Context de l'acció

El sector de les CE detecta mancances en les opcions d'ajuts públics existents que requereixen la creació de noves subvencions específicament dissenyades per a la realitat de les CE.

Elements clau

- Cal identificar les especificitats que han de tenir aquestes noves subvencions. Algunes de les característiques detectades per són:
    - Finançar el funcionament estructural de les CE.
    - Finançar tot tipus de projectes de les comunitats, no només autoconsum compartit.
    - Facilitar la capitalització dels projectes per potenciar noves fórmules que facilitin l'accés. **La línia de subvencions que es van realitzar per a l'impuls de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús (HabitatCoop) és un exemple a replicar.*

        - Crear línies de finançament amb ajut públic per part de bonificació de tipus interès o garantia.
- Per a poder donar-hi resposta cal traslladar aquestes necessitats als organismes amb capacitat per generar línies d'ajut públic.
- Acord de compra d'energia (PPA) amb un preu mínim garantit de venda. Per fer front a la incertesa del preu de venda d'energia que té incidència en la sostenibilitat del model.
- Subvencions per la innovació social i energètica de les CCEE.
-

6.3. Ajust de les eines de finançament privat a les necessitats de les comunitats energètiques

Context de l'acció
Més enllà de les ajudes públiques en format de subvenció, existeixen altres vies de finançament de les quals les CE se'n poden beneficiar, però és necessari que aquestes també es puguin adaptar a la realitat de les CE.

Elements clau

- El primer pas és generar un grup de treball entre les entitats financeres públiques i privades i diferents agents de l'ecosistema de les CE per donar a conèixer el model de CE i el seu context. Actualment existeix un grup a la Federació de Cooperatives de Catalunya amb l'objectiu de valorar l'adequació d'eines de finançament.
- A partir d'aquí identificar aspectes a adequar en les eines de finançament. Entre les característiques identificades hi ha:
    - No necessitat d'avals
    - Interès baix
    - Flexibilitat en l'ampliació dels terminis de préstec

- I per últim definir productes financers concrets.
    - Una de les vies identificades podria ser promocionar mecanismes de garantia com els sistemes de garantia recíproca (SGR- Avalis o Elkargi) per tal de facilitar la inversió per àmbits que s'estan iniciant com les CE durant un període transitori fins que es consolidin els models de negoci de les CE.
- Difusió dels mecanismes de finançament treballats en el grup de treball de la Federació de Cooperatives de Catalunya.
- Inspirar-se en Watteco: micromecenatge amb impacte econòmic i social en el territori.
- Donar seguretat jurídica a les entitats financeres per poder anticipar les subvencions (penyora o endós, resolució prèvia...)

7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les comunitats energètiques

Les CE estan formades principalment per ciutadania organitzada que poden o no tenir els coneixements necessaris per al desenvolupament dels projectes. Tant en la posada

en marxa com en la gestió posterior, la professionalització de les CE és un element clau per a la seva consolidació. Una CE requereix coneixements des dels aspectes legals, energètics i fins l'àmbit de la participació i mobilització. Actualment la capacitació en les diferents àrees es fa de manera desvinculada i no existeix un itinerari o organisme referent. Els Ateneus Cooperatius, col·legis professionals industrials i les pròpies organitzacions del sector estan duent a terme actualment la capacitació de les CE. Per això, es considera necessari desenvolupar una estratègia capacitadora entre diversos agents.

7.1. Creació d'opcions de formació per a persones participants en les comunitats energètiques sobre la posada en marxa, funcionament i la gestió de les comunitats energètiques

Context de l'acció
Actualment no hi ha una oferta formativa reglada, unificada ni consolidada entorn a les necessitats de capacitació que poden tenir les persones membres d'una CE. S'identifiquen necessitats de formació en aspectes jurídico-legals, el sector elèctric i serveis energètics, el finançament i model de negoci i la governança i models de participació.

Elements clau
- Cal identificar les necessitats concretes dins de cadascun dels àmbits.
- Cal identificar la millor fórmula d'oferir aquesta formació.
- Cal identificar els agents capacitats per oferir aquesta formació.
- Formar més que informar
- Combinar opcions de formació reglada i no regalada.
- Generar formacions no reglades per la seva flexibilitat.
- Explorar maneres d'incorporar-la com a formació reglada, prioritàriament, en graus de formació professional i, també, en graus universitaris per aconseguir un reconeixement públic.

7.2. Desenvolupament d'eines digitals per afavorir la professionalització de les comunitats energètiques

Context de l'acció
La professionalització es genera a través de la formació però també a través d'eines de gestió que facilitin els diferents processos dins la organització. El desenvolupament d'un sistema integral de gestió de les comunitats energètiques per facilitar la gestió administrativa, econòmica, energètica i de governança, es detecta com una passa essencial per a la consolidació del model.
Elements clau
- Identificar quines eines ja existeixen i analitzar quines necessitats/gestiona cobreixen.
    - Ex. Som Comunitats
- identificar quins aspectes no estan coberts per tal de millorar les eines existents o crear-ne de noves.

7.3. Desenvolupament de metodologia pràctica per posar en marxa una comunitat

energètica

Context de l'acció
En el procés de capacitació per a desenvolupar un projecte de CE, és essencial disposar de metodología pràctica que pugui establir les bases i guiar els projectes.

Elements clau
- Cal analitzar quines guies ja existeixen i si donen cobertura a tots els dubtes que es generen en la posada en marxa i desenvolupament de CE.

7.4. Desenvolupament d'opcions formatives per incrementar la disponibilitat de perfils dedicats al sector

Context de l'acció
Més enllà de la participació ciutadana d'una comunitat energètica, la professionalització del model requerirà perfils professionals dedicats íntegrament al sector. Tant pel què fa a la part comunitària (dinamitzadors/es) com pel què fa a la part energètica (instal·ladors, enginyers...).
És necessari desenvolupar una proposta formativa que habiliti perfils amb el coneixement integral per gestionar una comunitat energètica.

Elements clau
- Valorar la possibilitat de crear un grau formatiu específic sobre comunitats energètiques

8. Generar coneixement sobre els models de comunitats energètiques

Com a model innovador i en fase de construcció, conèixer els encerts i els errors dels projectes que s'estan posant en marxa és una font d'informació de gran utilitat per a l'enfortiment i creixement del model de comunitats energètiques.

La base del desenvolupament del model de les comunitats energètiques ha de ser el coneixement acumulat. Aquest permet crear projectes més sòlids i alhora marcar les passes de futur. Actualment però, encara hi ha una manca de coneixement per definir el punt de partida dels nous projectes que es van generant.

8.1. Generació de coneixement a través de la intercooperació d'agents claus

Context de l'acció
Els projectes de comunitats energètiques en marxa i tots els agents que configuren l'ecosistema de les CE són vectors de coneixement i expertesa en molts casos inconnexos. Cal impulsar la trobada d'aquests agents amb l'objectiu de resoldre els reptes de la CE a través de la recerca. La innovació requereix la recerca.

Elements clau
Per avançar en aquest sentit és necessari:
- Identificar les àrees sobre les quals es vol generar coneixement.
- Identificar els agents clau.
- El coneixement generat ha de ser tant de comunitats energètiques en fases inicial

com en fases més madures.

8.2. Generació de coneixement de referència per afavorir la rèplica de model de les comunitats energètiques.

Context de l'acció
És necessari sistematitzar les experiències d'èxit dels projectes que estan en marxa i el seu coneixement clau. El coneixement que es va adquirint a mida que es van posant en marxa projectes i es va desenvolupant el model de CE ha de quedar recollit

Elements clau
- Cal identificar els projectes en actiu.
- Com s'extreu el coneixement clau?
- Agrupar i divulgar el coneixement en un format de fàcil accés
- Revisar i actualitzar de manera recurrent aquest coneixement.

9. Enfortir i diversificar la base social de les comunitats energètiques generant models accessibles i inclusius

Les comunitats energètiques es configuren a partir de la mobilització ciutadana. És la organització social qui dona la força a aquests projectes per a impulsar-se i consolidar-se. Tot i que cada vegada hi ha més projectes de CE, aquests encara representen un percentatge molt petit del total del consum d'energia. És necessari fer que aquest model sigui atractiu, accessible i inclusiu per tal de poder avançar cap a una transició energètica real i donar resposta a la realitat de la pobresa energètica que afecta a prop d'un milió i mig de catalans (Idescat, 2022).

9.1. Sensibilització sobre el model de comunitats energètiques de l'economia social per generar confiança i adhesió

Context de l'acció
La desconfiança es converteix en una barrera per l'adhesió a una CE en ser una proposta alternativa davant d'un gran oligopoli de llarga trajectòria. A més, la difusió del model de comunitats energètiques sovint es fa en base als aspectes més tècnics d'aquest, éssent un àmbit complex per a la comprensió de la majoria de població i poc atractiu de partida.

Elements clau
- L'estratègia de sensibilització passa per treballar en el discurs/missatge i el format que se li dona.
- Discurs amb major èmfasi en els beneficis socials i col·lectius del model.
- Discurs i accions amb l'objectiu de generar confiança front les grans empreses comercialitzadores.
- El suport institucional.
- Difusió d'ampli abast.
- Utilitzar exemples reals d'èxit en fer la difusió
- Valorar incloure accions de "name and shame" respecte les iniciatives que no provinguin de l'economia social i solidària

9.2. Augment del sentiment de pertinença a les comunitats energètiques

Context de l'acció
L'atractiu i la confiança del model de CE s'ha de mantenir al llarg de tot el seu cicle doncs la seva consolidació dependrà entre d'altres factors, de la mida i implicació de la seva base social.

Elements clau
- Analitzar quins factors influeixen positivament i negativament en aquest sentiment.
- Generar un discurs que englobi més aspectes que el benefici econòmic.
- Discurs positiu de les administracions públiques pot facilitar l'augment de confiança

9.3. Creació de models de comunitats energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania

Context de l'acció

Una altra de les barreres d'adhesió a les CE és el nivell de participació i implicació que requereixen. Hi ha persones que no disposen del temps necessari que cal dedicar a la gestió cooperativa d'una CE.

Elements clau
- Explorar fórmules de participació a diferents nivells, a través de l'externalització de part de la gestió és una de les opcions identificades.
- Facilitar la gestió a partir de la digitalització.
- La estandardització dels models participatius és molt complicada. No totes han de funcionar de la mateixa manera, la realitat és molt complexe i cal adaptar.

9.4. Generació de models de comunitats energètiques inclusius i accessibles

Context de l'acció
Hi ha altres factors personals (recursos econòmics, habilitats tecnològiques, etc) que impedeixen l'accés al model de comunitats energètiques, convertint-se en una proposta que limita la participació. Cal desenvolupar fórmules que permetin eliminar aquestes barreres.

Elements clau
- Analitzar quins factors personals impedeixen l'accés al model de comunitats energètiques.

10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors

El model de les comunitats energètiques està agafant forma i consolidant la seva base. La visió de futur condueix a plantejar-se l'escalabilitat d'aquest model que haurà de diversificar-se.

10.1. Desenvolupament de projectes transformadors basats la innovació oberta

Context de l'acció
La Innovació Oberta (Open Innovation) és un model de gestió de la innovació on les organitzacions, en lloc de desenvolupar la seva innovació fonamentalment a través de recursos interns, recorren a la cooperació amb altres organitzacions, institucions i experts per a aprofitar els seus coneixements.

S'identifica la necessitat de crear espais d'intercooperació enfocats a analitzar les vies d'innovació en el model de comunitats energètiques i explorar nous projectes en l'àmbit del consum energètic i el consum compartit.

Elements clau
- Identificar els agents que participen en l'espai d'innovació oberta.
- Establir els objectius de l'espai i un calendari.
- Definir la metodologia

10.2. Definició de models de comunitats energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge

Context de l'acció
La societat és diversa i per tant, un únic model de comunitats energètiques no pot adaptar-se a les diferents realitats que coexisteixen al territori català. El futur del model de comunitats energètiques passa per la seva adaptació a la diversitat territorial (entorn urbà, entorn rural), la diversitat sectorial i la diversitat en les formes d'accés a l'habitatge (propietat, lloguer, habitatge cooperatiu, etc).

Elements clau
- Per tal d'adaptar el model, el primer pas imprescindible és fer un estudi per identificar i analitzar quines són les diversitats territorials, sectorials i d'accés a l'habitatge que existeixen.
- Caldrà veure com queden les definicions de comunitat energètica per tal de poder anar avançant.

6. Propers passos

Després de la sessió, s'obre la possibilitat al conjunt de participants de seguir fent aportacions per contribuir a l'elaboració del Pla d'Acció Regional de Catalunya de Comunitats Energètiques. En aquest sentit, demanem l'aportació de matisos, esmenes i comentaris al present document de resultats de la sessió amb data límit el dimarts 27 de juny.

Un cop incorporades les aportacions fetes, es lliurarà la versió final del document a la Direcció General d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives. Aquest document es compartirà en el marc de la missió europea del projecte RESPONDET sobre comunitats energètiques i economia circular.

Executive summary of the Action Plan for the development of Energy Communities in cooperative form in Catalonia

COOPCAT Confederació de Cooperatives de Catalunya

Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball

REVES

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION

Comisión Europea

This project has been co-financed by the European Commission
The views and opinions expressed in this document are exclusively those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the European Union or EISMEA. Neither the European Union nor EISMEA can be held responsible for these.

Executive Summary

Context

The climate crisis is a reality that poses ecological, social and economic challenges at a global level. Responding to these multidimensional challenges requires a paradigm shift and a new model that puts citizens and environmental criteria at the center.

Current framework

From Catalonia, within the framework of the European project Respondet, an Action Plan has been drawn up for the development of Energy Communities in a cooperative manner in Catalonia. A plan that has as its general objective the structuring of a framework for the promotion of actions in terms of legislation, financing, training and mobilization that leads to the promotion and consolidation of the Energy Communities model of the Social and Solidarity Economy as a response to the sustainability challenges we face as a society.

The European project Respond (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition) aims to improve the capacity of local and regional policy makers, public administration, the social economy and civil society to jointly develop public policy initiatives that strengthen community management of resources. In Catalonia, the project is led by the Generalitat, together with the Confederation of Cooperatives of Catalonia (CoopCat), with the technical assistance of REVES (European Network of Regions and Municipalities of the Social Economy).

Methodology of the Action Plan

The work process to design the Action Plan consisted of four phases: missions to Turin, Krakow, Namur and Barcelona to share challenges and good practices; diagnosis of the situation of the Energy Communities in Barcelona in the areas of legislation, financing, training and mobilization; and finally, participative virtual work sessions with a total of 56 relevant agents from the different fields and a meeting at the Summer University of Cooperativism. The result of this work is an Action Plan that is structured in 5 major areas of action, 10 strategic objectives and 31 actions.

Content of the plan

The actions to be developed have as objectives the political and strategic positioning of the model of energy communities of the Social and Solidarity Economy and the articulation and networking of the ecosystem of agents in this sector; the promotion of a regulatory framework favorable to the development of energy communities in cooperative form; the generation of economically sustainable activity models and the development of appropriate financing tools.

Also in parallel, the development of training strategies to professionalize the projects and generate knowledge about the cooperative model of energy communities; and finally, strengthen and diversify the social base of energy communities by generating accessible and inclusive models and diversify and scale the model through transformative energy projects (See Annex 1).

Implementation

The implementation of the actions will be carried out between 2023 and 2030, starting with a technical-political meeting to prioritize them and from there generate work structures and follow-up of the plan that specify the actions and results expected, coordinated by a motor group.

In order to achieve the set objectives, there are financial instruments from the Department of Business and Work of the Generalitat de Catalunya, such as the SolarCoop grants from the Catalan Energy Institute, lines of funding from the Catalan Institute of Finance, the Network of Cooperative Universities, the Network of Urban Communities , the Singular projects and several lines of projects from the Confederation of Cooperatives of Catalonia.

Annex 1: Content

Structure of the Plan

The document has been structured into 5 major areas of action, 10 strategic objectives and 31 actions. The main areas and strategic objectives of each are presented below:

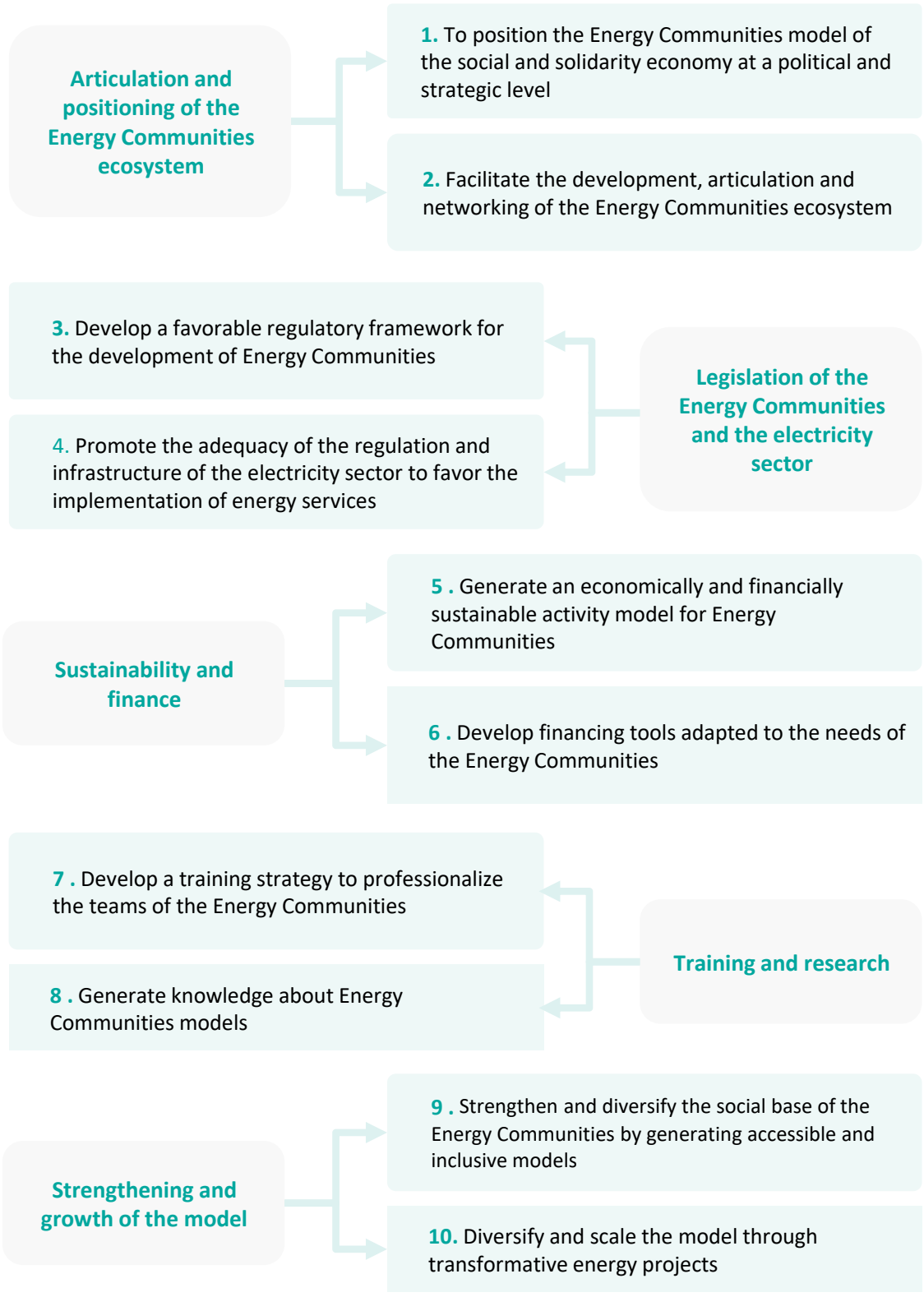

The actions corresponding to each strategic objective are detailed below:

Strategic objective	Actions
1. To position the Energy Communities model of the social and solidarity economy at a political and strategic level	1.1. Articulation of a lobby from cooperativism to influence public policy at Catalan, Spanish and European level
	1.2. Elaboration of a transversal political agreement to promote the Energy Communities model of the social and solidarity economy
	1.3. Promote the commitment of the public administration to become a driver of the activation and development of the Energy Communities of the social and solidarity economy
2. Facilitate the development, articulation and networking of the Energy Communities ecosystem	2.1. Definition of relationship and communication models between ecosystem agents
	2.2. Promotion of interrelationship spaces between Energy Communities
	2.3. Promotion of new market operators dedicated to Energy Communities
	2.4. Creation of an official directory of Energy Communities at Catalan level
3. Develop a favorable regulatory framework for the development of Energy Communities	3.1. Generation of an economically and financially sustainable activity model for Energy Communities
	3.2. Clear definition of the legal framework to simplify legislative dispersion and overcome barriers to the development of Energy Communities
	3.3. Review of the related regulatory frameworks to align the different regulations
	3.4. Promotion of a flexible and agile regulatory culture that facilitates the development of Energy Communities
	3.5. Promotion of the regulatory recognition of Energy Communities as an activity of general interest
4. Adapt the regulation and infrastructure of the electricity sector to favor the implementation of energy services	4.1. Promotion of improvements to the local electricity distribution network to implement a decentralized energy generation model
	4.2. Adaptation of the regulation to optimize the projects of Energy Communities

5. Generate an economically and financially sustainable activity model for Energy Communities	5.1. Design of economically and financially sustainable activity models
	5.2. Generation of economies of scale to reduce the costs of the structures of the Energy Communities
6. Develop financing tools adapted to the needs of the Energy Communities	6.1. Adaptation of existing subsidies to the needs of the Energy Communities
	6.2. Creation of new subsidies adapted to the needs of the Energy Communities
	6.3. Adjustment of private financing tools to the needs of the Energy Communities
7. Develop a training strategy to professionalize the teams of the Energy Communities	7.1. Creation of training options for people participating in the Energy Communities on the implementation, operation and management of the Energy Communities
	7.2. Development of digital tools to promote the professionalization of Energy Communities
	7.3. Development of practical methodology to launch an Energy Community
	7.4. Development of training options to increase the availability of profiles dedicated to the sector
8. Generate knowledge about Energy Communities models	8.1. Generation of knowledge through the intercooperation of key agents
	8.2. Generation of benchmark knowledge to encourage the replication of models of Energy Communities in cooperative form
9. Strengthen and diversify the social base of the Energy Communities by generating accessible and inclusive models	9.1. Sensitization on the model of Energy Communities of the social economy to generate trust and adherence
	9.2. Increased feeling of belonging to the Energy Communities
	9.3. Creation of models of Energy Communities flexible to the different participation capacities of citizens
	9.4. Generation of models of inclusive and accessible Energy Communities
10. Diversify and scale the model through transformative energy projects	10.1. Development of transformative projects based on open innovation
	10.2. Definition of models of Energy Communities adapted to sectoral, territorial diversity and forms of access to housing.

Resum executiu del Pla d'Acció per al desenvolupament de Comunitats Energètiques en forma cooperativa a Catalunya

COOPCAT Confederació de Cooperatives de Catalunya

Generalitat de Catalunya Departament d'Empresa i Treball

REVES

RESPONDET
REGIONAL SOCIAL ECONOMY POLICIES FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-DRIVEN ENVIRONMENTAL TRANSITION

Comisión Europea

Els punts de vista i opinions expressats en aquest document són exclusivament els de l'autor o autors i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o EISMEA. Ni la Unió Europea ni EISMEA poden ser considerades responsables d'aquests.

Resum executiu

Context

La crisi climàtica és una realitat que planteja reptes ecològics, socials i econòmics a nivell global. Respondre a aquests reptes multidimensionals requereix un canvi de paradigma i un nou model que posi la ciutadania i els criteris mediambientals al centre.

Marc actual

Des de Catalunya, en el marc del projecte europeu Respondet, s'ha treballat en un Pla d'Acció per al desenvolupament de Comunitats Energètiques en forma cooperativa a Catalunya. Un pla que té com a objectiu general l'estructuració d'un marc per al foment d'accions en matèria de legislació, finançament, capacitació i mobilització que condueixi a la promoció i consolidació del model de Comunitats Energètiques de l'Economia Social i Solidària com a resposta als reptes de sostenibilitat que enfrontem com a societat.

El projecte europeu Respondet (Regional Social Economy Policies for Sustainable Community-Driven Environmental Transition) té com a objectiu millorar la capacitació dels responsables polítics locals i regionals, l'administració pública, l'economia social i la societat civil per desenvolupar conjuntament iniciatives de polítiques públiques que enforteixin la gestió comunitària dels recursos. A Catalunya lideren el projecte la Generalitat, conjuntament amb la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat), amb l'assistència tècnica de REVES (Xarxa Europea de Regions i Municipis de l'Economia Social).

Metodologia del Pla d'acció

El procés de treball per dissenyar el Pla d'Acció ha constat de quatre fases: missions a Torí, Cracòvia, Namur i Catalunya per compartir reptes i bones pràctiques; diagnosis de l'estat de situació de les Comunitats Energètiques a Catalunya en els àmbits de legislació, finançament, capacitació i mobilització; i per últim, sessions de treball virtual participatives amb un total de 56 agents rellevants dels diferents àmbits i una trobada a la Universitat d'Estiu del Cooperativisme. El resultat d'aquest treball és un Pla d'Acció que s'estructura en 5 grans àmbits d'actuació, 10 objectius estratègics i 31 accions.

Contingut del pla

Les accions a desenvolupar tenen com a objectius el posicionament polític i estratègic del model de comunitats energètiques de l'Economia Social i Solidària i l'articulació i treball en xarxa de l'ecosistema d'agents d'aquest sector; la promoció d'un marc normatiu favorable al desenvolupament de les comunitats energètiques en forma cooperativa; la generació de models d'activitat sostenibles econòmicament i el desenvolupament d'eines de finançament adequades.

També paral·lelament, el desenvolupament d'estratègies de capacitació per professionalitzar els projectes i generar coneixement sobre el model cooperatiu de comunitats energètiques; i per últim, enfortir i diversificar la base social de les comunitats energètiques generant models accessibles i inclusius i diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors (Veure annex 1).

Implementació

La implementació de les accions es durà a terme entre el 2023 i el 2030, iniciant-se amb una trobada tècnica-política per fer-ne una priorització i a partir d'aquí generar estructures de treball i seguiment del pla que concretin les actuacions i resultats esperats, coordinades per un grup motor.

Per tal d'assolir els objectius plantejats, es compta amb instruments financers de la Generalitat de Catalunya com són els ajuts SolarCoop de l'Institut Català d'Energia, línies de finançament de l'Institut Català de Finances, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i la Xarxa de Comunalitats Urbanes, els projectes Singulars i diverses línies de projectes de la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

Informació rellevant

Aquest projecte ha estat finançat parcialment per la Comissió Europea

Els punts de vista i opinions expressats en aquest document són exclusivament els de l'autor o autors i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o EISMEA. Ni la Unió Europea ni EISMEA poden ser considerades responsables d'aquests.

Annex 1: Contingut

Estructura del Pla

El document s'ha estructurat en 5 grans àmbits d'actuació, 10 objectius estratègics i 31 accions. A continuació es presenten els grans àmbits i objectius estratègics de cadascun:

Seguidament es detallen les accions corresponents a cada objectiu estratègic:

Objectiu estratègic	Accions
1. Posicionar a nivell polític i estratègic el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària	1.1. Articulació d'un lobby des del cooperativisme per incidir en política pública a nivell català, espanyol i europeu
	1.2. Elaboració d'un acord polític transversal per promoure el model de Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària
	1.3. Promoure el compromís de l'administració pública per esdevenir impulsora de l'activació i desenvolupament de les Comunitats Energètiques de l'economia social i solidària
2. Facilitar el desenvolupament, l'articulació i el treball en xarxa de l'ecosistema de Comunitats Energètiques	2.1. Definició dels models de relació i comunicació entre els agents de l'ecosistema
	2.2. Foment d'espais d'interrelació entre Comunitats Energètiques
	2.3. Promoció de nous operadors de mercat dedicats a les Comunitats Energètiques
	2.4. Creació d'un directori oficial de Comunitats Energètiques a nivell català
3. Elaborar un marc normatiu favorable per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques	3.1. Generació d'un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques
	3.2. Definició clara del marc legal per simplificar la dispersió legislativa i superar les barreres per al desenvolupament de les Comunitats Energètiques
	3.3. Revisió dels marcs normatius vinculats per alinear les diferents regulacions
	3.4. Promoció d'una cultura normativa flexible i àgil que faciliti el desenvolupament de Comunitats Energètiques
	3.5. Promoure el reconeixement normatiu de les Comunitats Energètiques com una activitat d'interès general
4. Adequar la regulació i les infraestructures del sector elèctric per afavorir la posada en marxa dels serveis energètics	4.1. Promoció de millores a la xarxa de distribució elèctrica local per implementar un model de generació d'energia descentralitzat
	4.2. Adequació de la regulació per optimitzar els projectes de Comunitats Energètiques

5. Generar un model d'activitat sostenible econòmicament i financerament de Comunitats Energètiques	5.1. Disseny de models d'activitat sostenibles econòmicament i financerament
	5.2. Generació d'economies d'escala per reduir els costos de les estructures de les Comunitats Energètiques
6. Desenvolupar eines de finançament adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques	6.1. Adequació de les subvencions existents a les necessitats de les Comunitats Energètiques
	6.2. Creació de noves subvencions adaptades a les necessitats de les Comunitats Energètiques
	6.3. Ajust de les eines de finançament privat a les necessitats de les Comunitats Energètiques
7. Desenvolupar una estratègia en capacitació per professionalitzar els equips de les Comunitats Energètiques	7.1. Creació d'opcions de formació per a persones participants en les Comunitats Energètiques sobre la posada en marxa, funcionament i la gestió de les Comunitats Energètiques
	7.2. Desenvolupament d'eines digitals per afavorir la professionalització de les Comunitats Energètiques
	7.3. Desenvolupament de metodologia pràctica per posar en marxa una Comunitat Energètica
	7.4. Desenvolupament d'opcions formatives per incrementar la disponibilitat de perfils dedicats al sector
8. Generar coneixement sobre els models de Comunitats Energètiques	8.1. Generació de coneixement a través de la intercooperació d'agents claus
	8.2. Generació de coneixement de referència per afavorir la rèplica de models de Comunitats Energètiques en forma cooperativa
9. Enfortir i diversificar la base social de les Comunitats Energètiques generant models accessibles i inclusius	9.1. Sensibilització sobre el model de Comunitats Energètiques de l'economia social per generar confiança i adhesió
	9.2. Augment del sentiment de pertinença a les Comunitats Energètiques
	9.3. Creació de models de Comunitats Energètiques flexibles a les diferents capacitats de participació de la ciutadania
	9.4. Generació de models de Comunitats Energètiques inclusius i accessibles
10. Diversificar i escalar el model a través de projectes energètics transformadors	10.1. Desenvolupament de projectes transformadors basats en la innovació oberta
	10.2. Definició de models de Comunitats Energètiques adaptats a la diversitat sectorial, territorial i de formes d'accés a l'habitatge.